Země podvedená IV - Gloria

Miroslav Vejlupek

ČÁST PRVNÍ
HOTEL HUBERT
I.

"Ahoj. Jak se máš?" řeklo děvče, pár pátků po dvacítce, a vyfouklo do Sulanova obličeje prstence cigaretového dýmu.

"Normálka. Jak bych se měl mít, aby to bylo dobře?"

"Můžu vedle tebe?"

Radek Sulan přikývl. Sedí v nočním klubu sotva několik minut, nedostal dosud ani kafe a erosenka se mu pověsila na krk už všema čtyřma. Proč zrovna jemu? Tamhle v koutě sedí ulízaný páprda bez rukou, za opěradlem divanu německého ovčáka, a na stolku sklenici džusu. Teď vytáhl nohy ze sandálů, popadl jimi džus a napil se s takovou chutí, jako by ve sklence blunkala živá voda. Chudák nějaký, nejspíš se chodí jenom dívat.

"Jak se jmenuješ?" Neodbytná erosenka se uvelebila na barové stoličce. "Mně říkají Frojlajn Masakr. A tobě?"

"Ljoša Bezkondomovič."

"Hezké jméno. Půjdeš na pokoj?"

"Ještě nevím. Jsi moc hrr," řekl Sulan.

"Je to moje práce. Tak půjdeš?"

"Zpomal trochu..."

"Dělám svou práci. Mě moje práce baví."

"- - - !"

"Půjdeš?"

"- - - ?"

"Ano - nebo ano?"

Sulan švihl okem po barmanovi. "Odemkněte mi. Jdu odtud."

"To nejde," řekl barman. "Ještě nebyl striptýz."

"Kašlu na striptýz. Pusťte mě ven, a basta!"

"To byste byl sám proti sobě. Striptýz je v ceně vstupného. Když teď odejdete, stejně vám nic nevrátím. Není vám líto deseti marek?... No mrkejte na ni. Striptérka už je tu - jako ze žurnálu. Zhasnu v rohu, ať je to intimnější."

Barový pult se ponořil do tmy a mozaika barevného světla pokryla stěnu za stupínkem. Ke kovové tyči přicupitala očadlá černovláska, diskohudba udeřila do ušních bubínků a tělo rozhýbala do tance, v jehož rytmu striptérčiny dávní předci dupali trávu uherských pust.

Sulan sklouzl pohledem k hodinkám. Dvě hodiny po půlnoci, panebože! Kde ten chlap vězí? Měl tu být dřív než já, chvástal nomenklaturní. Bůhví, jak to všechno je! Vojta se lísá zrovna jako tahle nohatá divnůstka naproti, dělá ze sebe dobračisko, pozve tě do bordelu k obchodnímu jednání a ty tu trčíš prostitutkám pro zábavu.

Dokonalý soulad hudby a cikánčiných rytmických pohybů Sulana přece jen zaujal. Tanečnice to postřehla, usmála se na svého obdivovatele a přivlnila se až k baru. Když se - pořád v rytmu hudby - pootočila k Sulanovi zády, stydlivě zaškemrala:

"Rozepnout, prosím."

Sulan na přesku podprsenky špatně viděl a než stačil splnit dívčino přání, tanečnice ho vyzpovídala:

"Líbí se ti tady?"

"Teď už jo."

"Co mi koupíš? Koktejl, nebo pikolo?"

"Záleží na tom. Na co se ceníš?"

"Jak se jmenuješ? Já Antracit."

"Já jsem Ňouma, jak ses mohla přesvědčit."

Zasmála se:

"Ale jdi, ty ňoumo!" a pohladila Sulana po tříslech. "Půjdeš na pokoj?"

"Začínám o tom uvažovat."

"Se mnou by ti bylo teplo. Stačí škrtnout a hned sálám. Až dotancuju, přijdu za tebou k baru," slíbilo děvče a vrátilo se na stupínek.

Nato pohodila Frojlajn Masakr zlobně hlavou. "No bodejť! Je libovější! Je černá, viď? Hitler chtěl cigoše zplynovat a dnešní vepři jsou rádi, že to nestih. Jsi z nich!"

"Tak to zase prr, drahoušku! Nejsem vepř - jsem čistokrevný Čech, abys věděla."

"Stejně smrdíš Německem..."

"To jo. Pobyl jsem si tam nějaký ten pátek... Ale zamakal jsem si, to si piš. Dvanáct let pořád noční, měsíc co měsíc - jako negr."

Frojlajn Masakr pohladila Sulana po paži a potom po tříslech. "Kup si mě. Aspoň na půl hodiny. Sto márů přece máš..."

"O tom žádná. Vždyť ti říkám - šrotil jsem jako ten otrok. Napekl jsem vlaky rohlíků, abys věděla. Vlaky housek! Umíš si je aspoň představit?"

"- - - ?"

"Neumíš. Tak vidíš."

"Od té doby, co přišla Antracit, mám tři pokoje za týden. Všechno schlamstla! Dřív jsem měla tři pokoje za noc."

"Tancuj striptýz. Navnadíš na sebe zákazníky..."

"Ode mě to není ono. Už jsem kojila."

Sulan se přestal vysmívat. "Kolik máš dětí?"

"Jedno. Durku. Kojila jsem ji rok a čtvrt. Neměla jsem pro ni co jíst."

"Durku? Ty jsi Ukrajinka? Já myslel Ostravačka."

"- - - ."

"Kdo ti hlídá?"

"Máma."

Do Sulanových očí se vplížil smutek. Erosence to neuniklo:

"Se mnou ti bude dobře. Můžeš, na co si jen vzpomeneš. I bez gumy."

"Tak dobře."

Ženě zasvítily oči radostí. Objala Sulana kolem pasu a vtiskla mu polibek na tvář. "Pojď hned, než tamta dotancuje."

Běhoun, na který našlapovali důstojně, jako by ani nemířili za neřestí, sice tlumil jejich kroky, ale zas ne tolik, aby slabá ozvěna nedrncala do stěn úzké dlouhé chodby. Sulanovi to připomnělo kasárna.

"Mám tě umýt, nebo ty sám?" přilípla se Frojlajn Masakr k Sulanovi, jen vkročili do pokoje.

"Ne. Nebudu se mýt."

"Jestli chceš přece jenom kondom, vyber si. Jahodu, nebo banán? Citron si neber. Štípe mě to."

"Nech toho. Nebudeme se milovat. Posaď se!" přikázal Sulan a sám se natáhl na prostorné letiště. S rukama složenýma za hlavou zažadonil:

"Zazpívej mi něco."

"Co říkáš?"

"Zpívej. Nějakou vaši. Ukolébavku, cos zpívala durce."

"Ty jsi zvláštní. Takového zákazníka jsem ještě neměla. Nemůžu ti zpívat. Dozví se to barman a bude žalovat. Rýžojed by mi dal pokutu, protože jsem tě neobsloužila."

"Tak si aspoň lehni vedle mě a podej mi ruku. Jak jsi tady dlouho?"

"V Česku? Dva roky. Nejdřív jsem pracovala na Moravě. Šila jsem povlaky. Za čtyři tisačky. Pak jsem dostala zápal plic a provalilo se, že mě firma zaměstnává načerno. Nebyla jsem přihlášená u zdravotní pojišťovny. Nemocnici i léky jsem si zaplatila sama. Zase jsem neměla nic, jako když jsem k vám přijela. A to už jsem chtěla domů na Ukrajinu. Jenže jsem neměla na autobus. Hrozně se mi stýská. Jenže se nemůžu vrátit s prázdnýma rukama..."

Trudnomyslnost, s níž Frojlajn Masakr vyprávěla, poděla se tatam, když soucitný Sulan ženu pohladil. To se Frojlajn Masakr otřásla:

"Nedělej si násilí! Nepotřebuju, abys mě litoval..."

"Zaplatil jsem si tě. No? Je to tak? Můžu si dělat, co chci. Chci tě hladit a chci, abys mě líbala. Na pusu."

"Nojo! Tak proto zrovna se mnou. Ukrajinky jsou Ukrajinky - líbají se se zákazníky a choděj bez kondomu. Proto je český herečky tak nenáviděj..." - -

(Taťka beznadějně vzhlédl do korun nad svou hlavou. Vypnul motorovou pilu. "Nehne se, zbojník. Umře vstoje."

Radek se obdivně pousmál otcově příměru. Zbojník umře vstoje! Kdyby Radek vyšplhal po vedlejší borovici a osekal větve zaklesnutého smrku alespoň po jedné straně koruny, zbojník by jistě proklouzl a skácel by se na zem. Ovšem taťka nedovolí. Radek by mohl spadnout taky... Ale když umírají zbojníci vstoje, to je jiná: Radek chce stromu dopřát právě takovou smrt. Už se nechce předvést a dokázat taťkovi, že je šikovný. Už nechce, aby ho taťka aspoň za to pochválil.

Vítr pocuchal pačesy sosen a smrků: Máš odvážné nápady, zbojníku. Vítr chválí Radka často - taťka vůbec.)

Sulanovými plícemi se prohnala pachuť rtěnky. Frojlajn Masakr muže líbala, jako by to ani nebylo za peníze. Užuž by uvěřil, že je to vroucnost, ale žena pípla: "Ještě?" a všechno zkazila. "Ještě tě mám líbat?"

("Ještě je teplá," pochválil Radek bramboračku.

Mamka ho pohladila. "Však jsem s tím utíkala, jako by za mnou hořelo. Doma mám ještě. Houby v ní. Ty jsou nasušené z loňska, pamatuješ?"

"Ani unést jsem je nemohl. Nesl jsem je v košili i v teplácích."

"A s klíšťaty po těle," pokárala mamka spíš ta klíšťata. "Devět jich bylo. Víš, jak jsem se o tebe bála? Kdyby bylo jediné nakažené..." Mamka přivinula Radka k sobě.

Hlavu pod mamčinou paží, vdechoval Radek nakyslo jejího potu. Mamča musela s kastrůlky přímo letět - ještě teď je celá uřícená.

Když dojedli i lívance, taťka neměl stání. Natočil motorovku a pila se zakousla do dalšího kmene. I Radek se zvedl.

"Seď ještě," šeptla mamka konejšivě, "za celý týden jsme se pořádně neužili. Jste pořád v lese."

"To nejde, mami. Nemůžu sedět, když taťka maká..."

Mamka vzdychla, ale přikývla. "Tak aspoň přijďte dřív domů." Poklidila a s harašícím nádobím v dosloužilé nákupní tašce se pustila pěšinou k úvozové cestě. Vítr chtěl mamku popostrčit a zatlačil mocným poryvem. Mamka měla co dělat, aby se udržela na nohou - smrk zaklesnutý v korunách borovic měl nohy ovšem podťaté a neudržel se na nich.

"Tati, tati! Mamka se nehýbe!"

"Ježíšikriste, Manko!...")

Nakonec si dala erosenka přece jen říci - tichounce, aby na chodbě ani v baru neslyšeli, dala se do zpěvu, ale protože ne pro Sulana, nýbrž jen a jen pro sebe, bylo to o smutku, a takové písničky svírají srdce. Buďsi v pokoji vykřičené!

Ženin nostalgický sopránek měl na Sulana účinek přímo magický. Stěny pokoje jako by se rozestoupily, a když přivřel Sulan oči, píseň dokázala ještě víc: v jeskynních slojích, skrytých v příhraničních hvozdech, jež lemují Poříčínsko po celé západní straně, pootvíraly oči stovky a tisíce netopýrů a celé roje přízračných stvořeníček opustily jeskyně, aby monitorovaly krajinu Sulanova citového života. Ale na to nebyl Sulan připraven. Užuž by zakryl ženě ústa, když tu mu pomohl telefon. Vlísal se do svíravé nálady v pravý čas.

"Jo?" řekla Frojlajn Masakr.

Byl to barman. "Dodělej pána. Za pět minut má šlus. A ať si pospíší, na baru ho čeká obchodní partner." Ztlumiv hlas, aby ho v baru nikdo neslyšel, přidal: "Žralok osobně."

Frojlajn Masakr vyřídila, co měla.

"Poslyš, máš bezvadný hlas. Bezvadně zpíváš. Proč máš takovou přezdívku? Frojlajn Masakr - vůbec se to k tobě nehodí."

"To je taková recese. Vábnička na zákazníky. Vracela jsem se jednou z pokoje s Jackem Rozkusovačem a mezi tím, co jsme byli nahoře, přišli noví zákazníci. Když Rozkusovače zblejskli, byli z toho na větvi. Jak to dělá? Vždyť nemá ruce! Venca Rýžojed, ten který provozuje bordel, toho zkrátka využil. Vždycky má po ruce odpověď. Nemá ruce? Než si ho vzala do postele, tak je ještě měl. Tahle holka, to je klasa, pánové. Seznamte se. Naše Frojlajn Masakr. No. Tak mi to už zůstalo."

"Ten bezruký je tvůj zákazník?"

"Jenom když to dostanu. Má to rád s krví."

Sulan se s frkáním zvedl z letiště. Poslední jeskynní sloj zmizela teprve teď a rozestoupené stěny pokoje se konečně spojily. "Jak přišel o ruce? Válečný invalida?"

"Kdež! Narodil se až po válce. Je plný jizev a to ho dělá starším." Frojlajn Masakr si hbitě srovnala minisukýnku a pod paže střikla sprej. Viděla, že Sulan od ní očekává větší sdílnost, a nedělala s tím žádné cavyky. "Když byl ještě špunt, vrtalo mu hlavou, jak spí netopýři. Vlez za nimi do nějakýho sklepa, nebo kam - a tam našel kus zrezlýho železa. Bouchlo mu to v rukou."

Když se vrátil Sulan do klubu, na barové stoličce se zazubil žoviální Vojta:

"Tady je, vzácný host! No konečně. Už jsem se bál, že si připlatíte další půlhodinu."

Sulan smečoval:

"Máte zpoždění. Nedochvilnost je špatná vizitka. Nebudí důvěru."

"To je řeč profesionála," pochválil Vojta Sulana. "Máte samozřejmě pravdu. Omlouvám se. Jste v Česku roku devatenáct set devadesát tři, příteli. Ještě jste se nezorientoval. Zkrátka: Musel jsem trochu domluvit Rýžojedovi. Už podruhé urguju nájem. Za Saigon i za bordel. Samé starosti... Ale vás s tím přece nebudu zatěžovat. Pojďme do boxu, příteli. Ať máme klid na práci."

Příšeří nočního klubu, hřející čalounění boxu a opodál šestero takřka nahých děvčat, to vše skutečně budilo iluzi diskrétnosti. A ten bezruký s unuděným psiskem jako by tu ani nebyl.

Alex Vojta křikl na barmana:

"Pane Libý! Tondo! Vypni ten jekot. Dej nám tam cédé pět."

"Jak je libo, šéfe," barman pohotově a jak jen mu to vydulé břicho dovolilo, vtěsnal se do výklenku k hifi-věži. Do minuty spustili Beatles a Vojta švihl zkoumavým okem po mladším společníkovi.

Mladý Sulan jako by z oka vypadl svému tátovi a z nátury od něho pobral taky dost: řečný a senzitivní zároveň. Když mladý práskl v jedenaosmdesátém do bot, komunistická strana měla Sulana seniora pevně v hrsti. (V ten čas to Alex Vojta dotáhl na tajemníka okresního výboru káesčé a poslance České národní rady, tak to probůh musí vědět.) Starý Sulan poslouchal jako ty hodinky, a teprve když si každý blbec na prstech jedné ruky spočítal, že reálný socialismus

lehá na máry, Jiřímu Sulanovi se sevřela řiť a začal taktizovat, začal konečně myslet na sebe, na zadní vrátka. Ale on, Alex Vojta (nositel státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu socialismu), Sulanovy nenápadné manévry prokoukl. Hodila se mu připosranost tehdejšího ředitele tehdejších Restaurací a jídelen, národního podniku, a jaksepatří náležitě ji využil: vždyť pevná jednota strany a lidu byla v tom čase, v devětaosmdesátém, přece vtipem víc než kdy jindy - muselo dojít na kácení lesa a Vojtovi se ani zbla nechtělo čekat, kterýže to bojovník za lidská práva přijde podetnout jeho - řekněme - strom. Tenkrát, když v Poříčíně spadly hvězdy prohnaných hostinských Štěpánka a Ryneše, právě Vojta navrhl vedoucímu tajemníkovi okresního výboru káesčé exemplární stranický trest: podnikový ředitel Jiří Sulan přijde o svůj post a přímo v restauračním provozu napraví politické škody, které komunistické straně způsobil. (Veřejnost Poříčínska se tím pádem přesvědčí, že ani v politicky obtížné době strana neslevila z morálních nároků na vedoucí kádry.)

Vedoucímu tajemníkovi byla taková ideologická šťáva náramně po chuti, a když se v prosinci devětaosmdesátého kvapem vyprazdňoval okresní sekretariát, Alex Vojta zamířil bez zbytečného tápání na důmyslně připravenou sesli: k Sulanovi, do restaurace Sokolská.

("Nazdar, soudruhu Sulane! Celou dobu, co seš tady vedoucím, dělám si starosti, aby tvoje nemocné srdíčko ten šrumec vydrželo. Určitě potřebuješ účetního, že? No - tak tady mě máš."

"- - - ?"

"Co koukáš? Jasně, teče mi do bot. Ale tys už zapomněl, kdo ti tenkrát pomohl z bryndy do závětří? Mohlo to s tebou dopadnout hůř. Mnohem hůř - lidsky i stranicky. Nebýt ovšem mě!")

Mladý Sulan zpozoroval Vojtův průzkumnický pohled a oplatil ho.

"Možná byste slyšel raději Kryla, ale jeho cédéčko to bohužel nemají. Beatles přece odkojili vaši generaci."

"Tu vaši zase Armádní umělecký soubor Víta Nejedlého," přikývl Sulan posměšně.

Vojta-Žralok se ovládl. "Přece se nebudeme štířit pro trochu muziky. Všechno odvál čas. Ostatně - přemýšlel jste o mém návrhu?"

"- - - ?"

"Hm? Proč mlčíte?"

"Než jsem utekl takovým, jako jste vy..."

"... a jako byl váš táta..."

"... než jsem vzal roha, byl jsem zástupcem směnového mistra v Poříčínských pekárnách. Dohlížel jsem, aby připravili dobře vománek. Když jsem komoušům zdrhl, pekl jsem ve Waldkürchenu rohlíky. Ale sklářskou píšťalu jsem nedržel v ruce nikdy. Prostě nikdy... Jo, bez debat - mám zálusk na vlastní podnikání. Mám a taky se na ně cítím. Ovšem výrobu skla? Tenhle obor je pro mě španělskou vesnicí. To je jako byste dal slepýmu jehlu a nit a chtěl od něj vyšívaný dečky."

"Propánajána, pane Sulane, v čem je problém? My budeme majitelé sklárny! Nebudeme ani foukat džbány na pivo, ani řídit výrobu. Na to si vybereme lidi. Bez výsledků půjdou od válu. Tak v čem je problém?"

"Proč do toho nejdete sám? Proč chcete založit eseročko zrovna se mnou?"

"Tak vida. Takhle se věci mají. Nedůvěra... Podezíravost..."

"Odpovězte mi, pane Vojto."

"Nu dobrá. Samozřejmě - je to kalkul. Eseročko s vámi bude mít v kraji image. Jste reemigrant, který se nepřizpůsobil totalitními režimu. Na Západě jste se udržel celých dvanáct let na jednom fleku... Nějakou tu marku máte... A kdo jsem já? Kdo? Mám podnikatelské nápady, ale renomé pod psa. Aparátník! Stará struktura! Při malé privatizaci jsem spolu s vaším tátou vydražil Huberta. Neumíte si představit, co z toho bylo za pozdvižení. V městském plátku se do nás pustili nejvíc. Taky v Horizontech. Jak prý je to možné, že banka dala úvěr takovým bolšounům. Jak prý podnikání a vykořisťování člověka člověkem jde dohromady s naším světovým názorem. Chodili jsme po ulicích jako v pyžamu... Jako v pyžamu, říkám vám!... Váš táta z toho měl nakonec smrt - budiž mu země lehká. A já? Co já? Dennodenně počítám tržbu a nespím z pomyšlení na to, že nebudu mít na splacení dluhů, které jsme s vaším tátou nadělali. Úvěr jsem nesplatil ještě ani z poloviny!"

("Tati - Dita se na ten gympl fakt nedostala..."

"To se stává. Půjde na jinou školu... Proč ti to tak leží v hlavě?"

"Dita se učila líp než já. Zase to říkají. V Poříčíně je komise a ta rozdává karty. Poroučí říďovi gymplu, koho přijme a koho ne!"

"Nesmysl - neporoučí. Je to jenom doporučení..."

"Politický?"

"Politické."

"Tati. Zase říkají, že tys v té komisi taky..."

"- - - ?"

"Tati - změň to, prosím tě..."

"Nejde to, ty blázínku. Nadrobil bych si. Nadrobil bych ti. Ona se ti líbí, žejo? Podívej se z okna, no podívej, kolik děvčat všude je! Najdeš si jinou."

"Ona se trápí!")

Radek Sulan se zašklebil, jako by ho potěšily Vojtovy svízele. Velkokomunista se topí v dluzích, chudáček! Shání troubu, který mu zahojí rány. Dokonce to mám být já. "Proč toho vlastně nenecháte, pane Vojto? Proč s tím nepraštíte? Za úvěr ručíte Hubertem, banka vám hotel vezme a vy si najdete práci. Jistě vás někdo zaměstná. Někdo z vašich bývalých. Někdo

ze souvěrců. Nebo musíte být za každou cenu podnikatelem? Když ne soudruh Někdo, tak aspoň pan Někdo?"

"Zase. Zase je to vidět. Zkrátka jste tady moc krátce. Pamatujete si republiku z časů svého mládí. To má člověk hodně, hodně iluzí. Až uhodí padesátka, taky dostanete smysl pro realitu, pane Sulane juniore."

"- - - ?"

"Ať se vám to líbí, nebo ne, do podnikání jsme se s vaším otcem pustili z donucení. Myslíte si, že jsme mohli jenom pomyslet, že mícháme maltu a poskakujeme po lešení? Pět nebo skoro šest křížků, manuálně pracující leda doma při mytí nádobí, dlouhá léta na špici společnosti - a najednou bác ho!

To je psychologický problém, milý příteli. Sežrali by nás zaživa. Milý příteli, ono je už dost na tom, že vylezete na barikádu, protože věříte, že je to tím nejsprávnějším, co jste mohl ve svém životě udělat.

Vystřílíte zásobník, a když se shýbnete pro další, nemůžete uvěřit vlastním očím: podává vám ho zrovinka ten, po kterém jste to pral jako ďas. A když vystřílíte zásobník pátý, šestý, nevíte, kde se zakuklit, protože do vás střílejí vaši vlastní lidé. Chcete vzít nohy na ramena, jenže vás nepustí - z barikády se neutíká! Barikáda musí zůstat homogenní. Navenek, rozumí se.

Spolusoudruzi, strana vám po kousíčkách ustřílí vaši víru, vaše přesvědčení, ale barikádníkem jste na doživotí. Patříte straně - jako střelec i jako terč..."

Sulan něco zamumlal, a protože mu Vojta nerozuměl, měl pocit, že mladého dost nepřesvědčil. "Ti, co míchají maltu," přidal, "vám závidí, že si vozíte zadek v šestsettrojce, ale ve skutečnosti jsou nesrovnatelně šťastnější nežli vy. Nevědí totiž, co je to ocitnout se v krunýři dogmatu. Dogma sice překonal vývoj, ale vy ho přesto musíte vytrubovat do světa, protože jste se někdy v mládí dal opít rohlíkem a nadšením celý bez sebe vlezl na tu zatracenou barikádu - a od té doby smíte žít jedině tam a nikde jinde..."

Radek Sulan poslouchal rozkaceného Vojtu a cítil, že se stává změkčilým. Co nezmohl Vojtův pozdní nářek, dokončil John Lennon. Uzliny života! Utekl jsem z Československé, takzvaně socialistické republiky, protože jsem nebyl šťasten. Ti, před kterými jsem vzal roha, sami šťastni nebyli. Určitě ne všichni. Určitě ne tento. Zřejmě ani táta, kterému tento naproti vypravil pohřeb, aby byli táta s mámou zase spolu. A já? Jsem ve Velkém Poříčí už třetí týden a ještě jsem nebyl u jejich hrobu... Tolik se toho bojím...

Vojta dobědoval a John Lennon dozpíval. Zbyla minulost - ta Vojtova, ta Sulanova, a ani bolestínství ty dva nesblížilo. Cítili se každý po svém osamělý a každý po svém obětovaný.

Oživení nastalo až s návratem Frojlajn Masakr. Jakmile ji spatřila Antracit, vrhla se na Ukrajinku jako amazonka:

"Ty děvko! Tys mi ho vyfoukla!" bila ji hlava nehlava. "Byl můj! Měla jsem to s ním domluvený!"

"Já to měla domluvený! Já ti nic nedělala! Ty mně pořád děláš!"

"Kurvo nestydatá!"

"Já chtěla taky vydělat! Já neměla tři dny kšeft!"

"Je mi do tebe hovno! Lituješ ty mě, že mám změněnou pracovní schopnost?"

"Máš pracovní lenost! To je všechno, co ti je! Ale já mám doma durku! Ona má hlad!..."

"Je mi do ní hovno! Lituješ ty mě? Já dostanu invalidní důchod, až mi bude osmnáct..."

Erosenky se svalily na zem, kopaly nohama a převalily se až pod stůl bezrukého zákazníka. Ten se odklidil kulhavou chůzí k baru. Pes s ním.

Barman nevzrušeně, s klidem rutinéra majícího vždycky přehled a vždycky nadhled, zvedl předpotopní telefon:

"Už jsou v sobě zas. Přijď sem, nebo ti z toho udělají kůlničku na dříví... Já? Ne - do toho se plést nebudu. Vždyť by mě přepraly. A potom - jsem přece v podmínce, nechce se mi do chládku."

Mrštná, jako úhoř kluzká zpocená Antracit rozsekla Ukrajince ret a krev rozmazaná po tvářičkách zápasnic vzrušila psa. "Nesmíš," řekl Jack Rozkusovač. "Rolfe, nesmíš! Zůstaň."

Když se dveře konečně odlíply od veřejí a dovnitř vpadl rozčilený bantamový chlapík, Sulanovi to přišlo k smíchu. Chrastítko, Vietnamec trochu pod parou, toho nedbal:

"Kobyly! Zase se rvete?!" nakopl Frojlajn Masakr a Antracit šlápl na břicho. "To je tenhle měsíc už potřetí! Máte pokutu! Každá tisíc korun!"

Antracit, Vietnamcovu nohu stále na břiše, vytrvale svírá zaťaté pěstičky, zatímco Frojlajn Masakr ochabla a rozeštkala se:

"Kde mám ty peníze pořád brát? Už vám dlužím pět tisaček..."

"A taky je zaplatíš! Nemysli si, že utečeš! Všude tě najdu!"

Barman, bez vzrušení pozorující celý výjev, houkl:

"Masakr, proč fňukáš. Budeš v balíku - pánové si tě koupili. Rolf na hodinku, Rozkusovač do rána. Takový terno ti může každá závidět."

Po takové zprávě se Frojlajn Masakr rychle uklidnila. "Servus Fred," řekla k bezrukému muži a poplácala ho po stehně. "Servus Rolf," pohladila psa. "Ještě jsem vás neomrzela? Pořád chcete jenom mě?"

"Ty nás nikdy neomrzíš," Fred jistě. "Tebe práce baví."

"A koupíte mi sekt?"

"Už jsme ho i zaplatili."

"A psí moučku? Přivezli jste?"

"Dva balíčky."

Zatímco ti tři odešli, bantamový mužik srovnal konferenční stolky a popelníky na nich. "Čůzy! Rozdupaly by člověku živnost. Ještě jednou a pošlu je do zoologické zahrady... Nejblíž sedící blondýnka se lísavě zachichotala, ale muž se na ni utrhl: "Paní inženýrko, taková vzdělaná a nemůžete jim domluvit? Pokoj jste neměla už druhý týden - tak k čemu vás tady vlastně mám?" Hotov s úklidem, kývl na Vojtu:

"Mám to v kupě, šéfe. Přijdu s tím do kanceláře."

"Hned jsem tam," Vojta vítězoslavně. S pohledem přišroubovaným k zádům odcházejícího Vietnamce poučil Sulana:

"To byl Venca Rýžojed, pane Sulane. Právě kvůli němu jsem se opozdil. Musel jsem mu zvednout platební morálku. Pronajal jsem mu Saigon, tedy tu ubytovnu u Schulzové, kde bydlíte i vy, tuhle místnost a pět hotelových pokojů. Cukal se zaplatit včas nájem, mizera. Tak jsem mu řekl, že vypovím smlouvy - a vidíte, rychle dostal rozum, mizera. Jojo. Dneska může člověk věřit leda sobě... Tak co? Půjdeme do toho spolu? Rozjedeme to ve slavných sklárnách?"

"Nevím," vzdychl Sulan. "Tisknete mě ke zdi."

"Pane Sulane," Vojta vyčítavě. "Co se vám vlastně nezdá? Váš papá se mnou do toho šel - a společné dluhy platím já. Vás jsem ubytoval u Schulzové zadarmo na celý půlrok. Ve sklárně byste měl i byt. Já vás prostě nechápu... No co se vám pořád nezdá?"

"Tahle země. Tihle lidé," pohodil Sulan hlavou.

"Pane Sulane, tahle společnost je takzvaně tržní. Takzvaně demokratická. Lidská práva především."

"Nechme to ještě zrát. Potřebuju čas..."

"Kolik času?"

"- - - ?"

"Pane Sulane, čas jsou peníze. Já nemůžu váhat, jinak mi sklárnu někdo vyfoukne. Počkám ještě týden. Takovou šanci už mít nebudete."

Když za ním barman zamkl hlavní vchod, Sulan postál na ztemnělé terase. Zaujat předjitřním ptačím sborem dosedl na židličku pod zavřeným slunečníkem a zhluboka, zhluboka se nadechl. Je to on! Vzduch... Jediný, kdo na něho v rodném kraji počkal.

Snivá protínající luh meandrujícím korytem a zpola schovaná do kopulí vrbisek pomalu vystupovala z příkrovu noci a čím byly břehy zřetelnější, tím víc zanikal šum vody v chóru opeřenců.

Hory zbytněly. Nad vrcholy i kolem nich vyrostl masiv kupovitých mraků, na východě karmínových, blíže a blíže fialovými šmouhami protkaných, na západě popelavě šedých i do výhrůžné černě zaklíněných. Na pastvinách a v luzích vystupovala z nepostižitelných průduchů nadýchaná, jako mléko hustá běloba, která ztěžkla a sesedla se do kdejaké skuliny, do prostoru, který jen dohlédneš; a prostoupila i oblohu, i lesy, až jí bylo nejvíc, a takto dotvořená procitnuvší krajina si získala Sulana už neodbytně.

I ji poznal.

Než vyrostl, byla takovou, než emigroval, byla takovou, a když utíkal přes čáru - zrovna tak. Vždycky byla s ním: žena, která neopouští. Matka, která neumírá.

Ke zvukům z rozhraní noci a jitra teď přibyly další: duté rány kopanců. Přicházely z míst, kde stojí Sulanovo auto. Kteřísi neurvalci, kteřísi kazisvěti vybíjejí hysterický hněv demolováním - Radkova auťáku!...!...!

Sulan vyskočil ze židle, ale drsné štěky kolohnátů mu nahnaly strachu a on raději zůstal v přítmí terasy. Vztek jím cloumal - jenže co platno, když vetřelci jsou v kdovíjaké přesile. Kopou a buší do auta a jeden přes druhého metá nadávky:

"Sportovec! Skokan o tyči!"

"My jsme se ohýbali pod takovými, jako byl jeho fotr a on se venku zatím napakoval! Aby se tu moh předvádět, frajer!"

"Stejně se mu nepostavil!... Pch, mladý Sulan!"

"Jedničkou je stejně Rolf... Ta kurvička podrží každýmu. Kdyby k ní pustili prase, dá mu taky!"

"No jo, prďolové. Jenže já jsem už zase plonkovej. Jestli mi zase nepůjčíte, zejtra zkysnu doma. Zadara mě Michal na galerii nepustí... Stejně nevím, kdy vám to všechno vrátím. Jestli znovu neotevřou sklárnu, můžu si hodit mašli. Děcka pomřou hlady."

(DEJ NÁM HLAS - MY TI DÁME PERSPEKTIVY!)

II.

Ranní světlo lehlo na okenní sklo a Schulzová pomalu, ustrašeně zvedla víčka. Okamžik šátrala očima kolem postele, a když se přesvědčila, že je v místnosti sama, shrnula peřinu ze scvrklého, vysychajícího těla. Její noční košili jako by přilepil ke kostnatým nohám. Schulzová se dotkla rukou podbřišku, odfrkla si a posadila se na pelest. Ne, nebyl tady. Dnes se jí to jenom zdálo.

Za oknem přibylo šumu a křepčení. Drobní muži chvatně vynášeli kartónové krabice naplněné zbožím a plnili jimi auta. Hbitým Asiatům čile pomáhala blonďatá česká děvčata, jedno těhotné.

Schulzová, dva tři kroky od záclony, sošně zírala na mumraj v ranním stínu přízemní ubytovny, a když auta jedno po druhém odjela na tržiště před sklárnou, bezděky se

pokřižovala. Pak svlékla propocenou noční košili a tu už slunce prosvětlilo celý pokoj. Na věkovité rudohnědé omítce se otiskl stín stařenčiny postavy: do spodní poloviny těla jako by se vsákla hnědavá červeň stěny - do podbřišku, do třísel, do rozedřeného klína. Stará žena se pomalu strojila: bázlivě, s dětskou až úzkostí, jen aby se nedotkla míst, kde chyběla kůže.

I klíčem v zámku otočila ustrašeně, i dveře chalupy otevřela světlu dubnového rána jen velmi pomalu a s nedomřelým rozčilením: na loučce mezi chalupou a ubytovnou vietnamských stánkařů totiž byl v noci zase rozruch. Zase přišel Bui Quang Trang a měl svraštělou tvář:

"Teď hned, nebo se ráno odtud postěhujete!"

Tong Xuan Hoang, vzrůstem nejvyšší mezi přáteli ve velkopoříčském Saigonu, zaprotestoval:

"Ani za války jsi nebyl taková svině. Nebýt mě, Amerikánci by ti uřízli uši a nakonec i palici."

"Nebýt mě, Amerikánec by nacpal granát mezi nohy i tvé sestře. A odpálil ho! Jako to udělal tvý mámě," odsekl Bui Quang Trang, mezi Poříčskými přezdívaný Venca Rýžojed.

"Byl jsi komunista, Venco..."

"I ty, Ťamťamáku?... A co Žralok? Byl kápo mezi zdejšími komunisty - a nemazlí se se mnou. Chce ode mne nájem ještě dneska. Jinak zruší smlouvu. Nemám dost peněz - minulý měsíc se mi nepovedl. V Poříčíně otevřeli nový bordel - návštěvnost u mě šla dolů."

"Kdybys pustil do svýho bordelu nás, měl bys pořád plno..."

"Nejsem zvědav, jak Ťamťamáci cucají celou noc dvě piva. A za dvacet marek ti holka ukáže leda koleno. Vepři pijou sekt a chodí na pokoje. Když budete sedět v kluby vy, vepři se otočí hned ve dveřích... Vím, co dělám. Do mého klubu Ťamťamáci nesmí!... Tak co bude s tím nájmem? Davaj, davaj!..."

Byť užírán pobouřením, Hoang víc neodporoval. Zaplatil, ostatní Vietnamci s ním a jeden po druhém loudavě zmizeli v ubytovně. Jejich skrovný domov zbudovali ukrajinští dělníci v jedenadevadesátém na příkaz Vojty-Žraloka, jemuž Schulzová prodala chalupu i pozemek, ale podle kupní smlouvy ve své chalupě dožije zbytek svých dnů, a postaru, po svém způsobu, v chalupě se nesmí nikdo ničeho dotknout. Když sem Vojta poslal ukrajinské dělníky, které pak zaměstnala pila na Nových Samotách, hospodářstvíčko po sklářském rodu Schulzů změnilo vzhled: zbyla stará chalupa se suchým záchodkem a kolmo k ní na místě chlévů se zaskvěla bílá fasáda ubytovny s tmavou zelení lesa v pozadí. Šestero pokojů vpředu, šestero vzadu a na loučce dvanáct ojetých, zrezivělých aut. To bylo před dvěma roky. Dnes? Otlučená omítka, poškrábané dveře, omítka s prasklinami dávajícími tušit větší trhliny ve zdivu a naproti tomu jen dva pojízdné vraky a už deset aut nových. I pažit loučky vzaly si dva uprchlé roky s sebou do zapomnění - a stařenčina ducha návdavkem. - -

Dnes pozdě v noci, rozkročena a ruce vražené do boků po zvyku hospodyň, jež ve stavení zvykly si mít slovo první i poslední, vyjekla Schulzová na Vencu Rýžojeda:

"Pane Kopa! Pane hostinský! Neberte od nich ty peníze! Těm chlapcům zaplatí ubytování Klub Alfreda Flosmana! Nebuďte takový krkoun! Oni nemusí platit... Tak to bylo ujednáno na poříčínském gymnáziu..."

Bui Quang Trang svraštil tvář. "Jdi se vycpat, blázne!"

"Umtata - umtata! Vždyť je to pravda! Dovolujete si, protože vám přišli vojáci! Takový bordel na celým Poříčínsku ještě nebyl - Němci stavějí památník Flosmanovi, a Češi? Bunkry! A proč? Cožpak Poříčínsko není německý? Flosman psal německy i česky, ale Češi mu památník nepostavili. Jediný kámen nepřivezli!"

"Zítra si udělám čas, blázne. Přijdu tě vycpat." Trang vycenil zuby do nahraně přívětivého zaculení. "Těšíš se? Amíci to dělali mé mámě. Nejdřív jí sedřeli kůži. Potom jí to posolili. Potom do ní strčili granát. Naposled ho odjistili... Já to všechno viděl..."

Schulzová víc neotálela. Drobnými, kvapnými krůčky vyrazila k domovním dveřím polozchátralého příbytku. Na zemi po ní zbyly jen poztrácené střevíce. V zámku cvaklo dvakrát.

Jen co Trang-Rýžojed konečně odjel a v oknech ubytovny usnula i poslední světla, od břehů Snivé, od mokřin rozložených podél řeky promluvila na Schulzovou paměť rodu.

Když do velkopoříčských mokřin pod palisádou smrků a dubů přivedl On Schulz družinu nemající pochybnosti v Něj Schulze, a všichni svorně jako jedno tělo podťali právě tolik kmenů, aby na mýtině bořila se jejich těla jen do půli lýtek, chlemtavé mlaskání podaly si stěny kmenů a odhodily je v tu stranu, kde stojí Poříčín. Zaoblené kouty hor vrátily chorál posměchu z ulic Poříčína vytrysklého: Nevídáno! Neslýcháno! Huť v těch místech? To nemohl si usmyslit zdravý rozum...

Leč zdraví rozumu není roubeno palisádami a nemoc vtěluje se do zdraví v kostýmech i ctižádosti, i pýchy, i nutnosti.

A když z dřevěného monstra, které bylo hutí zároveň a zároveň domovem, obchodem o nic míň a o nic míň lazaretem, za temného hukotu ohně vytryskl čůrek hmoty a napodobil Snivou a Slunce, zmátl nemoc a zmátl i rozum. Těch proměn třpytu! Těch jisker, jež přeskakují z místa na místo, těch kaskád záblesků v růžencových perlách a v knoflících. Toť od Boha: toť Jeho dech a pohled očí, mizení i zjevování... Ale kde že se Bůh vzal, když sklo stvořil On, On Schulz - vysmívaný a zatracenec. On huťmistr...

Kdo je tedy Stvořitel? Vstoupil snad do člověka? Chce přenechat člověku vládu nad světem vezdejším?

Dělník vypravivší se ve zmatku duše za palisádu smrků ne a ne nalézt vysvětlení; nedbal noci a nedbal pralesa: na huť k ženě, k dětem nevrátil se víc. Hledali ho dny a týdny, ale po Schulzovi zůstalo nejasno a mlčenlivá slať. - -

... Věky a předci přicházejí ke zpovědi do pokoje stařenky Schulzové často. Tak často, až splynuly do věku jednoho a do předka jednoho, a kdysi čiperná kverulantka, jež nejprve brousila sklo ve velkopoříčské sklárně a nakonec myla nádobí v hotelu Hubert, shrbila se pod

vahou jednoho věku. Dál poklízí v hotelu Hubert a dál nespokojeně štěbetá; jen útočnosti je v ní míň, jen ustrašenosti je v ní víc.

Míří do hotelu; protáhlé jednopatrové nudli s klenutým průjezdem položili základní kámen v tom roce, kdy v Sarajevu zabili mocnáře. Tehdy On Schulz starostoval ve Velkém Poříčí.

"Maucta, paní starostová!" Pošťák Höger, kterému v devatenáctém On Schulz slíbil, že se přimluví, aby ho udělali poštmistrem, se už zdaleka zlomil v pase a smeknul. Ještě se zlobí. Nestal se poštmistrem, Češi dosadili jiného, svého, a Höger má dodnes zlost. (Je už čtvrtým toho rodu, nemá zlost, škodolibý smíšek, poťouchlík, ale když stařence všechny časy splynuly v čas jeden, i Höger je jeden...)

I lidé podél cesty se pošklebují, i auta kalící ráno očadlými plivanci výfuků, a Schulzová o to spěšněji, o to nedočkavěji proklouzne parkovištěm. Už je na schodech hotelu, užuž by vzala za kliku, kdyby...

"Umtata - umtata! Vždyť je to pravda!"

Ta ďáblice s nenasytnýma očima a nenasytnou kapsou, co mluví řečí, jež tak nepřirozeně zní u břehů Snivé, ta ďáblice prošla kolem Schulzové a voněla, jako by tudy projeli komedianti s krepovými růžemi. Toho smradu z načinčaného smilstva! Že to těm chlapů nevadí! Ještě jí platí, čuňata!

"Zdrastvuj, babuška," ušklíbla se Frojlajn Masakr, zřejmě do maxima spokojena s nočním výdělkem. "Na nádobí, na nádobí? Na hajzlíky, na hajzlíky?"

Kdepak, s takovou se nebude Schulzová bavit!

Už je uvnitř, už ji zahltil odér záclon a závěsů a ubrusů, do kterých se den co den vsakuje pivní pěna a dým cigaret. Schulzová šněruje cestu do kuchyně, když ji od stolu za rohem štípne posměšek:

"Gris got, Dojčland!" To Kopa! Ve skutečnosti ovšem Vojta: má dobrou náladu a předvádí se před chlapíkem jako vystřiženým ze žurnálu. Chlapík má obličej jako vyleštěný, oblek mu padne jako manekýnovi, ale pod čelem, kde bývají oči jen tapety očí. Fotografie bodráctví a sebeovládání a studeného nadhledu.

Kdepak, s takovým se nebude Schulzová bavit!

Teplá voda zurčí trubkami a jako vodopád bubnuje do dna dřezu, pěna kyne a z její peřiny utrhují revmatismem pokroucené prsty. I přes břinkot příborů, i přes skřípot porcelánu řeční ti dva, jako by tu Schulzová vůbec nebyla. (A je tu snad? Její tělo budiž.)

"Banka posoudí váš podnikatelský záměr," vypadne z úst patřících k fotografii bodráctví. "Na mé slovo se tam dá. Znám pěšinky. Kolik jste říkal - devadesát milionů?"

"Pětadevadesát, pane Lare."

"To není tak moc."

"Tak sto!" bafl Vojta.

"Třeba sto dvacet. Sto padesát... Ovšem džentlmensky. Provize - do sto milionů deset procent, nad sto milionů patnáct. A to jsem na vás hodný. Kvůli Nataše, samozřejmě."

"- - - ."

"Jestli se váš podnikatelský záměr vydaří, nebo ne, to je věc jiná. Úvěr zkrátka dostanete. Přece nebudete žebrat o laskavou společnost nějakého skokana o tyči. Umí péct rohlíky a to je vlastně všechno. Jinak je nýmand... Šanci mají jiní."

"No právě."

"Chytří."

"No právě."

"Draví."

"Mně přezdívají Žralok," zasmál se Vojta. "Kdybych snad zaváhal, sklárnu mi vyfouknou Pražáci..."

"Jde vám o ty miliony. Ne o sklárnu. Mně nemusíte nic vykládat, pane Vojto."

Tělo, jehož duše je v nepřítomnu, odešlo do sklepa. Jsou tam brambory a pórek. Je tam klenutý strop jako v chrámu božím. Schulzová to ví: Bůh se schoval pod zem. Čelní stěnu sklepa nestvořil člověk, ale Bůh. Je to skála ve dne v noci zpocená tou námahou, tím údělem nést zemský povrch a člověčí svět. Někdy skála pláče. V těch dnech přitiskne Schulzová své tělo k černé mase a pláče s ní a má pocit, že ona sama je úlomkem skály. Kéž by se do ní mohla vrátit!

V prohlubenině pod stropem, kam slzy spodních vod nedosáhnou, je černé nejvíce: to hrozny netopýrů zavěsily se v tom koutě, tajemno zároveň a věštba zároveň.

Nataše Kuzmičová, Velké Poříčí za zády, míří úzkou vyasfaltovanou cestou mezi poli, remízy a pastvinami k Novým Samotám-Černobylu. V práci jí říkají Frojlajn Masakr, ale jen ona ví, že skutečný masakr spáchal život na ní.

Kdyby si Nataša jen o půlhodinu přivstala, mohla by jet mikrobusem svážejícím úředníky a hlídače na pilu zastrčenou na Nových Samotách za vilou paní Vojtové. Ale Nataša schválně nevstala, je ráda, když potká jen málokoho z Velkopoříčských. Na jejich očumování si už zvykla, dokáže jím pohrdat, ale když je Velkopoříčských shluk, v Nataše je malá dušička a nezvedne pohled od země.

To ficka Schulzová nemá všech pět pohromadě, taky ponižuje Natašu odsudkem očí, a ona se jí za to posmívá, a přesto všechno je - Schulzová - docela jiná. Je malá, je stařičká, ucaprtaná, svraštělá, má pokřivené prsty na rukou a oteklé klouby. Je vzdorná a velitelská... Jako Natašina matka.

Maminka se narodila ještě v Rovně jako její maminka a jako babička, ale Nataša se narodila v Lesním Městě v Německé demokratické republice, v roce devatenáct set sedmdesát. Taťka byl tankista a než ho poslali do endéer, osvobodil českou zem od revizionistů a kontrarevolucionářů. Nataša byla dlouho hrdá na otce, který zachránil socialismus a mír, a každého května mávala v průvodu bílou papírovou holubicí a volala podle hlasu v megafonu:

"Da zdrastvujet družba rabotnikov vsjevo mira! Da zdrastvujet komunističeskaja partyja!"

Ale když bylo Nataše devět, nějaký generál rozkázal vojáky v Lesním Městě vyměnit a ona musela s taťkou a mamkou na Ukrajinu. Jak jen se mamce nechtělo! Jak se taťkovi nechtělo!

V místech, kterými Nataša procházela, pokryla silnici glazura tenkého ledu a se zpomaleným krokem zpomalily i vzpomínky, až se zastavily docela a Nataša si vykračovala krajinou, jako by do ní patřila odedávna, jako by znala každou její píď. Nataša sama cítila se být zemí: touto šumavskou, a ne ukrajinskou, kde nezavadí o práci, a když přece, tak za almužnu, která jen tak tak stačí na ždibec chleba pro ni a pro durku - pokud ovšem táta, co chránil sociálně spravedlivý socialistický tábor před imperialismem, nevyčenichá její peněženku: alkoholikovi bez práce do duše nepromluvíš...

Přes paži tašku s červenými lodičkami na vysokých jehlách, spěšně navléknuta do sportovní šusťákové kombinézy měkkými kroky ženy vysvobozené z mučivého života v Kaluži u Rovna, nechávala v řídkém sněhovém poprašku stopy běžkyně vyběhnuvší na trať. Vůbec si nepřipustila, že cílová rovina je jen fata morgana.

Pracovní ekvipáž přenáší z Černobylu do Huberta dennodenně: jen zpočátku byla neopatrná a některá z erosenek jí vybílila skříň na stočtyřce, jen o sukni a šaty Nataša nepřišla - nebyly dost módní a žádná z českých holek by je na sebe nevzala.

Nataša nemá ženy ráda. Tahle jí ukradne sprej z kabelky, tahle vyfoukne zákazníka na baru... Počestné německé ženy, zavěšeny do ctihodných manželů, zadupávají ji do země opovážlivýma očima a chtiví zákazníci vedoucí počestné manželky na sobotní nákup do Levna (rozumí se do Česka) uhýbají pohledem, jenom aby ta jejich, probůh, neměla nejmenší podezření... Nataša nemá ráda muže: pouze chtění mužů, je-li ovšem solventní, potkává ráda, a čím častěji, tím lépe!

A jenom ke Karině Rozumíš je Nataša shovívavá a je zvědavá, jestli i dneska rybaří, poťouchlá bezdomovkyně promrhávající svůj bezcenný čas v maringotce na břehu rybníka.

Bodejť by ne... Je tam! Rybaří! Je na svém místě, ve vidlici zaklesnutý prut, oči-rybníky upíjejí z rybníka Smrt, a Karina čas od času nepřítomně utrhne z okoralých rtů:

"Rozumíš!"

Výkřik se odrazí od hladiny a poskočí až k druhému břehu, kde ho spolkne loňské rákosí.

Karinu má Nataša ráda. Nikdy se jedna druhé nedotkly, nikdy se nepotkaly tváří v tvář. Karina je neškodným společníkem na břehu Natašiny Smrti. Tak. Právě tak! Protože Natašina duše je zrovinka takový rybník Smrt jako tento pod silnicí mezi Velkým Poříčím a Novými Samotami. Ještě když na Moravě dojila krávy, ještě když se nemohla dotěšit návratu ke své durce, byla Natašina duše jezerem a v jeho vlnách se lyskotalo slunce. Ale zápal plic připravil

Natašu o peníze, a tím i o všechno. S děravou kapsou dala se přemluvit (Boris Lar ji vždycky přemluví), aby odjela na Poříčínsko, aby se naučila lepší, dobře vynášející práci. -

Rybářka je i dnes na svém místě. Lýtka obepnutá černými holínkami, vatový kabát zpola vypelichaný, halabala sčesané vlasy nazad. Dědička po hromotlucích podle idey inženýrů přírody znásilňujících tok vody povrchové, tok vody spodní, a podle idey své vlastní tok Karininy smyslnosti, přeživší Karinin umřelý rozum.

Rybářský prut má Karina po otci a myšlenky po nikom. Bez předsudků a bez odsudků pohlíží na Natašinu duši Smrt a je tak dobrá, tak předobrá, že Nataša sedm dní v týdnu odolává pokušení přeskočit rýnu a seběhnout po drnech říznačky na samu hráz: jenže se bojí, že by všechno zkazila. Co kdyby se Karininy zbloudilý rozum vrátil a řekl něco nepěkného? Potom by Nataša ztratila jediného člověka, se kterým si rozumí...

Sulan otevřel oči. V první chvíli si pomyslel, že se mu o raubířích z parkoviště i zdálo, ale s dalším hlomozem za dveřmi pokoje se probral docela. Zase, zase ta bláznivá babka! Nedopřeje mu klidu!

Znechucený, schoval hlavu před hlukem i odpoledním sluncem pod duchnu, zatímco Schulzová dál lomcovala klikou a lála:

"Prokristapána, Františku, už je dávno po obědě! Zase sis v ateliéru přihnul?! Že toho nenecháš!"

"Co bych si nedopřál? Je to z mého!" odsekl Sulan.

Schulzová nedala pokoj:

"Pan Höger, co měl být poštmistrem, se tu stavěl. Jestli už máš Barboru hotovou..."

"Nemám!"

"Vždyť jsi mu to slíbil. Barborka má narozeniny. Už příští týden."

"Za rok je bude mít zas." Řehák vstal z postele, stará podlaha pod ním zanaříkala. Sten prken Schulzovou uklidnil - přestala se do svátečního pokoje dobývat.

To mi Vojta neřekl, co mě v této chalupě čeká. To mi schválně neřekl, aby mě neodradil. Prý co bych kde hledal za podnájem. Nechá mě bydlet zadarmo! Stačí, když mu zavolá, kdyby se Schulzové přihoršilo, víme, my to máme ve smlouvě u notáře, že ji nechám dožít, ale kdyby se jí něco přihodilo, hned bych dal chalupu do gala, a vy si to zatím nechte projít hlavou, kdybychom založili eseročko a dostali úvěr, hned byste měl o bydlení postaráno, přímo ve sklárně je tři plus jedna - první kategorie, samo sebou... Člověče, mladý pane, s vaším tátou jsem bojoval na jedný straně fronty a teď se můžeme my dva zakopat v první linii na té druhé! Svět lidí je nepřetržitá válka - jen musíte vědět, kde se zrovna vyhrává!... Vrátil jste se do Česka dost pozdě, ale všechno se dá ještě dohnat...

Když ho Schulzové neteř, paní Gerta, v jejíž pekárně noc co noc cedil pot a dvanáct let bez nemoci, dala hledat na Kanárech hotelovým detektivem, aby mu vyřídil, že má "doma" už

čtvrtý den telegram z československé ambasády, telefonoval na městský úřad do Poříčína a tam mu řekli, že Sulanovi seniorovi už je (Dej Bůh!) země lehká.

Nespěchal z dovolené - a spěchat ani nemohl. Tak dlouho odkládal návrat do Čech, tak dlouho! Jiní se mohli přetrhnout už na konci devětaosmdesátého, už na začátku devadesátého rozdávali rady občanským fóristům, poskytovali rozhovory novinářům a šlo jim o dobro vlasti, skromně vystavovali na odiv, jak se tam za dráty ve svobodném světě zavedli - a pak jim moudrost zatrpkla. To dobrá rada nad zlato ztratila lesk, sedl na ni prach rodné hroudy. Místo obdivu distanc a místo nadosobních ideálů transformační uždibování.

Ne, on nepatřil k takovým.

Byl z takových jako nebožtík Schulz. Malíř Schulz! Do pekárny přicházel vždycky v noci a vždycky za ním, za Sulanem:

"Tak jak, krajane? Nelitujete? Nebylo lepší zůstat v Poříčíně?"

"Nebylo. Nelituju. Waldkürchen je ze stejného koutu světa jako Poříčín."

"Kdepak světa! Ze stejného koutu vesmíru, krajane!"

Přátelský tón starého pána Radka zahříval. Imponovala mu moudrost a lichotilo mu, že oči pod sněhobílou závějí vlasů srší vstřícností. Chtěl jí být hoden, chtěl se starci vyrovnat. "Vy jste kosmopolita?"

"Kosmopolita?" vyhrkl starý pán se skřehotavým zasmáním. "To je jako záhumenkář!"

"- - - ?"

"Existuje jeden jediný malíř - Bůh nebo vesmír, co je libo. Nikdo nikdy nezvládl perspektivu jako on. Plastičnost jako on. Impresi. Mystiku. Naučit se od něho jenom špetičku, umřu s dobrým pocitem, že mě přijal za svého."

"Kdo?"

"Ten vesmír, nedovtipo. Co jiného má v našem pinožení smysl?" -

... Nebylo možná jinak. Radek byl se Schulzem příbuzný skrze Šumavu. Jeho vnímání přefiltrovává prvních patnáct let po narození. Každodenní život hor, kde nic není zbůhdarma a nic ze samolibé zlovůle. To nejpřirozenější mravní zákony nebe a země povily životaběh Šumavy a do genetického vybavení mu zakódovaly nepřizpůsobivost destrukci, která uzurpuje. (Což nebyl stařičký Schulz zrovna takovým?)

Když hotelový personál konečně našel Radka na ostrůvku, jímž byl osiřelý skalní výběžek, Radek se mu pěkně poděkoval. Nevsedl do člunu, neodjel do hotelu. Hned ne - nemohl. V černé potápěčské kombinéze odhodlal se do větší, dosud nepoznané hloubky: to jeho duše náhle měla hlubší dno a Radek podvědomě tušil, že nemůže odjet, dokud dna nedosáhne a nepojmenuje, co je na něm ukryto.

Celých dvanáct let emigrace a bezmála čtyři roky polistopadové nevyužil příležitost k návratu na Poříčínsko. Ležel v něm smutek, čmáranice uhlem. Ne a ne ji vygumovat - a po pravdě, nezkoušel to příliš usilovně: vždyť přemoci svízel švindlem, tomu ho hory nenaučily. - - -
S maminčinou tragickou smrtí se Radkův život scvrkl na každodenní nedefinovatelný boj. Jeho nepřizpůsobivost se potýkala s destrukcí, která uzurpuje: totiž s tátou.

Dokud byla mamka naživu, Radek neměl kdy vnímat celičkou podobu taťky. Ale po mamčině pohřbu vjel do horské chalupy, kde Radek podědil mamčinu postel, funkcionář osedlaný vědeckým názorem:

"Mám po práci dvě schůze. Přijdu dlouho večer. Ohřej si polévku od včerejška a přidej si něco z lednice. Paštiky je tam ažaž." ("Mami, kdy budou zase lívance?" "No přece dneska..." "S malinovým, nebo s jahodovým džemem?" "No přece s obojím. Tak mlsný jazýček neošidím...")

"Radku, v pátek odpoledne odjíždím na školení kandidátů. Přednáším tam. Vrátím se až v neděli večer. Mohl bys jet se mnou, ať se tady nenudíš."

"Já se nudit nebudu." ("Mami, budeme spolu! Taťka nám do toho nebude mluvit.")

"A co chceš dělat?"

"Navozím z lesa klest."

"Motorovku mi do ruky neber, to ti povídám. Dřeva stačí jenom do jara. Žádné velké zásoby - příští rok dostanu byt v Poříčíně. Budeme se stěhovat."

"Stěhovat?!"

"No jasně."

Od mamky? My ji tu necháme samotnou? Když večer usínám v mamčině posteli, cítím teplo jejího těla.

"Co s takovou chatrčí? Škoda peněz za údržbu. Pražáci se o ni poperou."

"Ale co mamka?"

"- - - ?"

"Ty prodáš mamku Pražákům?"

"Radku, proč mi děláš bolest? Musíme se s tím smířit. Mamka od nás odešla. Mě to taky bolí, ale nemluvím o tom."

Ty máš schůze - já postel...

Skoro všichni Sulanové odříkávali modlitby v chrámu lesů rukama. Jenom tátu postrčilo nadání jiným směrem, na jinou cestu, a teď je to na něm nejvíc znát. Táta je Nesulan. Protože Sulan by chalupu žádnému Pražákovi neprodal. Kam se jen podíváš, odevšad vykukuje

mamka-vzpomínka: naleštěné kachle na peci, dolíky v prknech dřevěné podlahy, muškáty na oknech a nade dveřmi otisk rámečku, na němž nad obrázkem stálo: *KDE BŮH, TAM LÁSKA*. Právě ten obrázek zašantročil taťka bůhvíkam ten den, kdy měla mamka pohřeb a smuteční hosté přišli postát nad otevřenou rakví. "Co kdyby to na mě někdo řekl? Radku, víš, co by to bylo za aféru? Stranický funkcionář, a v chalupě na zdi svatý obrázek?!")

Do roka dostali byt v Poříčíně a za další čtvrtrok jim chalupa nepatřila. Táta se stal člověkem, se kterým žiješ, protože nemáš na vybranou. Ve skutečnosti mu nemůžeš odpustit. Utečeš za dráty a celá ta dlouhá léta víš, že vás udobří jen smrt - buď tvoje, nebo jeho. Dokud budete živi, neodpustíš mu; a ani po sametové ses na Poříčínsko nevrátil. Nevraživost by rozedřela nezhojené rány. Stůj co stůj by musel tátovi říci: "Tak vidíš, mámu jsi prodal a teď nemáš nic. Tvoje strana to projela na celé čáře, nezachránilo ji ani to, že nepustila Ditu studovat na gymplu."

A táta by odsekl:

"O stranu nejde! Lidstvo si vybralo jinou diktaturu. Peněz."

Je tomu zkrátka tak: jejich vztah byl spor a nedozněl. Řehák junior se vrátil do Čech až letos, v dubnu třiadevadesátého. Tátu pohřbil Alex Vojta, Radek zkusí pohřbít spor; leč kuidy na to?

Než se Řehák oblékl a ustlal postel, Schulzová o sobě dala vědět ještě jednou:

"Pane Bože, Františku! Je tady pan huťmistr Kreibich. Doděláš ho někdy? Polez ven. Polez už!"

"Nedodělal a nedodělám!" odsekl Sulan, sotva vešel do kuchyně. "Portréty už nemaluju. Nechci zvěčňovat nesmysly!"

Schulzová spráskla ruce. "No tak vidíte, pane Kreibich! Úplně mu přeskočilo!"

Teprve teď si Sulan povšiml muže trčícího v otevřeném okně.

Chlápek se zazubil:

"Tak jsem tady pro ten auťák, pane Řehák. Koukám, jakou vám babka dělá prima společnost. Tý už je aspoň sto padesát, ne? To musí být makačka na bednu - poslouchat ji celej den."

"Tu bednu tady nechte, pane Kreibich!" vypískla Schulzová. "Ta se hodí na brambory. Stejně je budu dobývat zase sama! František namaluje prázdné řádky, to známe. Já se tam už nevejdu. Pro mě je škoda barev."

Sulan se Schulzové obloukem vyhnul. Ukázal palcem nahoru: "Existuje jediný malíř. Ať mu pan Kreibich řekne. A ty taky..." Když vyšel z chalupy, stiskl muži ruku. "Pojedeme, pane Vokáč. Střeva jsou v pořádku, jenom kastle potřebuje vyklepat. Kopali do ní jako divousové. Svezu se do Poříčína s vámi - musím nakoupit."

Jiří Vokáč, autoopravna, s. r. o. sedl za volant Sulanova mercedesu. "Vy jste s tím objel celý svět!" hvízdl, oči na tachometru. "Kdybyste se chtěl té ojetiny přece jenom zbavit, koupím."

"Se starými věcmi se nerad loučím."

"Tomu nehovím... Já ojetiny vykupuju. To byste koukal, jak rádi se jich Němci zbavují... Nevede se mi špatně. Našinec nemusí být rovnou Viktor Kožený, aby se dokázal udělat pro sebe. Prokletím Čecháčků je navzájem se podobat. Podobali jsme se za totáče a po sametovce se chceme podobat zas. Ti, co jim privatizace nadělila, kupujou západní bouráky, a ti, na které nezbylo, aspoň ty ojetiny. No? Co se divíte? Řekni mi, v čem si vozíš zadek, a já ti řeknu, kdo jsi. Pašák, nebo sráděra.

Proč neudělat sráděrům krapet radosti? Jeden vypulírovaný vrak mi hodí i třicet táců, no není to bájo?"

"Je to bájo," odtušil Sulan, ale zaznělo to zatrpkle a Vokáč raději zmlkl. -

Na silnici z Velkého Poříčí do Poříčína bylo živo. U kdejaké odbočky k osaměle skrčené chalupě, na pole či do lesa se prohýbaly pod láhvemi alkoholu a kartonů cigaret improvizovaně zbité prodejní pulty, za kterými přešlapovali drobní Vietnamci, vytrvalost sama, neodbytnost sama. Němečtí zákazníci, nakupující sádrové trpaslíky, becherovku a americké kuřivo se proplétali mezi česky klevetícími ženami, deroucími se ze zájezdových autobusů a skupujícími černé rigle a tílka s potiskem obličeje Madony nebo zmenšeninou americké vlajky. Dříve v tento čas lepívaly do oken příbytků rudé papírové vlaječky se srpem a kladivem - ale to už je tak dávno, tak dávno...

Kde nepostávaly stánky vietnamských kupčíků, osaměle i ve dvojicích přecházely romské i české dívky v kožených botách nad kolena a s pruhy manžetových šálů na místě sukýnek.

"To není Šumava," vydechl Sulan.

Vokáč na Sulana udiveně pohlédl. "Je vám něco? Mám zastavit?" přibrzdil.

Když auto zastavilo docela, Vokáč váhavě zabořil pohled do strnulého souseda:

"O co jde?"

"- - - !"

"Jste v pořádku?"

"Zkrátka jsem tu dlouho nebyl."

"Z čeho jste tak vyšinutý?"

Sulan šlehl po Vokáčovi zlobnýma očima. "Nemluvte tak se mnou, pane Podobný," přestal se kontrolovat.

"- - - ?"

"Mějte ke mně úctu, člověče! Makal jsem jako barevný, abych měl právo na život. Zatímco vy jste si tu medil, protože jste se uměl podobat! Chápete? Uráží mě, že mými penězi si namastí kapsu šmelinář!" Sulan nebyl schopen ovládnout se a přitom s každým dalším slovem

chápal, že Vokáč, autoopravna, s. r. o. se vykašle na jeho rozkopanou karoserii, jenže nic naplat, víko sudu vylétlo do vzduchu jako po výbuchu rozbušky. V Sulanovi vřela krev. Nikdo ho tu nevítá jako hrdinu. Nikdo neobdivuje jeho skok přes dráty. Komu není lhostejný, ten buď okopává jeho mercedes, nebo si dělá na jeho auťák zálusk, nebo s ním kalkuluje pro podnikání ve sklárně. Ale on má problém!

Problém se jmenuje dětství, které s ním přeskočilo dráty, a problém se jmenuje zakonzervované dětství, které s ním noc co noc peklo rohlíky a teď se s ním vrátilo na Poříčínsko se škraboškou nakynule důležitého velikášství. Škraboška však nevydržela, byl to póvlový artikl; a bláznivé bábě Schulzové dělá idiota, protože Vojta s ním má úmysly. Tentokrát ne komunisticky politické, tentokrát podnikatelsky žraločí. Ale to nejpodstatnější, smutnění a rozlítostněnost polosirotka, to nejpodstatnější - nedořešený spor s tátou -, to obojí přetrvává a s každým dnem v Poříčí prožitým stává se tíživějším a deprimujícím. Neboť Poříčínsko, na které se vrátil, není Poříčínskem jeho dětství a on tu nemůže najít místo.

Vokáče vykatapultovalo Sulanovo rozčilení z vozu. "Seru ti do hlavy, blbečku!" štěkl, jako by se proměnil v jiného, neurotického, cholerického člověka. "Seru na tvý prašule, ojetino! Jdi si s tím křápem do hajzlu!" kopl do dveří. Ještě si zaťukal na čelo, jako by dával najevo, že to Sulan nemá v hlavě v pořádku, a nato zmizel mezi stánky.

Sulan přesedl k volantu, ale nenastartoval - nevěřil si.

Zatímco zachmuřeně civěl na rojení před stánky Vietnamců, na sklo dveří zaťukala neznámá blondýna.

"Copak?" prskl; byla to vilná blondýna.

"Chceš vykouřit?"

Když neodpověděl, zvýšila nabídku:

"Ty bys radši telecí, viď? Mojí malý je dvanáct, bereš? Za osmdesát márů ti udělá, co budeš chtít. Do smrti se ti o tom bude zdát."

Když bylo dvanáct Sulanovi, zbojník strom se sesul na mamku. I tahle malá je mrtvá, ale neví o tom. Sulan vybafl na blondýnu:

"Ty zabiješ její dětství za osmdesát marek?"

"Jestli je to pro tebe moc, slevím ti. Sedmdesát, bereš?"

"- - - !"

"Tak šedesát, skrblíku..."

"Kolik feniků má marka? Jestlipak to víš?"

Žena se napřímila. Na její štíhlé tělo dopadl stín pomačkané karoserie, a stín v jejím obličeji napověděl, že přijde fujavice. Rozkročená jako kyrysar, ruce v bocích (právě jako chuděra Schulzová), bezejmenná hrubě, chraplavě zakřičela:

"Robo! Ten gadžo mě uráží!"

Kde se vzal, tu se vzal sádelnatý Rom s pomačkanými prstýnky vlasů a obličejem posetým bradavicemi. "Děvkaři! Kurevníku! Ty budeš urážet slušný lidi?! Vylez z tý kraksny, vylez, povídám!"

Sulan zkusil nastartovat motor. Byl však zpanikařený a nervózní, nepodařilo se mu poodjet a blonďatá svůdnice vystřelil a hbitou roku k palubní desce: s klíčkem v hrsti dala se do bláznivého tance. Než se Sulan nadál, celý houf cikánů a cikáňat obléhal mercedes. Kdo měl ruce, bušil do auta kamením v sevřených pěstích, divoce, hystericky, s vříškotem. Hůďata sotva do pasu vyrostlá lezla po autě, jako by to byla skluzavka na plovárně.

Sulan nevěděl, na jak dlouho jej výjev ochromil, ale když se konečně vzpamatoval, zprudka otevřel dveře a zhurta vyskočil ven s úmyslem hordu rozehnat. Kam dal rozum! Jen došlápl na asfalt, nejhbitější z tlupy mu podrazil nohy a všichni do jednoho z ležícího Sulana odškubávali, co jen šlo: černé polobotky, bílé ponožky i kravatu, manžetové knoflíky a nakonec i kožený opasek.

Pak naráz osaměl.

Leží, a když nikdo nepřichází, aby pomohl, přesvědčí se, zda mu zbyly aspoň kalhoty; a když zbyly, zdvihne se. Ovšem pohled, který se mu naskytl hned na to, mu znovu podlomil kolena a Sulan se zavěsil pažemi do otevřených dveří - bývalého auta. Vnitřek je zcela zplundrovaný; opěradla rozpáraná, chybí autorádio i kufřík, a plášť visí na větvi nedalekého modřínu. Sulan zaprosil očima u skupinky pozorující ho od stánku. Ani náznak solidarity, ani špetka soucitu...

"Znáte je někdo?" zeptal se přesto. "Víte, odkud jsou?"

"- - - !"

"Příště provedou to samé vám..."

Jeden po druhém se k němu otočili zády a dál si hleděli zboží na pultě vietnamského prodejce. Jako by tu Sulan vůbec nebyl. Jako by se tu vůbec nic nestalo.

Sulan strhl plášť z modřínu. Světlý tříčtvrťák byl potrhaný, otisky bot na něm patřily nohám dupajícím po dvanácti letech zakonzervovaného snění a stesku. Jedině snění dopovalo jeho tělo, jedině jeho zásluhou přežil těch dvanáct let, kdy byl bezostyšně využíván pro noční práci a nikdo nikdy ho nevystřídal.

Teď jeho snění odešlo. Sulan se navlékl do pláště, jehož cípů se chopil vítr, škubl jím i Sulanovými Kristovými léty a obojí se zatřepetalo v poryvu jako vlajka kočovných komediantů.

Sulan sešel ze silnice a dal se udusanou stezkou po modré turistické značce. Údolí roubené na jedné straně valem lesa, na druhé straně řekou Snivou, rozevřelo se před ním jako popsaná pamětní kniha. Tudy přece jezdila maminka na kole. Do lesa! Za ním a za tátou, když o víkendech prořezávali les a ona jim vozila oběd... Změnili se lidé - stromy ne. Ani smrk samotář, v jehož stínu s tátou odpočíval, když se vraceli z lesa. Táta kouřil cigaretu za cigaretou, vyfukoval obláčky dýmu a útržky své víry:

"Lidstvo si musí socialismus zasloužit... Musí se zbavit své živočišné pudovosti. Jinak nebude socialismu hodno. Jinak ho nevybuduje." -

Pod mrkem urovnaly ruce hospodářů malé i velké kameny vyrvané mlčenlivé zemi za desítky let. Teď se Sulanovi suchá zítka hodila k orientaci. Šel podél ní. Šel do sebe. Chudobky, čemeřice (kde ta se tu vzala?), šupiny šišek a skořápky stračích vajíček, vše ho nutilo do rozesmutnělé uzavřenosti. Sulanovy myšlenky se rozeběhly do stran, kam jen jim to hradby lesa dovolily. Prostor se naplnil mužovou melancholií; a melancholii se zachtělo i mezi břízky tu a tam si odskočivšími z lesa a umíněně překážejícími na stezkách větrů.

Právě ten z rodiny větrů Poříčínska, který nebourá, ale studí, hvízdá flétnový sopránek, právě ten teď klouzal po trsech zhnědlé trávy, rozčísl kopule vrbišť a otloukl hrozny olšových šišticek. Tu a tam se některou strefil do hladiny Snivé, a když si ji pstruzi a jelci shledali jako nepoživatelnou, patřila jen tajemnu dálek.

Povelikonoční čas na Poříčínsku ještě nebývá dotvrzením jara, a když se obloha zatáhla, zem i vítr studily víc. Sulana zábly bosé nohy a předtucha nastuzení a horečky ho popostrčila k nejbližšímu cípu smrčin a Sulan vzal za vděk stezce vyšlapané zvěří. Stuha srnčích stop obrostlá po obou stranách mechem ho přivedla do úvozu. Nerozmýšlel se ani vteřinu a s komicky opatrnou chůzí se vydal po tvrdém, kořeny, jílovitým podzolem a bochníky čediče zpevněném povrchu. Melodie větru potemněla a v korunách zavrzalo častěji.

(Než zahoukala některá z pecí, ozdobil ještě nepečené rohlíky solí a mákem. Vyšel-li mu čas, potom pomohl pekařům karbovat chléb kynoucí v ošatkách. Tak se podobala jedna směna druhé. Všechny byly noční. Nejprve neměla majitelka pekárny, neteř malíře Schulze, na noční dost lidí a on byl vděčný, že ho zaměstnala, potom si všimla, že dědeček přes den vyhledává Sulanovu společnost jako vysvobození ze stáří, a slovo dalo slovo - Sulan se změnil v nočníno tvora a každodenního společníka starého malíře.

Zvykl si a noc miloval. Vždyť svět produkující pověsti v noci spal. Sulan měl pocit bezpečí.

Miloval noc v pekárně. Pekárna - obezděné teritorium - stala se mu nedobytnou pevností před záludnostmi neurotického, schizofrenního světa, který nemohl dovnitř. Zde byl Sulan v bezpečí.

Až jednou...

Pekaři Hans a Ulrich nejsou v kondici. Ve dne flámovali a teď jsou rozmrzelí a popudliví. Popletli ingredience a nevykynulo jim těsto.

"A je to v háji," řekl Ulrich. "Českej donašeč bude u dědka zpívat. Je u něj pečenej vařenej."

"Tak. Pečenej vařenej. Kdopak ví, co je zač. Fotr komunista až na půdu - a mladej emigrant? Nemůžu tomu přijít na chuť. Třeba je Sulan agent. Prosím tebe, skočil přes dráty o tyči? Vždyť by ho sestřelili jako švestku. Všechno je to jenom jako. Sulan je svině. Shodí nás u dědka všechny."

Kdo ví, zda to bylo schválně, nebo z nedostatku sebeovládání, ale ti dva mluvili tak nahlas, že to musel slyšet kdekdo. I Sulan.

Byl tak uražen, protože ponížen, že se na Hanse jen taktak nevrhl. Ale uvědomil si včas, že by ho to mohlo stát i místo. A tak jenom řekl, co možná nejtvrději:

"Už to tak na světě chodí. Emigranta může urážet kdejaký alkoholik."

"Co je to po tom, mizero. Kdo je u tebe alkoholik? Pijeme za svý, česká svině. Roztahuješ se tady, a jinej Němec je na dlažbě."

V tu chvíli si uvědomil, že ostatními v pekárně je nechtěný. V tu chvíli si uvědomil, že jeho pocit bezpečí byl iluzí. Neurotický schizofrenik svět přelezl zdivo a je tady uvnitř. Není kam utéct.

Zbyl je ateliér malíře Schulze...)

Sulan zdolal poslední stoupání a zastavil se na samé šíji protáhlé, svaly skal zpevněné hory. Uhranut obrazem pod sebou ucítil kvasnicový zápach walkürchenské pekárny, do něhož vykřikl stařičký Schulz:

"Čeledíne nicoty!"

Nezměřitelná vůle živlů vytvořila pod čelem horizontu panorama z roku na rok poopravené novými tahy štětce.

("Proč ty obrazy pořád přemalováváte?"

"Odhaduju, že tak se mění krajina na Poříčínsku, chlapče. Z roku na rok. To je ten nejhorší pocit, jaký znám, chlapče - čas je vždycky napřed. Nestačíš mu, nestačíš, ne a ne."

"A co je ta hnědá hromada? Takové jsem je v lesích kolem Poříčí nikdy neviděl."

"Hromada, hromada... Tfuj, tak odporné slovo... To je mohyla, chlapče."

"- - -?"

"Mohyla úcty. Zemřelým se nedostává dost úcty. Za jejich osud, abys věděl."

"- - -?"

"Každý osud bez výjimky je převeliký. Převeliký, chlapče. Protože člověk nese a koná, co mu uložil Bůh. Ať je to cokoliv. Člověk uskutečňuje, co si Bůh předsevzal. Jsme vykonavatelé boží vůle."

"Já v boha nevěřím," řekl Sulan.

Schulz na mladého muže pohlédl vyčítavýma očima. "To je ovšem značná nevědomost, chlapče. Sám jsi součástí Boha. Celý vesmír je živý. To vesmír je Bůh, chlapče. Objektivně existuje."

"Proč to všechno říkáte zrovna mně? Ztěží tomu rozumím. Proč nechodíte do některého akademického spolku?"

"Chodil bych... chodil..."

"Ale...?"

"Každý druhý by chtěl namalovat. Jeho nebo manželku nebo dítě. Nic pro mě. Lidi už nemaluju."

"Nemáte lidi rád?"

"Nemít rád lidi? Cožpak to jde? Cožpak lze nemilovat Boha?"

"Tak proč?..."

"Člověk se k Bohu modlí. Tím se od něj odděluje. A to není dobře...")

Znovu začal vnímat chlad vkusující se do ztuhlých nohou.A má zimnici. Z toho nemůže vzejít nic dobrého, to odmarodí! Jenže ta neodbytná důstojnost, ta ješitnost! On - hrdinný emigrant - má se vrátit do Velkého Poříčí ještě za světla? S tímto vzezřením?

Takovou ostudu si neudělá! Pro ni se *domů* nevrátil!...

Jenže představa, že bude trčet v lese do setmění, mu nepřidala na klidu. Častěji a dlouze upínal zrak k bělavé ovínce dýmu obkreslujícímu vrcholy stromů. Co to tam jenom je? Zapomíná, nebo si civilizace ukrojila další enklávu v přízemí živlu?

Lenka Schödrová vypnula ohřívací stoličku a stáhla kastrol čaje s rumem k samé zdi. To aby nesklouzl, až se pod srubový přístřešek u domu nahrnou Ukrajinci a ona bude mít co dělat, aby tu hladovou, povykující hordu nakrmila a napojila dřív, než jí Lar vysází na prkno po šestatřiceti kačkách na hodinu a - kus. Protože až vysází a až se potěší s tou čubkou Natašou, zase odjede, a osamělostí zpustlí popudlivci jako na povel vybuchnou a bude tu horko jako v Černobylu.

Sekaná v troubě zrovna voněla a bramboračka na plotně!, té se nedalo odolat vůbec.
S majoránkou vypěstovanou za oknu Toninčina pokoje, s česnekem vydobytým ze zahrádky pod Toninčiným oknem, s houbami nasbíranými a nasušenými spolu s Vendulkou jen pár týdnů před tím, než jí Venca *tamto* řekl...

Za ten rok už si Schrödrová zvykla na posluhování gastarbajtrům ze Zakarpatí. Našinci jak mohou, frr! do Německa, Ukrajinci aspoň do Česka. Doma třou bídu s nouzí a tady se nechají odírat, protože i tak berou v Česku víc, než by jim doma za práci vyplatili, kdyby vyplatili...

Ostatně i Schrödrová se dostala do pěkné polízanice a nebýt sebevědomých nadšenců, kteří postavili na Samotách pilu, neví neví, jak by všechno dopadlo...

Zkrátka - bývalý manžel Antonín to provedl chytře. Šalamounsky přímo! Všemi mastmi mazaný, počkal si, až půjdou ceny nemovitostí nahoru, až začne Tonička vydělávat a jemu nebude hrozit placení výživného (po porodu se prohlásil za otce - alimenty ad toho pajdavce Michala by ho pálily v ruce!), a pak udělal, čím hrozil už od listopadu devětaosmdesátého: rozvedl se s Lenkou a vystěhoval do Německa. Je přece odjakživa Němec...

U soudu to šlo jako po másle, rozvedli je hned prvního stání. Zato o majetek se handrkovali ažaž, a prohrála to. Dům, který Tonda postavil za komunistů za sto čtyřicet a čas od času ho po trošičkách vylepšil, soudní znalec ocenil cifrou přímo nelítostnou. Lenka musí vyplatit Tondovi jeho polovinu, a to je dvě stě šedesát tisíc, dvě stě šedesát, kristepane!

"Proč jsi na mě takový?" řekla tenkrát Tondovi a on jí vmetl do očí:

"Celý život jsem žil na samotce. V baráku, kde jsem vzal do ruky každou cihlu! Ten čtvrtmilion je cena mý samoty, jasný, Michale? Dokonce jenom záloha, to mi věř. Dostanu i doplatek!"

Jaký doplatek? Nebyla z toho vůbec moudrá. (Tenkrát ne. Ovšem bála se - toho doplatku a že není dost moudrá.)

Lenka Schrödrová za sebou zatáhla gumový závěs umývacího koutu, svlékla halenu a smyla pot z těla. Zapomenutého těla. Ošizeného. Těla bez rozkoše. - - -

... Bylo dlouho po půlnoci. Toninka měla večer teplotu, sotva usnula, blouznila, a tak ji Lenka přenesla do své postele. Teď podle hlomozu poznala, že Tonda má upito. A kdy vlastně nemá? (Když ho přešlo trucování v maringotce Melioračního družstva a vrátil se do domu, v ten čas dala Lenka košem Michalovi, třebaže těhotná právě s ním. Tonda o tom věděl: a vzal otcovství na sebe. Byla mu tak vděčná a byla by ho tak milovala!, kdyby ... kdyby přestal pít a nevyčítal... Jako včera, jako předevčírem. Ani dneska se nevydrápal do poschodí, kde se zabydlel v pokojíku a ve stejném binci, jaký měl v maringotce. Škubl dveřmi kuchyně, jako by je chtěl vytrhnout, a pak slyšela uspěchaný křupot - to Tonda chroupal kyselé okurky. Nato mlaskavě vypije lák jako prase pomyje, utře pusu do rukávu modraček a zarumpluje klikou ložnice, kterou si Lenka vyhradila zase pro sebe, když byla v šestém měsíci a od té doby napořád.

Klika vrzla v nenamazaném zámku a Lenka letěla ke dveřím rychleji než kdy jindy. Probůh, ať se malá neprobudí! Otočila klíčem a sotva se škvírou proplazily jejich pohledy, ve Vaškově zarostlé tváři, v očích lesknoucích se jako broušený pohárek, který zrovna dokončila, mihla se chlapecká unylost pikolíka z hotelu Hubert. ("Nic si z toho nedělejte, že jste Němec. My jsme Volyňáci - taky by nás láskou snědli.") Buď si to namýšlela, nebo se opravdu usmál, nedopatřením ovšem, pohodil Vašek hlavou ke kuchyni, aby to bylo jasné:

"Tak pojď, Michale! A pajdej!"

Lenka šla a pajdala.

"Svlíkni si ten hadr, Michale!"

Lenka se vysvlékla z noční košile.

"Na kolena, Michale!" - - -

...Schrödrová nesetřela vodu z umytého těla, léta už, už léta se zalíbením čeká, až voda oschne sama. Jako to dělá zem, když z ní déšť spláchne trudnomyslnost a krajina si začne opět věřit. Venca se trudnomyslnosti už nikdy nezbavil a Lenka se po zdráhání zkraje smířila s potupným ponižováním. Hlavně že má Vendy stejné příjmení jako táta s mámou!

Lenka nejdřív věřila, že vyplatí Schrödrův podíl a že se založí na stáří. To bylo ovšem před rokem, když na pile spustili katr, italu, jaguára a sámovku, a Samoty se zalidnily Ukrajinci. Dva ze třech tu dřou načerno, ale to Lenku netrápí, jíst musí každý, a tak si zaplatila živnostenský list a otevřela bufet. Když se pila udrží ještě rok, Tonda dostane svoje. Jenže bůhví jak to všechno dopadne; účetní pily chodí poslední dobou jako opařená:

"Asi půjdu brzo na pracák. Neplatíme úvěr. Máme hodně neplatičů. Odbyt klesl."

Jestli zavřou pilu, Lenka bude Schrödrovi dlužit celou polovinu ze čtvrt milionu a tu nesežene. Žebrat o půjčku, na to nemá náturu a prodat dům, prokristapána, sama sebe by prodala.

Konečně si oblékla halenu, dosypala cukr do grogu, v němž mixuje rum a tresť půl napůl (i proto si věří, že se založí na stáří a nebude se muset bát bídy, jen ať pila vydrží ještě jeden rok!). Teplo, dosud sálající z elektrické ohřívací stoličky, opět pohladilo její tělo, jako to po svém narození dělávala Tonička a pak už nikdy nikdo, a Lenka se došourala k oknu, aby ho pootevřela.

Aleale! Zase jeden, a jak vypadá! Nebožák... Páni převaděči ho nechali v lesích, a ještě ho obrali. Ještě mu nabančili! Chudák, nemá ani boty, ani ty ponožky ne... Lenka Schrödrová má odjakživa slabost pro utrpení mužů: je na ženách, aby ho zmírnily a aby vyšlapaly mužům schůdnější cestu bolestí. Což netrpěl její táta, když mu Vasilova svita spálila chalupu i s chlévy a ona to po svém narození poslouchala jako pohádku? Když Banderova svita přepadla vlak vezoucí rodinu Vojtových na Poříčínsko? Dva vzal táta sekerou po hlavě! Což netrpěl, když mu Velkopoříčtí naplili do očí, protože se dobrovolně poddal českým agitátorům a dal se i s bráchou Alexem do družstva? A když jí bylo sedmnáct... Tonda měl obličej samý uher a Kopa v něm viděl zlodějíčka, protože sám byl grázl mezi vydřiduchy, a kvůli hloupé lahvičce polévkového koření ho sepsul až hanba... Jo, tenkrát byl Tonda kluk jaksepatří! Tenkrát byla ona děvče jaksepatří! Kdo mohl tušit, že život má na člověka spadeno a kutálí ho rok od roku na... na... divokou skládku?...

A co tenhle hastroš na neohoblované lavici? Podvyživený není, to tedy ne, ale prohnali ho houštím takovým kalupem, že mu zůstaly bosé nohy.

Lenka Schrödrová nedokázala zapřít svoji přirozenost. Čtyřicet osm, a pořád má slabost pro muže, kteří strádají:

"Hledáte ubytování?"

"- - - ?"

"Jugoslavien? Ukrajine?"

"Čech."

Teď bylo na ní, aby se podivila:

"Kdo vám to udělal? Kdo vás tak zřídil?"

"- - - !"

"Tak kdo?"

"Revoluční masy," Řehák jízlivě, a pak ho napadlo: Loupím v tátově slovníku. Čím to, že slova tak snadno přežívají lidi?

Lenka Schrödrová vtipu neporozuměla - pokývala soucitně hlavou; ubožák s rozedřenými chodidly a v plášti strašáka v zelí nevypadal jako lump, ale co když spadl do podsvětí nechtěně? A jestli se zapletl s Larem...

Nevěděla, a proto zůstala vlídná, ovšem rozhodnuta se chlápka rychle zbavit taktickou nepohostinností. Dodnes pociťuje soucit s muži, kteří trpí, ale vždycky na to doplatila. Tuhle trosku nejspíš hledají kdoví jací gauneři, a kdyby se tady něco semlelo... Schrödrová nemůže potřebovat, aby se o Samoty-Černobyl zajímali policajti. To by špatně skončilo: Ukrajinci makající načerno na pile jsou u ní ubytováni taky načerno. Lenka nepřiznává ani příjmy z nájmu, ani celou tržbu za stravování a nebýt toho, nikdy by nesplatila Tondovi dluh, natož aby se založila na stáří. Toho zbloudilce slušně vypakuje...

"Stravování neposkytuju. Je rezervovaný pro pilu. Každej den. Jestli chcete pivo s sebou..., lahvový samozřejmě."

"Nechci pivo s sebou. Chci pivo tady a boty s sebou. Máte? Devítky."

Bezděky si vykasala rukávy a položila na Sulana nesmlouvavý pohled:

"Jste na soukromém pozemku, jestli vám to nedošlo..."

"Nemluvte tak se mnou!" bouchl v něm hněv. On se přehoupl přes dráty, zatímco tahle teta!...!...! Hm. "Nemluvte tak se mnou." Neřekl to už dneska? Chvíli po tom dostala jeho pýcha po čumě. Jeho duše přes držku.

Sulan už změkleji přidal:

"Nemluvte tak se mnou, prosím vás..."

Vojtové zůstal v očích odsudek, ale toho si byla vědoma, že vykasané rukávy se sem nehodí a upravila se. "Kdo vůbec jste?"

"Sulan jméno mé."

"Jaký Sulan?"

"Radek."

"Podívejte, fešáku, na špásování jsem už stará."

"Kdepak stará - udřená. To znám taky," mávl rukou Sulan a dvanáct let nočních směn v pekárně Saturn sem nastěhovalo sklíčenost. Vždyť tam dělal poskoka. Němci na noční nechtěli, oddřel to sám, aby si ten bídný flek udržel. Pláchnout z Poříčínska, od táty, to mu nedělalo problém, ovšem dát Šumavě vale docela, ne, to ne. Schoval se v Saturnu, zavrtal se tam do své osamělosti.

Do střechy nad dohadující se dvojicí se opřel poryv větru. Drcl do špatně držícího okapu a ten vykloktal dva tři plky zelenkavé špíny. Do plechového kabátce narychlo zbitého přístřešku, majícího pak už jen prkennou podlahu, několik nosných sloupů, dvě řady stolů stlučených z ohoblovaných prken a dvakrát tolik řad lavic neohoblovaných, zabubnovala prška borovicových šištic.

"Vždyť nešpásuju," přidal Sulan, když nedostal odpověď. "Musela jste o mně slyšet. Určitě. Vzpomeňte si přece - muselo se o tom hodně mluvit. Vzal jsem roha v jedenaosmdesátém. Přeskočil jsem dráty s tyčí."

Zavrtěla hlavou. Dokonce rukou mávla!

"Takových bylo, co šli do luftu. Proč právě o vás bych měla slyšet? Stane se tolik věcí!... Důležitějších... Vážnějších..."

Sulan zvedl k ženě vážné, uražené oči. Momentální nuzota ho ovšem zkrotila. "Potřebuju nějaké boty a paralen. Nebo to odmarodím..."

"- - - ?"

"Prosím vás..."

"Přijdu zaplatit. Markama."

"Po něčem se podívám. Celý se třesete. Počkejte chvíli," odpověděla Schrödrová už ohleduplněji. Ale z chodbičky do sklepa, kde zbylo pár křupálů po Tondovi, znovu upíjela očima z otrhancova vzezření. Prý Sulan..., nějaký Sulan..., nebo taky lotr, kterému už nepřeje štěstí... Jestli emigroval v jedenaosmdesátém, to by strýček mohl...

Schrödrová s kočičí opatrností zasunula vybraný pár bot do botníku u vchodových dveří a jako by tu ani nebyla doma, pokradmu vytočila telefonní číslo do poříčského hotelu Hubert.

"To jsi ty?" roztál Vojta, sotva promluvila. "To je dost, že víš, ke komu patříš. Co potřebuješ?"

Toho sebevědomí! Té nabubřelosti! Pocitu neohroženosti! Vždycky byl takový, a pořád je, jen firmu má jinou: místo sekretariátu káesčé hotel Hubert, místo okresního tajemníka hoteliér, v jehož sídle provozuje potomek vietnamského komunisty bordel. Strýček Alex vyslovuje jiné pozdravy, má jinou (ještě větší) tělesnou váhu a dál ochotně dává najevo svou majetnickou moc. Nad vším, co se kolem něj hýbe.

Prý: Co potřebuješ? Neřekne ahoj nebo jak se máš, prý co potřebuješ. I kdybys opravdu věděla, kam patříš, vždycky až za mě, za má záda, za moji zadinku... Proto, jedině proto mu nikdy neřekla strýčku. (Moment. Jednou přece. To když jí došlo, že on a ona ublížili Tondovi, když hlasovali pro jeho odchod ze sklárny, a ona se za drahný čas přidala k manželovi a odešla ze skláren taky.)

"Co ode mě potřebuješ?" Brácha nebožtíka táty si tento mžíček jaksepatří vychutnal.

"Tys byl v před devětaosmdesátým na okresním výboru. Měls přehled..."

"Pořád mám přehled, moje milá..."

"Pořád máš přehled," opravila se. "Vzpomeň si, prosím tě. Říká ti něco jméno Sulan?"

"Který? Starý, nebo mladý? Starý byl tenkrát kádrovou nomenklaturní rezervou, kdežto mladý fouknul za kopečky."

"Radek Sulan. Mluvíš o Radku Sulanovi?"

"To dá rozum, moje milá. Je to pár dnů, co se vrátil odtamtud. Nechal jsem ho bydlet u báby Schulzové. A proč se vlastně ptáš?"

"Jen tak. Měj se. Ahoj," Schrödrová honem honem zavěsila. To tak! Ještě se zpovídat tomu nejvykřičenějšímu z rodu Vojtů! -

Nezvanec tedy nelže! Lenčin obličej se proměnil. Roztála tvrdost, oschla studená lhostejnost a vrátil se soucit. Může snad za to? Je prostě taková...

"Tady máte. Snad vám budou," podala Sulanovi boty. "A tady teploměr - změřte se. Já koza - k čemu vám jsou boty, když jste bez ponožek. Za chvíli jsem zpátky."

Znovu Sulana pozoruje zpoza záclony, znovu luští hádanku, jakou pro ni je nepochopitelný kontrast cárů kabátu na těle a - no - no - celkem vzato milý obličej, pravda že právě jakoby smutkem.

Jak Schrödrová dýchá, silonová záclonka se pohne a Sulanovi - tomu neujde nic: dílem káravě, dílem donchuansky zdvihne obočí a vyčiní ji pohledem: To se dělá? Co se vám (nebo ti?, Lenka neví) pořád nezdá? A Lenka se zastydí a místo do zásuvky se staršími, zalátovanými už ponožkami, sáhne po nových. Jsou froté a ty vždycky zahřejí. I ručník na prokrvení nohou vezme Lenka s sebou.

"Máte osmatřicet, člověče," prozkoumá teploměr. "Hlava vás nebolí?"

"Má k tomu důvod."

"Nedáte si radši čaj a paralen? Pivo vám líp neudělá."

"Třeba paralen. Třeba čaj. Jestli ho můžu vypít na vašem pozemku."

"Musíte to vypít rychle. Ve dvě končí na pile ranní směna. Bude tu plno - a samí grobiáni."

Schödrová udělá čaj a než ho stačí odnést, v chodbě zařinčí telefon. Tak nedočkavě! Tak velitelsky. Já! - Já! - Pořád já!

"Lenko? Tos mi volala jenom proto, aby ses mě zeptala na Sulana?"

"Jo."

"Je u tebe?"

"Není..."

"Tak tedy byl."

"Nebyl..."

"Nepovídej. Ať byl, nebo ne, ať je, nebo ne, jako ve vatičce s ním! Přál bych ti vidět jeho naditou prkenici! Chci, aby šel se mnou do holportu, tak mi ho nepoplaš..."

Schrödrová vyhrkla:

"Budou dvě! Musím už jít. Za chvíli se mi sem nahrnou."

"Je u tebe spokojenej? Jestli ne, nechci, aby si nás dva dával nějak dohromady, pamatuj!"

"Sprosťáku!" poslala bratru svého táty.

Venku zahoukala siréna a její zavytí, tak nepřirozené mezi zvuky lesa, popostrčilo Lenku na práh:

"Pane Sulane! Ukrajinci tu budou co by dup. Pojďte raději dovnitř, ať se do něčeho nepřipletete..."

"- - - ?"

"Dneska dostanou výplatu. Lar je bere hákem, a jim stoupá v krvi adrenalin. Remcají. Ale na Lara ne - jeden na druhýho. Někdy se i poperou."

Když se vhoupl Sulan do chodby, nohy už navlečené do ponožek a zasuté do bot, a spatřil v nedovřených dveřích napravo bíle obloženou stěnu, reflexivně zamířil právě tam. Pocit, který jím div nezacloumal, ho vyškubl z krušného dne. To teplo zde! Ta atmosféra! Jako v Saturnu! Toho místa zde!"

"Smím sem?" zeptal se opožděně.

Jindy a jinému by Schrödrová odsekla: "Už jste tam!" Jenže to silné, co ji ponoukalo pozvat Sulana dovnitř, pořád trvalo, ba zesílilo, a Schrödrová řekla, jak jen to šlo nejněžněji:

"No proč ne. Aspoň mi někdo pomůže s nádobím."

Sulan ožil. "A to zas jo. To se budete divit," zazubil se. Řeknu vám, tohle všechno mi říkat pane, jsem na koni. Zřídím pekárnu a udělám se pro sebe. Založím se na stáří a všechno ostatní mi může být úplně volný," zahalasil, ale jen řekl *volný*, přiznal si, že jeho duši to zabolelo: je tady přece jeho máma, jeho táta, a on neví, co s tím.

III.

Když se Nataša osprchovala, vhopkala do předsíňky, a schválně, aby na ni Lar dobře viděl. Mohl na ní oči nechat! Tvářila se, že je myšlenkami kdovíkde a vodu ze svého těla stírala pomalounku, vláčně, jakoby nevědomky. Je přece myšlenkami kdovíkde!

Myšlenky Natašu opravdu zlobí: Opouští ji ten osvobozující poříčínský čas už téměř den co den, vždycky sice jen na skok, ale zákeřně nečekaně a kupodivu nikdy když je sama, vždycky v hloučku lidí, vždycky uprostřed veselí. Než ji jakžtakž vysvobodí marjánka nebo dvě deci burbonu, beznaděj Natašu zklátí do divanu nebo na podlahu, zchromne, zbědovaná k nepopsání, šílená z obrazu durky Natinky.

Když propustili tátu z armády, protože Rusové a Amerikánci podepsali tu smlouvu, podle které i táta patřil mezi ty navíc, seržant Navíc se poflakoval po hospodách. Stakan na kuráž si dával i ve vojenském, ale potom v civilu to byly už celé láhve, a když táta utratil *svoje*, máma musela poschovávat *svoje*, a vždycky špatně: táta byl totiž průzkumník.

Rozpadl se Sovětský svaz a rozpadl se domov. Zbyly holé stěny a matrace na zemi a otlučené kastroly naskládané na sebe tak, že připomínaly minaret. Nebylo do nich co dát.

Malé Natince byly sotva čtyři, a tak hubená!, takové vyžle... jako odněkud z Biafry! Tehdy poprvé od porodu přišel Lar až k nim domů, udělal s maličkou pacy pacy a Nataše dal tisíc doláčů. Tisíc doláčů, lidičky!

"Ještě se čuříš? Postarám se o tebe i o ni. Na. Kup malé boty. Kupte si pár konzerv." A pohladil ji po paži a ona zamrkala hlubokýma očima, které sklopila - zastyděla se, že tu stojí ve vytahaných teplákách a v potem páchnoucí blůzce, kterou už dva měsíce přepírá... tedy "přepírá"... v čisté vodě, protože na prášek není. "Přijď do altánu, Natašo," šeptl jí do ucha, aby máma jako neslyšela, ale aby slyšela.

Zrovna tak to bylo i tenkrát. Ještě ne šestnáct, šla do altánku a té noci začal pučet Natinčin život.

Když byla v očekávání tři měsíce, řekla mu to a teprve tehdy uslyšela, jak hloupá je holčina, které imponoval ženáč s klidnýma, velitelskýma, tajemně neproniknutelnýma očima.

Neproniknutelnýma ví dnes - tenkrát myslela zamilovanýma.

Ovšem že přijde do altánu zas, v půl deváté, s tetelivým štěstíčkem z tisícidolarovky, ale taky ne tak čerstva jako před Natinčiným pučením, spíš zvědavost to je, spíš nějaká nepojmenovatelná naděje. Larova žena je už půl roku pryč... snad v Polsku... snad v Praze... a jestli jde Larovi o lásku, tak to tedy prrr!, to by musel k té tisačce ještě přidat, vždyť Natince je pomalu pět a nikdy jí neposlal ani mašli do vlásků! - - -

"Pojď sem s tím ručníkem. Osuším si tě," řekl Lar majetnicky.

Nataša si netroufla neposlechnout. Stála před Larem rozkročmo a zatímco se ručník plazil po jejích stehnech, Lar se rozplýval:

"Ty ses pánbíčkovi povedla. Jsi jako oheň. Už v patnácti jsi byla taková. Za tebou se chlapi potáhnou ještě dlouho. Než pojedeš domů, budeš v balíku."

"Dělá ti radost střílet si ze mě? Dobře víš, že domů nepojedu. Už nikdy."

Lar upustil červený ručník na červený kovral. "Víckrát se mnou takhle nemluv! Varuju tě! Kdybys byla chlap, vykopnu ti mozek z hlavy!"

"Aspoň by mi bylo líp - bez mozku... Nevěděla bych, jaký zloduch chodí po světě..."

Lar vryl nehty do pelestě postele. "Jaký zloduch? Mluv. Mluv, povídám!" vybafl, a to už se i postavil. Taky rozkročmo. "Vděčíš mi za všechno. Jsi v Česku jediná z našich holek, z které nemám ani korunu, ani marku! A to jenom proto, že máš svý tělo. No. Jen se koukni na tu holotu venku!... Z každýho mám dvacet kaček na hodinu. Dvacet kaček - nečuč!" Chňapl po Natašině zátylku a dvěma skoky s ní byl u okna. "Vidíš je? Brblají, vrčí, ale jenom když o mě neví. Umí si to spočítat. Když si zamanu, pomažou šupem domů. A toho se bojí. Jako smrti se toho bojí!"

No právě, pomyslela si Nataša. Žít si tady svou smrt, o to jde. Ani já nechci zpátky. Bídáku Lare. Já že ti za něco vděčím? Nataša, smířlivý vzdech mezi rty, se vyvlékne z Larova chapadla. Před Larem nechce kouřit, a taky musí večer do práce, ale aspoň burbona si lokne... Ona totiž viděla ten film. Tu kazetu. Ty pozlacené sloupy v sále! Ty obtloustlé páprdy s doutníky v otvorech mezi naducanými tvářemi. A mezi těmi bečkami sádla a bohorovnosti bosé, nahaté dětičky s tělíčky andělíčků. Andělíčkové vysvlékli špekouny ze sak, z kalhot, ze všeho... A byla mezi nimi Natinka...!

Natinka, ježíšikriste!

Teď Lar zívl a protáhl se. Bouřka tedy odchází. "Mám hlad jako vlk," houkl Lar a zadupal do podlahy.

Vojtová tu byla v minutě. "Što vy sibje želajetě?"

"Nemluv se mnou rusky, už jsem ti to jednou řekl!" zavrčel Lar. "Mluv se mnou anglicky."

"Neumím anglicky." Vojtová si zakryla ústa dlaní. Já, a anglicky?!

"Tak česky, už jsem ti to jednou zkazal. Řekl. Přines nám sem jídlo." Zapálil si doutník a clona dýmu rozmazala růž odulých lící.

"Polívku taky? Mám dneska bramborovou."

"Máš mít želví. Tu šlichtu si nech pro tamty dole. Biftek a hranolky."

"Udělám vám řízek. Přírodní. Ale biftek..."

"A šampus!"

"Šampaňské mám. To si pamatuju už od minule, pane Lare. Demi, nebo brut?"

"Suché. A neloudej se!"

"To víte, že ne. Už běžím, pane Lare..."

Nataše se líbí strach paní domácí, má z něj škodolibou radost, jenže ani tu nesmí dát najevo: musí být zadobře i s Vojtovou, i s Larem. Vojtová jí sežene ženicha a Lar půjčí... snad půjčí... možná...těch šedesát tisíc. To je cena ženicha na půl roku.

"Poslyš," začne krotce, s poddajnou lísavostí, když zůstanou sami a čekajíce na oběd vměstnají nohy pod nízký stoleček mezi divanem a postelí, "poslyš..., co by ti to udělalo..., kdybys... víš, potřebovala bych nějaké peníze. Půjčíš mi?"

"Na co?"

"Tak. Abych se trochu vybavila. Vždyť nic nemám."

"A kolik bys chtěla - půjčit?"

"Šedesát."

"Doláčů?"

"Tisíc. Korun českých."

Nemít kolena vtěsnaná pod stolkem, Lar by jistojistě vyletěl jako sršeň. "Zbláznila ses? Vybavit se za šedesát tisíc?! Střílíš si ze mě?"

"Vrátím ti je do puntíku. Ty mi snad nevěříš?"

"Nevěříš - nevěříš... O to nejde."

"- - - ?"

"No nekoukej tak hloupě. Dneska každý někomu patří. Každý má někoho pod palcem. Já ty chasníky venku - jiný mě. Svoboda je poslušnost - demokracie kecy."

"O čem to mluvíš? Ptám se jenom, jestli mi půjčíš." Nataša tuší, jak to je. Lar nemá pod palcem jenom ty venku. Taky Natinku. Taky ostatní andělíčky z paláce s pozlacenými sloupy. Dál však předstírá nechápavost. "Jsme staří známí. Přece mi věříš. Když mi bylo patnáct, milovala jsem tě."

Lar se rozesmál. Skřípavě, kysele. "Natašo," řekl a ona si v tom okamžiku uvědomila, jak málokdy ji oslovuje jménem. Takový je Lar. Mluví s tebou - jako bys jména neměla. Mluví o někom - vždycky je to bezejmenný. Prostě a dobře každý někomu patří a každý má někoho pod palce - a ty si to přeber.

"Natašo," znovu řekl Lar a v jeho hlase se mihlo něco nového, vlastně staronového; byl to tón vášnivého muže, nedočkavě, dravě rozepínajícího halenku děvčeti-ohni tam... tam v přítmí altánu, kde v pohozené slámě jako v duchně hoví si všechny slunné dny toho léta a všechny deště toho března a k nimž se užuž přidává vášeň těch dvou - ta Natašina poprvé v březnu života. "Miluju tě," přiznala se nedočkavost dobyvatele a právě *miluju tě* neztracené v prostoru a času světa, a pravdaže neztracené v prostoru a času Natašiny paměti, zrovna teď promluvilo opět:

"Nataško - nevíš, co děláš. Nataško - nechtěj ty peníze."

A teprve teď to Nataša pochopila: Larové jsou dva, a ten, který s ní právě mluví, vystrkuje hlavu z otvoru podzemní kobky, protože jinde pro něj nebylo... nebylo místa v prostoru a času světa. Pocítila něhu a soucit. - -

Krucinál! Vojtová už jde, na podnose bohemku dry a lísavé:

"Tak jsem tady, pane Lar... Ať vám slouží... Řízeček bude v minutě... Copak to tam slyším, tam venku?... Pila se bude zavírat? Vy mě tu necháte samotnou?..."

"Jenom se nerozbreč!" odsekl Lar - a už to nebyl ten z kobky - a velikášsky rozpažil. "Vždyť se o ně postarám. A ty si nějak poradíš. Nazobala sis málo?"

Sekt zašuměl ve skleničkách na stopce. Zrovna jako v tom filmu, kde andělíčkové chlácholí libida zazobanců. V Natašině vzpomínce se rozplynula duchna slámy a jen Vojtová odcapkala, Nataša položila na Lara neodbytný pohled. Tak půjčíš? Jo - ne?

"Nehoupej mě, moje milá. Šedesát tisíc je cena ženicha... To je tvoje věc... Půjčíme ti ty peníze. Dokud půjčku nesplatíš, z každého kšeftu, z každého zákazníka nám dáš třicet procent. Až zaplatíš - dvacet procent."

Jako by Natašu znovu popadl v zátylku. Sklonila hlavu. "A když přestanu dělat tuhle práci? Možná otevřou sklárnu..."

"Nebudeš dělat jinou práci. Budeš pořád prostitutka."

"Proč?"

"Protože si to přejeme."

"- - - ?"

"Domluveni?"

"- - - ?"

"Svoboda je poslušnost."

"Ještě si to rozmyslím," řekla Nataša Larovi, když dojedli řízek. "Třeba ty peníze potřebovat ani nebudu."

IV.

Lenka Schrödrová uspěchaně domyla nádobí a špínu z poťapané podlahy setřela jen tak halabala. Obyčejně nebývá nad přeplněným dřezem tak ledabylá, obyčejně jako když vypne motor a její tělo se uvolněně, beze spěchu, setrvačně, ale vítězně doplouží do cílové rovinky přespolního běhu, který odstartovala půl pátá raní. Teď je téměř sedm večer a utrmácená Schrödrová uvzdychaně rozváže tkalounek zástěry, svlékne blůzu a nad stejným dřezem, kde umyla nádobí, omyje v čůrku vody (voda je tak nekřesťansky drahá, tak drahá!) i sebe samu - a i to hrr, jako by jí měl ujet poslední vlak.

Na Nové Samoty-Černobyl však vlaky nikdy nejezdily.

Schrödrová půjde pěšky. Má dva dobré důvody, a když se jí povede, vydělá na tom. Za necelý rok jí bude půlstoletí, a její půlstoletí, to je sled březkných poryvů nečasu. Jo - jo - padesátka přede dveřmi a není nikoho, kdo by jí přišel popřát třeba jen s prázdnýma rukama. Lenka Schrödrová je totiž sama. Je opuštěnou zemí, z níž odešli lidé, nenacházející v ní slunce, a když přece někdy, tak iluzi slunce. Lenka ví, že slunce v ní vyhaslo. Tenkrát jen taktak stihli s Tondou dostavě tuhle monstrózní patrovou rezidenci vůbec se nehodící do poříčských lesů, kde život člověka je střídmost a jeho příbytek zrovna tak... zrovna tak...

Jen taktak rezidenci dostavěli a Tondova pýcha začala pít víc než kdy jindy: zhlédla se sama v sobě, popíjela kutělok a podporučíka a Lenky jako by nebylo a Lenčině srdci bylo dusno v kobce přehlížení a kulhala životem jako ten nádeník, pajdavý Michal, kterého si Tonda přivedl, aby mu pomohl dostavět - bože! - pch! - septik!...!...! Michal ji z kobky vytáhl a Lenka si hrála chvíli na milovanou.

Ale jen odrostla sebeklamu, jen co se Tonda vrátil k ní, osiřelé v rezidenci, v Lenčině srdci rok po roce dohasínalo slunce: Tonda se nevrátil k manželce, nedokázal Michala odpustit, to jen alkoholička pýcha zatoužila po pohodlí... Jenže kde není slunce, musí být oblačno, a taky že bylo, až se přihnal hotový orkán: to zestárlý, senilní Michal tak dlouho coural za plotem zahrady, až jí to řekl: Tonince.

("Aspoň ty se neodvracej, princezničko moje..."

"- - - ?"

"Ty to vážně nevíš? Nepoznáváš mě?"

"- - - !"

"To já jsem tě zplodil. Já jsem tvůj táta... Ne on! On se jen tak tváří! Jsi moje..."

Tonička vmetla mámě do očí: Jak snadné tvářit se ublíženecky - to ti šlo na jedničku, to jsi předváděla náročnou roli, maminko herečko!)

Tonička odešla ze země-matky spolu s tátou - do Němec. V krajině Lenčina života tak vymřela vegetace a stroj těla dobývá, rube peníze na vyplacení poloviny domu, z té poloviny půl Tondovi a půl dceři.

Stokrát Lenku napadlo: Prodám dům, vyplatím těm dvěma, co ještě dlužím a za zbytek... za zbytek si koupím byt jedna plus jedna s příslušenstvím někde hodně daleko a tady mi každý může vlézt na záda. Jenže tisíckrát a jednou k tomu zapochybovala: Sobě neuteču, ať budu, kde budu. Všechno mé půjde se mnou. Tenhle koutek země mě bere, jaká jsem. Stojí o mě. Nepohrdá mnou. Patříme si. Tahle země nepodvádí.

Až dostane Tonička půl půlky a Tonda taky tak, Lenčin stroj se zastaví, nebude brázdit krajinou života a zemí, která nepodvádí, a Lenka rozebere stroj na šrot a vegetace znovu vzklíčí v ní, krajině: bez plodů možná, ale svěžejší. Ach, ta rána naparfémovaná pryskyřicí borů! Nivy nabalzámované zapařeninou mlh! A v loších ze středověku stopy pánaboha:

knoflíky prvních sklářů! Sklo mámí Lenku dodnes, a neméně než utrpení mužů. Sklo! Utrpení! Obojí se rodí v prachu, v ohni a vodě, v maxizkumavce této země.

Jestli se Schrödrová vrátí ke svým zamlklým radostem, záleží na tom, zda dnes dobře pořídí ve Velkém Poříčí.

Už omyla své tělo, žena, které na vlastním půvabu záleží jen pramálo; už setřela prach z vycházkových střevíců a oblečena do kostýmu modrému jako jsou mračna, když se hádají zda vodu, nebo sníh, spěchá.

Dešti a mrazem vykotlaný zvlněný šál okrskové silnice ovroubil porost, v němž se trnky a šípky strkají o každou píď mezí a rýn, do kterých plky vody poschovávaly zem pokradmu přinesenou z kamenitých polí. Tak je to zde odvěky: co jednomu vezmeš, druhému dáváš, a Lenka Schrödrová ví, že kdo chce být s touto zemí zadobře, musí být zrovna jako ona. A ví, že země je k ní po zásluze studená: takový je trest za každodenní uždibování, každodenní hamounění. Lenka musí vyplatit dvakrát půlku půlky Nových Samot a pak se ráda poddá úmluvě s touto zemí, protože ona jediná to je, kdo o ní stojí vždycky. Vždycky.

Země má ráda i Karinu Rozumíš, jejíž rozum roznesli vítr a ptáci. Karina, odstrčený, ignorovaný, neškodný živel ve společenství Velkopoříčských, našla svou píď země na břehu rybníka Smrt. Procitnuvší ze spánku v oplechované maringotce, slunce neslunce, déšť nedéšť posedává v řídkém orobinci a chytá ryby na háčky bez těsta. Což pramálo vadí, protože ve smrti není ryb.

A že jich tu pod hladinou bývávalo! Kaprů s hřbety vyklenutými jako horské vrcholy vůkol, línů zlatavých jako nivy v čase pryskyřičníků, tolstobiků tajemných jako sibiřská tajga... Jenže mezi lidmi jsou i bohorovní, i neznabozi a co svět světem stojí, bez ustání jenom podvádějí poříčínskou zemi. Tak třeba před dvaceti, ba více lety usmyslili si, že pole přetvoří na tovární haly, zrna posype se dvakrát víc, brambor jakbysmet a že tedy nalajnují život spodní vodě. Řekli, udělali. Po čase lijáky spláchly průmyslová hnojiva do drenážních trubek a koktejl do rybníka vlitý nebyl rybám po chuti. Nebyl žábám po chuti. Nebyl plžům po chuti. Nebyl vodoměrkám po chuti. Pomřelo docela všechno. - Po panovačných nadutcích zbyla jen pověst a maringotka. V maringotce se zalíbilo Karině Rozumíš, od devadesátého prvnímu bezdomovci ve Velkém Poříčí.

Lenka Schrödrová vidí Karinu, jak si hoví na rybářské stoličce, maringotku za zády. Boží hovádko! Nemá starostí, nemá minulost, patří jí jen tento den. Schrödrová jí závidí, ale jen na mžik, než si znovu uvědomí, že se k ní může vrátit tiché, nekonfliktní štěstí, a to dokonce brzy, když dneska uspěje ve Velkém Poříčí..., když sežene těch sto osmdesát tisíc, které ještě dluží Schrödrovi a Toničce. Neuspěje-li dnešního podvečera, bude to pohroma, protože jedno je nevyhnutelné: bufet na Samotách zbankrotuje tak neodvratně, jako zbankrotovala pila. Ukrajinci odcházejí ze Samot! Už z nich nebude mít. Nedej bože, aby ji Michal dneska odmítl. Nedej bože, aby se jí Sulan vysmál.

Plechovými dveřmi kotelny v suterénu hotelu Hubert trhne nedočkavě, trne nesmlouvavě, bez zaťukání: Michal si nezaslouží ani její úcty, ani slušného chování.

"Polož ten pohrabáč!" poručila vousáči, tušícímu jen to nejhorší. "Nepřišla jsem ti vyškrábat oči, i když by ti to patřilo." A očima vládkyně hledá židli či lavici či alespoň bedýnku, na kterou by se posadila. Ale na všem jen prach a popel, zůstane raději stát. "Ty víš, cos mi

způsobil, a být já chlap, dostal bys, co by se do tebe vešlo. Ale přišla jsem v dobrém. Můžu ti odpustit, aby s tebou tvé neřádství neleželo na smrtelné posteli."

Michal nechápal a položiv pohrabáč na zem, vystoupil po schodišti v sousedství kotlů až na plošinu obehnanou kovovým zábradlím. Umouněný, zarostlý, zaprášený, páchnoucí mourem a kouřem, tulák životem, nemající vlastního příbytku. Jeho soukromí za sololitovou stěnou kumbálu má sotva šest metrů čtverečních, postel po lampasákovi ze zrušených kasáren, truhlu po Němcích, plechové umyvadlo, háček na ručník a stůl zbitý z prken posbíraných na obecní skládce. Pajdavý milovník, jemuž se ženy oddávaly, aby nakonec prokletím splatily bizarní rozkoš rozdávanou mrzáctvím těla i osudu, stál s očima spíš vylekaným než bojovným a bez nálady na svár hlesl nepřirozeně zdvořile:

"Co se stalo?"

Lenčiny naděje na úspěch stouply. "Mně jsi ublížil," frkla žena, "těžce, jako nikdo jiný. Vlastní dceru jsi proti mně poštval. Ale můžeme to smazat."

"Jak?"

"Když se oženíš..."

"Blázníš? Podívej se, jak vypadám. A je mi pětašedesát! Která by mě chtěla?"

"Aspoň jednou v životě udělej pro ženskou dobrý skutek..."

"- - - ?"

"Ta holka je neštěstí samo. Život se jí nepoved. Doma chcípala hlady, a jestli se nezadrhne tady v Česku, bude to její konec. Skončí na smetišti."

"Kdo to je?"

"Nataša."

"Frojlajn Masakr?!... No - no! To nemyslíš vážně! Ta na smetišti už dávno je!" Michal mávl rukou.

"Jsou ještě horší smetiště, než je noční klub. A ona tam nechce! Když se vdá, nebude muset dokola žebrat o povolení k pobytu. Stačí jí půl roku manželství. Nediv se, že jí na tom tak záleží..."

Další posměšek si Michal odpustil. Proč to nepřiznat: orgie té kurvičky mu vynáší, jsou jeho tajnou živností. Z vikýřku bývalého vejminku, kam Žralok nastrkal kdejaké nepotřebné harampádí, vidíš do okna Natašina pokoje jako z lóže na jeviště. A v okně živé obrázky, co obrázky!, příběhy libida vystřelujícího náruživost s razancí pravdaže surovou. To peníze poručily, že to tak má být.

A jak by Michal existoval bez peněz? Jak by mohl urazit svých dvanáct, třináct, čtrnáct Budvarů? Jak by mohl od slunka do slunka vyzunknout z jednoho půllitru vodky i tu poslední slzičku a z druhého aspoň deci, nebýt té nepřihlášené živnosti ve vikýřku zchátralého

staveníčka? Za divácké lože poslouží staré židle z bývalé závodní jídelny a vstupenkou je pětimarka nebo rovnou deseti, to podle toho, kdo s Frojlajn Masakr právě účinkuje: jestli nějaký obyčejný křoví, nebo zasloužilí umělci Jack Rozkusovač a vlčák Rolf.

Přijdeš o živnost - přijdeš o máry, je Michalovi jasné a ví, jak Schrödrové odpoví. Nataša se nesmí vdát bůhví kam, je třeba ji udržet tady. Michal je rozhodnut, ale připadá mu netaktické odkývat to Schrödrové bez průtahů. Třeba by se z toho dalo vytlouct víc - z toho sňatku pro pořádek na úřadech. "Nojo. Ale já mám hluboko do kapsy. Nemám na to, abych zacáloval svatbu."

"Tu zaplatí ona. Nebude tě to stát ani korunu."

"Nojo. Ale taková svatba naoko něco stojí. Je to ode mě služba. Mělo by mi to něco hodit. Aspoň pár táců."

Lenka Schrödrová vdrápla do umouněncova obličeje přísnou výčitku. Nakonec zavěsila pohled - na Michalův příklopec. "Kššc! Ty fakt nemáš výčitky svědomí? Máš svědomí pod pupíkem?"

"- - - !"

"Hrozitánsky se mýlíš. Jsou i jiní ženiši," a měla se k odchodu, a když ukázala Michalovi záda, zavelela v duchu: Lekni se! Zavolej mě zpátky!

"Počkééj," broukl Michal. "Kdy by to jako mělo být, ta svatba?"

"Ty to uděláš? Nenutím tě."

"Jo."

"Grátis?"

"Grátis."

"Svatbu platí nevěsta. Jen malou hostinu. Nemysli si, že se zase zlískáš. Doufám, že máš co na sebe."

"Seženu si oblek v Poříčíně. V půjčovně." V Michalově životě není problému, se kterým by si neporadil.

"Jak tě vůbec napadlo loudit peníze za svatbu naoko?" nedala Lenka Michalovi pokoje. "Samozřejmě, že se to tak dělává... Samozřejmě. Ale tebe se to netýká. Zkrátka nemáš nárok... Zapomněls, žes na Toničku nemusil platit? Manžel si ji nechal napsat na sebe. Ani korunu alimentů jsme od tebe nechtěli..."

"Tak už o tom nemluv. Kdy bude ta svatba?"

"Co nejdřív. Za šest měsíců se rozvedete. Nebo za sedm. Nebo za osm. Aby to nebylo až tak okatý... Ale žít spolu budete jen jako. Přihlásím vás k trvalému pobytu u mě na Samotách. Zase jenom kvůli pořádku před úřady. Opovaž se strčit tam někdy nos!"

Když zapadly za Schrödrovou dveře kotelny a po nich i hlavní vchod hotelu Hubert, nebe už nemělo barvu jejího kostýmu, ale uhelného prachu. Dubnový vítr sílil, valil pod hory temná mračna, rozvlnil vody Snivé, a na zavřené květy podbělu padly první drobínky sněhu. I vítr pak zhoustl, i sněžení zhoustlo, i Lenčina sebedůvěra. Tak lehce to šlo, tak málo stačilo zatlačit... Ale na mladého Sulana, na skokana o tyči musí jinak. To bude tvrdší oříšek. To bude chtít diplomatického ducha... Panáček je nějak moc ješitný - a to jsou ty schůdky, po kterých se k němu musí.

Schodiště do příkré stráně je zpevněno dubovými prkny a kolíky a posypáno šotolinou. Schrödrová mohla jít cestou vyasfaltovanou až k železničnímu přejezdu a těch zbývajících sto, sto dvacet metrů po drobném štěrku by urazila také pohodlněji než po tomto příkrém schodišti. Jenže Schrödrové bije srdce nějak rychleji, nějak hlučněji, a proto ten spěch zkratkou. Chce završit dílo bez prodlení, bez zdlouhavých oklik. Vždyť na tom závisí celý její příští život, ať už je sebedelší, ať už je sebekratší.

Nákladní vlak, který se proploužil pod strání, hlomozí. Zaduní pražce a zahouká lokomotiva, a přesto je bušení vlastního srdce tím, co slyší Schrödrová nejhlasitěji. Naděje, ty se nedají překřičet. Zítra! Život! Štěstí! Má lidská řeč vábivějších slov? Schrödrové zbývá maličkost: přesvědčit Sulana, že za sto dvacet tisíc ročního nájmu bude mít na Samotách pekárničku jako klícku.

Už je na nejhořejším schodu, už se mihne pod čtyřstupem břízek a po paloučku rozkládajícím se mezi stavením a ubytovnou Vietnamců našlapuje jako její máma, kterou si manžel vede k vlaku na žitomirské nádraží, k vlaku do Československa, do Velkého Poříčí, které československá vláda osidluje. "Pomalu," řekne těhotná máma. "Nespěchej se mnou tolik. Pomalu. My jsme dvě."

"Opravdu?" manžel zatají dech a ženu obejme. jak jen umí nejohleduplněji. "Tak nám ten nový život tam šťastně začne."

Když Schrödrová zaťuká na okno a pak i na dveře, a když se pak dveře pokradmu pootevřou, Schulzová zkrabatí čelo a její obličej ztmavne. Večera je najednou víc a noc už přelézá přes střechu.

"Nevídáno - neslýcháno!" vyjede z pod kůry rtů. Krá! Kráá! zazní to v uších Schrödrové a je to varování.

Pravdaže Schulzové splývá všechen čas světa v jediný, ale co čert nechce, právě teď je v tom jediném čase přítomnosti jaksi nejvíc. "Umtata - umtata! Vás ještě neodsunuli? Jděte raději sama. Na co ještě čekáte? Jděte, jděte, odkud jste přišli! Vy všichni z Ukrajiny. Jděte, sem se vrátí Němci!"

"Hitler taky?"

"Šumava bude Šumavou. Můj život bude životem. Byla jsem mladá. Byla jsem šťastná.!"

"- - - ?"

"Můj muž byl Němec, abyste věděla. Pan radní. A veliký, veliký malíř!"

"Můj muž byl taky Němec. Kruťas. A veliký, veliký pijan."

Odpor nevítané návštěvnice nejspíš pomíchal stařenčiny myšlenky, Schulzová zabreptala:

"On je tam - tam ve slati. Někdo mu musí říct, že existuje Bůh. Ale když já to nevím tak určitě..."

"Přišla jsem za panem Sulanem. Můžete mi ho zavolat?" Schrödrová nemínila plýtvat časem. Sníh povlékl palouček bílým potahem a přidal ještě perleť. To měsíc vysápal se do průrvy mračen a osahával zem, štítivě jakoby.

Však ani obě ženy nedotýkaly se pohledy o nic přívětivěji.

"Zavolala byste mi pana Sulana?" zopakovala Schrödrová už nervózně. "Kdybyste byla taková laskavá..."

"Pan Sulan odešel!"

"Kam?... Kam!"

"Staví památník Flosmanovi. Čechům to ale trvalo!... Flosman psal německy i česky."

Schrödrová se bezděky ohlédla na svah mezi hotelem Hubert a vrcholem komínu staré sklárny. Vzdor setmění bylo na horizontu dosud vidět kamenný podstavec, z něhož zhlížel do doliny rozhrnuté na obou březích Snivé bronzový Hans Flosman. To plameny vatry zapálené zde vietnamskými dětmi ku svému obveselení iluminovaly nejhořejší pozadí městečka. Osmi devítiletá hůďátka vláčela se s větvemi olámanými vichry, házela je do ohně, a když se gejzír jisker rozstříkl nad Flosmana samotného, sesedla se do půlkruhu a zpívala:

Roll out the barrel,
We´ll have a barrel of fun,
Roll out the barrel,
We´ve got the blues on the run...

I pohled Schulzové se zatoulal k ohni. V plamenech zjevil se jí On Schulz užasnoucí nad nitkou tekutiny přitékající ze sklářské pece. Kuš! křiklo stařenčino srdce, politující Jeho Schulze. To nesmíš, takhle mudrovat, takhle si trýznit duši. Co Bůh činí, dobře činí. Co člověk... činí, dobře...

Jenom na skok vrátila se Schulzové mysl do přítomnosti a neobstojíc v ní, propadla se do nekonečné slepoty času. Tak se zklidnila, vzdala se chaosu v sobě.

Schrödrová poznala, že u Schulzové nepochodí, ale má se s tím snad smířit? Šla do Poříčí zbytečně. Nedá do kupy těch zbývajících sto dvacet tisíc, které zbývají do vykoupení se? "Paní Schulzová, kde je pan Sulan? Kde ho najdu?" zaprosila zpola bezmocně, zpola naštvaně.

"Dneska v noci přijde. Když večer hoří, v noci přijde. Porodím mu mámu," šeptla Schulzová pod sněhové buklé.

Co to mele za nesmysly? Schrödrovou by stařenčiny motanice málem odehnaly. Lekla se jich. Začala se Schulzové trochu bát. Když se přidal ještě hrozivý lesk pomatených očí, Schrödrová si uvědomila, že nedohaslé oharky už někde viděla. (Arciť! Taková kukadla má Lar!) Napadlo ji, že je hrozitánsky naivní, neboť už dávno poražená tím světem, v němž si chce najít (odpracovat, vyprosit, vykrást, vyplatit) docela malý koutek pro sebe.

Oharky po ní sekly plamenem a Schrödrová se dala na ústup.

Sněžení zhoustlo a mračna spolkla i měsíc, i zem.

V.

Hromady přibývalo jen pomalu a utrmácený Sulan, v lýtkách tíhu křemenných hrud, co chvíli odpočíval. Potem promáčená košile i šál vlasů na zátylku pobízely k návratu domů, totiž do svátečního pokoje stařenky Schulzové, ovšem duše slabikující tlukot srdce neměla pokoje a chtěla své: chtěla další a další valouny kamení do podstavce rýsující se mohyly.

Je to tak. Sulan konečně ví, kudy ven ze začarovaného kruhu.

Tu bosonohou vycházku po syrové zemi zaplatil horečkou a kašlem, ale k lékaři nešel; nakoupil si paralen, bromexin a mukosolvan a s odvahou samoléčitele zamířil sem, sem do lesa, kde *se to stalo*.

Není možná: Jeho otec, všechno zjednodušující strojovým rozhodováním funkcionáře, vzal mu i po smrti jeho maminku. Maminka dávala, táta bral: přesto jsou teď spolu usmířeni nebytím a on neví, co s tím. Měl by je přijmout do svého stesku společně, našeptávala mu nemoc, protože nemoc je sourozence smrti.

I stál Sulan nad pěti metry čtverečními lesa ohraničenými prvními balvany a pořád se mu sem pletl samorostlý malíř Schulz:

"Můj osud, tvůj osud, osud tamtoho a tamtoho, to jsou hory, a ti, kteří po nás nosí naše jména a přežijí, poskládají nás do jam jako recyklovaný odpad. Kdyby to bylo aspoň na vrcholcích hor!"

I dnes ráno, byť rtuť teploměru pod jeho paží vyšplhala vysoko nad osmatřicet, vstal Radek s odhodláním konat a usmířit se tak s horou osudu rodiny Sulanových. Každá jitřní sekunda promarněná introvertní sebelítostí měla moc drásat ho studem.

Vypil dva kafáče horkého čaje, do igelitové tašky přibalil termosku se silnou kávou a ignorujíc ranní komíhání vietnamských stánkařů, vyrazil lesem na *to* místo. Nebylo to jednoduché, les za ta léta povyrostl a zhoustl po náletech semen, ale úvozová cesta, navždy vrytá do Radkovy paměti, dál svedla svůj směr beze změny a Radek nakonec našel i stezku, na níž *se to stalo*. Přišel, aby přiměl chlapce, oživlého v sobě, dorůst v dospělého muže. Zdvihal odštěpky zvětralých skal, kusy křemene, čediče a ruly, a snášel je desítky metrů na *to* místo. Radek Sulan - zapomenuté dítě v muži let Kristových - staví horu společnému hoři rodiny Sulanů. Tou horou chlapec odpustil, zastyděl se, zapudil hněv na ty, kteří zesměšnili jeho skok o tyči.

Radek Sulan stavěl mohylu čtyři dny a ustal, když kolem nebylo jediného kamene. Ten den se vrátil do svátečního pokoje v chalupě uklízečky Schulzové sice zesláblí prací a horečkou, ale šťastný, přešťastný. V jeho nitru jako by zřídlo husté šero a on začal přemítat o své budoucnosti. Postaví se na vlastní nohy! Bude podnikat. Ne s Vojtou, sám. Nemusí mít zrovna sklárnu, stačí mu malá firmička, malá pekárnička, ale aby to v ní klapalo jako v hodinkách, taková... takové PEKAŘSTVÍ SULAN, s. r. o.

V neděli před polednem, když horečka přece poklesla, zaťukala na okno Frojlajn Masakr. Spustila přes sklo:

"Co je s tebou Ljošo Bezkondomoviči? Celý týden tě nebylo vidět. I Žralok se po tobě sháněl. Žes mu měl dát vědět... Jenže nevím co.... Moc podezřelou starost má o tebe taky moje bytná. Letěla sem za tebou, jenže tě nezastihla doma... S tou prdlou Schulzovou prý není kloudná řeč. Jak to můžeš v takový cvokárně vydržet?"

"Ono by mi bylo líp v bordelu?"

Nataša, schlíplý kukuč, zahrála uraženou. "Nebuď takový," mňoukla měkce, lísavě. "Necháš mě trčet venku? Nesmím dovnitř? Neboj - do postele ti nevlezu."

Sulan se došoural chodbičkou k venkovním dveřím. Odemkl. Nataša ucítila kyselý zápach propoceného pyžama, odvrátila štítivě tvář a v Sulanově podnájemním pokoji se posadila v uctivé vzdálenosti od postele.

"Mám chřipajznu," řekl Sulan omluvně, "já vím, při erekci ti mužský voní."

"Tak to neber. Dělalo mi starost, co je s tebou."

"Starost?" podivil se Sulan. "Ani si nevzpomenu, kdy kdo měl o mě starost. Neznám to."

"- - - !"

"Proč to na mě hraješ? Vždyť ti jde jen o peníze. Zbytečně se namáháš. Pro mě bordely být nemusej. Tenkrát to byla náhoda. Vojta mě pozval."

"Protože jsi při penězích... Je mi to jasný."

"A ty? Přišla jsi mi snad zazpívat? Dokonce zadarmo?"

"Proč se mnou mluvíš takhle? Tak ironicky! Tak nadřazeně! Jsem člověk jako ty!..."

"Co prosím?"

"Jsem člověk jako ty!"

"No. Já myslím, že si trochu fandíš..."

"Eh, ty jeden! Víš prdlajs o životě. Včera jsem měla na pokoji poslance parlamentu. Udělal se a pak mi brečel v klíně, že měl nešťastný dětství. Předevčírem zase bankéř. Přinesl mi banán, abych si to udělala sama. Pak ho snědl... Eh, ty jeden!..."

Sulan nepolevil. "Nejlepší je to s Rolfem, nebo ne?"

"Rolfa nechej na pokoji. Jsou hnusnější zvířata. Bankéř. Majitel cestovky. Obchodní zástupci. Poslanec parlamentu. Ti neohrnují čenich. Jsou to ještě děti - zrovna jako ty."

"No dovol!" Rozkacený Sulan se posadil na pelest postele, vztek jím lomcoval.

Nataša však mávla rukou:

"Jen se nedělej... Jeden chce zpívat ukolébavky, druhý cucat mlíčko, třetí vykakat a utřít prdelku... Lehká holka toho ví o chlapech nejvíc. Ty víš prdlajs."

Sulan cítil, jak rudne. I teď by mu udělalo dobře, kdyby Nataša spustila nějakou tklivou, ta však prská jako kočka. Proč jenom přišla? To není samo sebou...

Nataša vyčetla otázku ze Sulanova pohledu. "Tady máš," shýbla se k tašce. "Moje domácí Vojtová ti posílá bramboračku. A lívance. Že to rád."

Sulan ztratil řeč. Co je zas tohle? Stárnoucí, osamělá, finančně nezávislá, hledající porozumění při občasných schůzkách vysílá signály?

"Nechám si to k večeři," řekl, když nesl kastrůlky do police. Bramboračka voněla majoránkou, celerem a houbami. Zrovna jako kdysi ta maminčina. A lívance byly velké jako talíře, posypané cukrem a skořicí. "Takže pěkně děkuju. Až se vymarodím, nádobí přinesu. Stejně mám na Samoty cestu."

"Kam bys chodil. Přijdu pro ně. Na Samoty šlapu po svých ráno co ráno."

"Nene. Vrátím to paní Vojtové sám."

Nataša se zavrtěla a její žárlivý pohled zakotvil v Sulanově obličeji. "Prosím tě. Co na ní máš" Je o dobrých patnáct let starší než ty."

"Přeskočilo ti?" vyjel Sulan na Natašu. "Chci jí osobně vrátit její věci. Poděkovat. Co je na tom?"

Nataša neuvěřila. Musí s pravdou ven, i když v této rozhádané chvíli to od ní není právě taktické. Ale chce to zkusit, chce dosáhnout svého, aniž by ji to stálo šedesát tisíc. Musila by si půjčit od Lara a za to by se stala otrokyní mafiánů. Sulan je ten, kdo jí může pomoct. Je to slaboch, nedospělec, chtěl po ní, aby mu zazpívala, ještě se mu stýská po mamince, chlapečkovi... "Poslyš," vzdychla a hlavu v dlaních rozechvěla se, tiše plačíc:

"Vezmi si mě na půl roku. Ožeň se se mnou - jen tak naoko. Jen tak jako. Nemusíme spolu nic mít. Jen společnou adresu - jen tak naoko. Budu ti za to prát. Uklízet..."

"- - - !"

"I vařit, když budeš chtít..."

"- - - !"

"Za půl roku se zase rozvedeme a já ti dám pokoj. Když ti půjde o tamto, bude to zadarmíko. Nebudeš muset cálovat."

"O co ti jde, Natašo? Čeho dosáhneš, když klofneš chlapa, který s tebou půjde na radnici? Který bude půl roku tvým jakomanželem..."

"Nebudu muset žádat o povolení k pobytu. Takhle hajdím měsíc co měsíc přes Polsko na Slovensko a ze Slovenska zpátky k vám. Za jediný den. Za jedinou noc. Víš, kolik mě to stojí?... S tím bude konec. Jako rozvedená smím zůstat napořád."

Sulan se vyjevil:

"Ty se nechceš vrátit domů? Máš na Ukrajině dceru. Mámu s tátou!..."

"Nemám," opáčila a srdce jí poskočilo do krku. "Nemám ani durku, ani mámu... Na tátu, na toho nechce ani pomyslet. To on prodal Natinku za dva tisíce dolarů. Ty poslední probendil ten den, kdy se to mámě doneslo. Rozbila březové koště o jeho záda a týden den co den pila své slzy. Osmého dne shrnula sníh z lavičky, na které sedávala s Natinkou, vypila tátovu láhev a osmé noci se vhroužila do ošuntělého kabátu a natáhla se na lavičku. Opilá, šla mrazu do krbu...

"Když si mě vezmeš, zachráníš mě," řekla Nataša, suše však.

"Před čím?" Sulan se uchichtl, ale zatajil dech.

"Před životem."

"Tobě přeskočilo?"

Přeskočilo tátovi. když se devátého dne před polednem probral z opice. Kaluž o něm víc neví, zatoulal se, tak jako se z jejich barabizny zaběhla radost už tenkrát, když si Rusové a Amerikánci plácli, že je táta přebytečný.

"Vždyť na tom vyděláš!" Nataša ne a ne dát se odbýt, protože je v Kaluži přebytečná. Protože jer na světě přebytečná. Chce žít mrtvá jako ten rybník pod silnicí do Samot. "Půl roku budeš mít službu a ani floka za to nedáš!" rozkatila se.

"- - - !"

"Svatbu zaplatím. Jenom my dva a svědci. Někde se najíme a bude to odbyto. To dá rozum, že se k foťákovi nepotáhnem."

Sulan civěl na dveře, kterými sem Nataša vešla. Pod úporností, pod úpěnlivostí ženina naléhání zavrzaly v něm lítost a soucit. Soucit s Radečkem a lítost nad Radečkem. Nakonec - nemohl tehdy jinak: musel popadnout tyč a přeskočit dráty. (I Nataša chce přeskočit dráty?)

Rozhodl se skoncovat s tím. Když tu ženskou zavčas neutne, ještě ho rozhlodá!...

Vstal z postele a přibouchl pootevřené okno. Pokoj opanoval kyselý zápach. Sulan, pohlížeje na palouk mezi oknem a ubytovnou vietnamských stánkařů, uslyšel, jak se Nataša zvedla ze židle, jak popošla... Ne, ke dveřím ne - k němu!

Už mu stojí za zády, už položila dlaně na jeho záda - a jako by to byly žehličky!, Nataša hladí Sulanova ramena a paže a - neříká nic. V cípu paloučku, tam, kde rašeliník přikryl suť a kde dokvétá řídce rozházený podběl, zajiskřil zlatý déšť. Povzbuzen tou prškou, Sulan se odhodlaně otočil a stanuv Nataše tváří v tvář, zachraptěl:

"Pochop to konečně. Já jsem slušný člověk. Budu mít na Samotách pekárnu. Budu podnikatelem - nemůžu se oženit s prostitutkou!"

ČÁST DRUHÁ
DŮM U VYCHÁZEJÍCÍHO SLUNCE
I.

Sváteční pokoj nebyl vymalovaný od časů, kdy se Schulz vystěhoval do Waldkürchenu. Trhlin, vrásek času, rozeběhlo se po stropě a po stěnách bezpočet. Čas rychle zestárl; a rychleji než Schrödrová. Má víc vrásek nežli ona a míň nadějí než ona.

"Byla bych přišla hned, jak mi Nataša donesla, že jste marod. Jenže. Můžu tam nechat tu verbež samotnou? No můžu? I vložky do bot by ukradli."

"Lar odvezl půlku do Prahy. Na stavbu. Načerno, to dá rozum. Zbytek šupajdil domů. Vrátí se, až Žralok spustí sklárnu. Ale já už je do baráku nechci..." Však se jí tam nepohrnou. Však jí to Lar řekl hned. Nakvartýruje chlapy do ubytovny ve sklárně. Tam budou schovaní. Ona utře nos. Už utřela, už zavřeli pilu. "Ale já už je do baráku nechci," vzchychla utrápeně a otřela se pohledem o Sulana. Zabere? Nebo má tak dlouhé vedení?

Sulan má krátké vedení:

"Pila zkrachovala?"

"Eh," mávla Schrödrová rukou a dál postávala u vařiče, kde nahřívala lívance, "viselo to ve vzduchu už dávno. Aspoň je tam klid. V takovým rajským koutě pila! Vždyť je to rouhačství."

"A co vaše vývařovna s bufetem?"

"Zkrachovala taky. Co nadělám? Dneska člověk neví, jestli bude zítra dýchat."

Do okna udeřil sluneční svit a oslepený Sulan přivřel oči. Jeho pohled rozžaly až svíce jírovcových květů rozvěšených nad ubytovnou vietnamských stánkařů:

"Jaké máte plány?"

"Plány!... Plány!... Může mít ženská před padesátkou nějaké plány? Prostě počkám, až Alex otevře sklárnu. Jsem vyučená malířka skla."

"No a není škoda nechat dům nevyužitý? Myslím přízemí. Místo vývařovny tam může být nějaká výrobna."

"Co jako myslíte?"

"Z pronájmu můžete být dobře živa. Pronajměte přízemí. Vejde se tam být pekárna jako... jako vymalovaná.

Schrödrová málem výskla radostí. Má tedy vyhráno! Má Sulana na lopatě a vyplatí se z dluhů, zaplatí Tondovi a Tonince tu půlku domu.. Ale nesmí to dát na sobě znát. "Nápad je to výborný... Vy byste o nějakém zájemci věděl?" dělala se nechápavou.

"Zájemce stojí před vámi, paní Schrödrová," odpověděl Sulan. "Když jste se o mě tenkrát tak dobře postarala, trochu jsem se rozhlížel. Na malou pekárničku je to jako z udělání. Jen se musí předělat rozvod elektřiny. A voda, to bych musel ještě obhlédnout. To bych musel ještě obhlédnout," zopakoval a zpytavě pohlédl na návštěvnici. "Třeba zítra. Co jsem se vrátil na Poříčínsko, většinou lenoším. Je čas mít se k dílu," a pomyslel na mohylu. Zvláštní, jak mu ta hromada kamení pomáhá psychicky. Radek je jakoby vyrovnanější.

"Jenže to má háček. Doba je zlá a člověk musí být opatrný. Nájemné budu chtít rok dopředu."

"Kolik?"

"Deset za měsíc. Sto dvacet na rok."

"To mi nedělá problém, paní Schrödrová. Moje peníze nejsou špinavý, vydělal jsem si je poctivě." Sulan to nepřiznal nahlas, ale podvědomě cítil, že teď je ten správný okamžik, ten okamžik, který mu tady ve Velkém Poříčí chybí od samého začátku: okamžik docenění a obdivu. Vojtová poslouchá s velkým zájmem. Vojtová ho přímo hltá. A Sulan roste chvíli od chvíle:

"Nemyslete, že to šlo samo. To byste musela vidět. V životě jsem nemíchal rohlíkové těsto, a hodili mě do toho rovnýma nohama. Nejhorší bylo rychle vyházet těsto ženským na vál. Drželo v díži jako přilepený a těžký bylo ažaž. Do rána jsem toho měl plný kecky... Myslíte, že mi někdo poradil? Viděli, jak se dřu a hihňali se tomu. Těsto musíte špachtlí pěkně odříznout od stěny díže a pak ho nožem krájet jako maso. Časem jsem na to přišel."

"Vždyť nejste žádný todlencto..."

"Nakonec jsem byl ze všech nejrychlejší. Rohlíky jsem měl jedna báseň. Ani nedokynuté, ani nepřekynuté. A zdobil jsem je, jako by byly pro mě... Jednou jsem zapomněl těsto osolit, nemyslete si, chodil jsem pořád na noční a někdy mi to lezlo na mozek, a když tedy těsto nevykynulo, nakrájel jsem je do lavorů, bylo jako jíl, a nanosil jsem to všechno do boxu, jako že to po troškách přidám do dalších várek, aby šéfová neměla škodu... Ale oni mě zbonzovali, ničemové... No, nemyslete.-"

Sama nevěděla, co se v ní pohnulo, Schrödrová usekla Sulanovo vyprávění ukazovákem přitisknutým na jeho masité rty. "Psst. Myslete na příjemné věci. Myslete na to, co bude - ne co bylo." Proč to udělala?... To už nebylo taktizování či kalkul. To byl soucit, podivila se, ba

lekla se toho. Když zvedla oči až k očím Sulanovým, uviděla něco úžasu a něco kohoutí nadutosti.

Ale to je omyl! vykřikla v ní hrdost. To je nedorozumění! Jenže tomu sama nerozumí. Patřil ukazovák ženě, od které odešel manžel, nebo matce, od které uteklo dítě, sotva jen malinko dospělo?

"Najíte se," vzpomněla si na kastrůlky na vařiči.

"Polívku si nechám k večeři," řekl Sulan.

"Je jí dost i k obědě. Polévka je grunt." Schrödrová nabrala bramboračku do talíře, z něhož jídával malíř Schulz, a když ho položila na stůl, pohladila Sulana po zátylku. Vždycky měla slabost pro muže, kteří strádají. Kterým je šoufl. Kteří muži vlastně ani nejsou.

Ze zmatků jí pomohl Sulan:

"Najím se a půjdu s vámi na Samoty. Okouknu hned, kudy elektřinu a kudy vodu. Stejně už mám jenom sedmatřicet. To rozchodím."

II.

VÍTEJ V DEMOKRATICKÉ ZEMI! vyškrábal kdosi do zdi.

Radek Sulan zdolával schod po schodu a čím blíže byl vchodu hřbitova, tím větší tíseň pociťoval. Co jim řekne? Čím vysvětlí, že teprve dnes k nim našel cestu? Už je to tak: cítí se být vinen.

Větvemi stromořadí se proplétalo slunce a zahřívalo. Sulan rozepnul límeček košile, škrtil ho pojednou, a teprve pak začal vnímat vitální zpěv sedmihláska. Té touhy žít, té radosti z každého okamžiku bytí!

Asi se jim pochlubí. Že bude podnikatelem, že dá práci a několik místních se zbaví potíží tak zvaně existenčních. Anebo ne. Neví, co jim má říci. Nechce se mu říkat vůbec nic. Jeho vztah k tátovi a mamce je nevyřešený, neuzavřený. Díky tomu zůstal věčným klukem, nestárnoucím dítětem, nedospělcem. Srdce chce milovat, ale rozum ne a ne slevit ze svého: táta byl nomenklaturní kádr komunistické strany, kterou dějiny odsoudily jako zločineckou organizaci, a máma měla tátu přesto ráda. Radek miloval mamku a v tom je právě ten nepořádek, ten chaos. Nesmírný nepořádek, který brání, aby ses stal dospělým, vyrovnaným dospělým. Poruč si, když táta je táta - ale kým to táta je, to tě dělá nešťastným.

Místo nenašel hned. Ještě před emigrací chodíval na mamčin hrob zapálit svíčku, ale hřbitov se od té doby změnil, podél cesty vyrostly jehlanovité jalovce a také hrobů přibylo. Ale nakonec žulový pomníček přece našel.

Jeho myšlenky se zastavily. Čas se zastavil. Tu tíhu života ukoptěně nesenou jen rozjitřenými city, tu prostě nepřemůžeš. Zakletý do věku adolescenta, nemáš nárok na odpovědi, jimiž dospíváš. Strašné. Strašné tím spíš, že si to uvědomuješ. Že den ze dne dáváš jaksepatří pozor, aby tvé zakletí nikdo neprohlédl. Smáli by se ti. Opovrhovali by tebou.

Sulanovi se zazdálo, že slyší šramot, který sem nepatří. Jako by se divoké zvíře proplétalo mezi jalovci a tsugou. Opatrně, náznakem pootočil hlavu stranou. Někdo tam je. Nějaký člověk! Ale jak to vypadá? Pobuda nějaký... Takovým není radno nastavovat záda.

Sulan se otočil existenci tváří v tvář. Nebyl rád, že má společnost zrovna ve chvílích, kdy opět zápasí sám se sebou, a už teprve ho pobouřil zjev příchozího. (I ty mrtvé to musí urážet!) Trhan však komplexem méněcennosti netrpěl:

"Tak jste přece přišel?" řekl.

Sulan vytřeštil oči. Co to říká?

"To víte," rozuměl neznámý Sulanově mlčení, "na Poříčínsku se nic neutají. Já jsem vašeho tátu znal - to byl dobrej chlap. Rovnej. Uznalej. A držel slovo. Když něco řek, tak to platilo."

"Jak jste ho mohl znát?"

"Vařil jsem v závodní jídelně. Ředitel tam chodil každej den. Nebylo čtvrtletí, abych nedostal prémie. Ten uměl člověka ocenit. Ale dneska? Kde máte zastání? Kde člověčí důstojnost? Doba je studená, štítí se každýho, kdo není v balíku."

Sulan si kuchaře opovržlivě změřil. Odepsaná existence... "Připlížil ses jako šelma," začal neznámému tykat, ačkoliv ten byl o dobrých patnáct dvacet let starší. "Kde ses tu najednou vzal? Vylekals mě."

"Já jsem tady doma," řekl bývalý kuchař z bývalé závodní jídelny národního podniku Restaurace a jídelny. "Bydlím támhle," mávl rukou za svá záda.

"Kde?" nepochopil Sulan.

Bývalý kuchař ukázal prstem. "Tam u zdi. Je tam prázdná hrobka."

Sulan přimhouřil oči. Neuvěřil, a bývalý kuchař proto přidal:

"Ta hrobka je můj domov."

(TLESKÁME TĚM, KTEŘÍ SI VYBRALI STYL SVÉHO ŽIVOTA!)

Šokovaný Sulan se zmohl jen na krátké vydechnutí:

"Oni ti to trpí?!" Tak tedy bezdomovec... Učiněné strašidlo! Uráží památku těch mrtvých! "Radní ti to trpí?!"

Bezdomovec, překvapivě vyrovnaný chlapík, se sebevědomě usmál:

"Milej pane Sulane, tenhle hřbitov je široko daleko jedinej, kde se nekrade. Od tý doby, co tu bydlím, se z jedinýho hrobu nic neztratilo. Ani litinovej kříž, ani bronzový holubičky, ani věnec, prostě nic. Dochází vám to?"

Sulan vzpomněl na své zdemolované, vyrabované, nepojízdné auto. Bezdomovci uvěřil.

"Vidíte, pane Sulane. Zimu co zimu odmetám sníh z hrobu vašeho táty a vy jste se nezeptal ani na to pitomý jméno."

"Sníh? Proč to děláš?"

"V týhle řadě jsou hroby nejudržovanější. Na každej někdo chodí. Teda až na ten váš. Kazil by dojem celý řadě, kdybych se o něj nepostaral... Nic mi to neudělá. Já jsem si vašeho táty vážil."

"Jak se jmenujete?" Sulana napadlo, že s tím tykáním to nebylo vhod.

"Teď se ptáte? To je k smíchu, ne? Postarejte se o ten hrob, na mně přece nezáleží. Jsem nýmand."

"Dám vám práci," téměř vyhrkl Sulan. Což by se neměl tomu nebožákovi odvděčit? "Když budete mít práci, dostanete se z toho... toho... srabu."

Opatrovníku hrobu rodiny Sulanů se rozšířily zorničky očí. To by bylo něco! přečetl si Sulan v otrhancově obličeji. To by se mi náramně hodilo! To bych bral! Kdopak tady o mě zakopne?..."Jmenuju se Novotný... Víte, pane Sulane, já se nestydím za to, že jsem poklidil na hrobě komunisty. Váš táta byl dobrej komunista. Říkám dobrej. Takovej kdyby byl každej z nich, nemuselo to tak blbě dopadnout. Mně v socialismu nic nechybělo. Měl jsem vyhřátou garsonku, dobrou práci, každej měsíc plat, dovolenou v Bulharsku u moře,ale hlavně, hlavně jsem byl člověkem. Jakpak si mám dneska připadat? Bytem v hrobce, k obědu co najdu v popelnici a z novin, co tam najdu, se kření vysmátí grázlové s miliardovým majetkem. To je právě ten kámen úrazu, že peníze lidi rozdělujou, místo aby je spojovaly. Ale to není správný! Tak to nemůže zůstat pořád! Ona přijde zas... ta revoluce... ta pravda... ta spravedlnost... ta myšlenka...! Je to ve vzduchu. Říkám, je to ve vzduchu... Cítím to..."

Sulan zabořil ruce do kapes a v podlebí mu potemnělo. Měl se k odchodu. "To by stačilo. To je ažaž. S takovými názory tě nemůžu zaměstnat - ty bys mi založil ve firmě odbory," ušklíbl se a rychle odcházel.

Ještě netušil, že v jeho šlépějích klíčí pověst.

III.

HIER QUALITÄTSSEX! BEANSTANDUNGEN NULL PROZENT!

Modrý salónek jako by ani nepatřil k hotelu Hubert: záclony ještě nezežloutly, ze závěsů nečpěl pach cigaretového dýmu, ubrusy nebyly ani potrhané, ani propálené a dokonce ani tu kliku u dveří dosud nepokryl slepenec potu a špíny. Svatebčané, lebedící si u nedlouhé slavnostní tabule, obsadili všeho všudy šest židlí a byť každý jinak šťasten, trůní si tu nějak cize, chladně. Nevěsta Nataša a ženich Michal nejedli polévku z jednoho talíře a nikdo nepředčítá gratulace: není totiž blahopřání, vždyť ani svatebních oznámení nebylo.

Každý je šťasten jinak: Nataša po svém, Michal po svém, jinak svědkyně Schrödrová, též svědek Alex Vojta, a svatební hosté Lar a Bui Quang Trang-Rýžojed, ke štěstí kohokoliv lhostejní, se jen mlčky baví. Když ani vídeňský řízek, ani irská káva, ani zmrzlinový pohár Bombaj nerozvázaly jazyky stolovníků, Alex Vojta zkusil odstartovat svatební veselí:

"No, Michale. Konečně tě dostala jedna do chomoutu. Jaký je to pocit v šedesáti pěti?"

"Kdepak v šedesáti pěti," namítl Bui Quqng Trang, sebevědomě a s nadhledem, "Míšovi je dneska třicet. Žejo, Míšo? Řekni... řekni, jak to tenkrát bylo, když vás sem z toho... z toho Kladna přivezli?"

Michal se zaculil:

"Nemluv o tom - nebyl jsi ještě na světě. A jestli byl, žvýkal jsi mladý rákosí někde za Saigonem."

"Jasně," podpořil ho Vojta. "O tom se dneska nemá vůbec mluvit. Dneska je jiná doba! Jiný pohled na svět! Kdo není flexibilní, nemůže si udržet sociální pozice."

"Já si pozice udržel vždycky," mávl Michal rukou. "Začínal jsem na Šumavě jako pěšák v rostlince, povýšil na stájníka a chvilku jsem i šenkoval na Hradišti. Zbytek života jsem topičem v hotelu Hubert. No - proč bych to neřekl přímo, já se nebojím: Mně za komunistů špatně nebylo. Nic mi nescházelo."

"Ale scházelo ti, scházelo, Michale," nedal Rýžojed ženichovi pokoje. "Ženská, která by ti zahřála studený nohy. Frojlajn Masakr všechno dožene, že mám pravdu?"

Nataša Kuzmičová, které otázka patřila, předstírala, že ji přeslechla. Blalbla, rákosníku navoněnej. Co bys chtěl. Živím tebe, živím Žraloka, odteďka i Lara a mně zbylo žít Smrt. Nestydím se za to, že jsem byla v Komsomolu. Tenkrát bylo líp. Tenkrát byl pořádek, ty hnoji!

Bui Quang Trang dobře věděl, co si Nataša myslí, a Nataše nedělalo potíž uhádnout, co jí Vietnamec odpovídá: Kanálie! Stejně skončíš v zoologický zahradě. Musíš s chlapama vyvádět psí kusy, když ti potají připlácejí. Kasíruješ si je za nadstandardní služby, že? Kde bys jinak vzala peníze na zaplacení svatební hostiny, když mě dlužíš na pokutách? Po půlroce se rozvedeš a z Česka tě už nikdo nedostane, o nic jinýho ti přece nejde.

Alex Vojta poočku sledoval Natašu i Rýžojeda a dobře porozuměl. Protože slepé náboje ti dva vystříleli, aby nedošlo na ostré, zaúřadoval:

"Inteligence je schopnost přežít. Na inteligenci nevěsty! Na inteligenci ženicha! Na inteligenci nás všech!"

"Vivat!" vyjelo z bezzubých úst ženicha. "Ať jsme tady do sta let!"

"Ať se kšefty hejbají! Ať máš nejvíc pokojů, Frojlajn Masakr!" popřál si Bui Quang Trang, zatímco Lenka Schrödrová se podvolila jiným citům:

"Na krásnou modrou Šumavu!"

"A na dlouhou Smrt v ní," vydechla Nataša, ovšem nikdo jí nerozuměl, protože cinkot skleniček v tu chvíli přehlušil i pastorale koňader na dubu za pootevřeným oknem.

Teprve když se napili, řekl své i Lar:

"Na rozkvět lidské civilizace v tomto kouzelném kraji plném možností! Na tradice sklářského průmyslu ve Velkém Poříčí! Na naši úspěšnou spolupráci, pane Vojto!" Vysunul ruku s vínem nad prostředek svatební tabule a sklenice ostatních poslušně, po vojensku břinkly o tu Larovu.

Předpažená ruka, to byl rozkaz a Vojty se jaksepatří dotkl. Není snad on jedničkou pod těmito kopci? Nebyl jí snad vždycky? - -

Po hodině skončily prázdné láhve po sektu v odpadkovém koši vedle dveří. Na řadu přišla vodka přinesená číšníkem přímo z mrazáku: táhla se hrdlem jako med ze sedmikrásek.

I řeč se táhla a teprve když vodky ubylo na polovinu, ženich Michal, oči orosené, rozvázal:

"Nebyl jsi tenkrát na světě!" vybafl na Vencu Rýžojeda s pohrdlivým úsměškem. "Nikdo nás sem nenutil, abys věděl. Mělo to ideu. A dobrou. Ne jako ty tvoje kšefty s pindulinkama! Budovat pohraničí jsme šli všichni dobrovolně! Na rok! Čtyřicet nás bylo! Kdo chtěl, mohl tu zůstat natrvalo. Mohl si založit rodinu a dostal na ruku sedm táců. Tenkrát to byly peníze! Pořídil jsi za ně kuchyni i obývák!"

"Kolik vás tu zůstalo? Kolik z těch čtyřiceti?" zašklebil se Rýžojed.

"- - - ?"

"Kolik budovatelů ze čtyřiceti?"

"- - - !"

"Jenom on," nevydržel Vojta.

"A založil jsi rodinu, Michale?"

"Nezaložil," přidal Vojta místo Michala.

"A máš děti? Kolik máš dětí?"

"- - - !"

"Máš čtyři! Ale nevychoval ani jedno. Naboural jsi každou paničku, která ti podržela. Celých pětačtyřicet let na Šumavě jsi vydělával jenom na kořalku a na alimenty! Vrabci na střeše si o tom štěbetají. Nedokázal jsi vybudovat jedinou rodinu, jediný manželství! Jak bys pak mohl vybudovat Šumavu, ty lemro!..."

Teď už Michal vzkypěl. "Jakým právem mě ty odsuzuješ?" vstal ze židle. "Ty! Ty, který sis za komunistů rochnil jako to prase v poříčínský textilce?! Za moje, za dělnický peníze jsi se učil v socialistickým státě, abys uměl vyrobit látku ve vašem socialistickým státě. A kam to dotáhl váš socialismu s takovými, jako jsi ty? Vybudovali jste ho? Kšeftujete a šmelinaříte tady, ani se nezačervenáte! Myslíš, že si tě nepamatuju? Nosil jsi na klopě odznak Lenina a teď jsi živ ze souložení padlých holek! Jsi ubožák! Úplně stejnej jako Žralok. Ten si medil na partaji, kázal o socialistickým způsobu života, a podívej, jak rychle se přeonačil! Jak mu jde k duchu kapitalismus! Koupil tenhle hotel a má z toho. Koupil sklárnu a bude z toho mít. A

jak je vychcanej. Vykvajzne se na poříčský skláře - zaměstná Ukrajince, protože jsou levnější. Takový je náš soudruh tajemník Alex Vojta!"

K překvapení ostatních nezareagoval Vojta, ale Lar. Vztek ho vykatapultoval ze židle. Jedinou ranou pěsti srazil rozeřvaného Michala k zemi. "Co si to dovoluješ?! Takový nýmand mě nebude urážet! Tobě se nelíbí Ukrajinci? Od tejhle Ukrajinky," ukázal na Natašu, "sis nechal vysolit šedesát táců za to, že bude půl roku očichávat tvoje smradlavý nohy!"

Ležícímu Michalovi se řinula krev z nosu, ale hrdost a spravedlivý hněv mu pomohly opět na nohy:

"Jen se tady nenaparuj! Já jsem tady doma - ne ty! A žádný peníze jsem od Nataši nechtěl! Žádný jsem nedostal, ty lháři!..."

Lar se znovu rozmáchl a ačkoliv se Schrödrová pokusila zadržet jeho ruku, byla pomalejší. Po dalším úderu se Michal skácel jako podťatý. Nevěděl o sobě, nevěděl o světě.

"Má dost," ušklíbl se Vojta. "Potřeboval to. Ještě mu nedošlo, jak se věci mají. Ještě neví, kdo jsem já a co je on."

Zatímco Frojlajn Masakr strouhala torzo manžela posměšným kukučem, Schrödrová zpanikařila. Oběhla stůl a skloníc se nad omráčeným kotelníkem se svatební snítkou na klopě, zalomila rukama, až se tomu Vojta zasmál.

"Panebože! Je vůbec živ? Zavolejte doktora!"

"Doktora? K čemu doktora?" Vojta ne a ne utišit smích. "Koukni, jak vyskočí, panáček," řekl lhostejně. Vytáhl z vázy svatební kytici, hodil ji Nataše do klína a vodou polil omráčenému obličej.

Michal se sice otřásl jako pes, kterého hodili do Snivé, ale nezvedl se. Oči pootevřel jen pomalu, neochotně, a když otevřel, utkvěl nepřítomným pohledem na rudé skvrně na stropě. Až tam dostříkla krev, když mu Lar rozbil nos.

"Ježíšmarjá!... Nebylo by lepší zavolat pro doktora?" zalkala Schrödrová, přemožena hysterií.

"Já jsem doktor!" Lar se nadmul. "Doktor politických věd. Já ho postavím ma nohy - pěkně po našem!" řekl a už obcházel stůl. Jen stanul nad nebohým uzlíčkem trucu, začal ho kopat do žeber a do ledvin. "Tfuj! Český podmáslí. Vstaň - vstaň, řekl jsem ti!"

Michal ležel netečně, ani tvář nezkřivil.

"Panebože!" zaúpěla Schrödrová, teď už u Michala klečíc. "Vždyť je v šoku!"

Lar si byl pořád jist, že dosáhne svého. S pugetem růží vytrženým z nevěstina klína švihal ženicha přes hlavu, až květy lítaly.

"Tak co?! Vstaň! Přikazuju ti to!"

Ostny na zeleném koštěti drápaly ženichovu pokožku. Celý Michalův obličej protkaly nitě škrábanců a svlažily ho čůrky krve.

Konečně se Michal přece nazdvihl. Převalil se na břicho a pomalu se plazil ke dveřím. "Ja privětstvujem vas at iměni náševo kalchoza," drmolil dýchavičně a sípal jako by z něho ucházel vzduch.

"Nemluv se mnou rusky!" poručil Lar, ale ne příkře, zakuckal se smíchy a v dřepu, sic by se svalil na zem, troubil na našpulenými ústy:

"Spík jú ínglиš? Spík jú ínglиš?"

Bui Quang Trang otevřel Michalovi dveře a chopil se pometla zbylého ze svatební kytice. "Van - tu! Van - tu!" plácá po zádech plazícího se ženicha a vyprovodí ho až ke schodům a kopancem mu z nich i pomůže.

Michal se skutálel na pěšinu a z ní pod dub, kde stále ještě cinkaly koňadry, řidčeji ovšem - jejich den se nachýlí ke konci vždycky když v nočním klubu rozsvítí červené žárovky a z reproduktorů se utrhne diskohudba.

Do koruny dubu se slétají drozdi - jsou uvyklí střídání malých pěvkyň právě v tento čas.

Ví o nich Michal - neví?

Celý život pajdá a zrovna tak dnes, za soumraku, kdy se konečně zvedl. Odcházejí spolu - on a den, a plůtek nezastřiženého zimostrázu jim ukazuje směr. Dost možná tu Michal vůbec není. Dost možná je dál nežli den.

Nejspíš Schulzová by věděla, co a jak, ale Schulzové není tu: je doma a třese se ujařmená tím,co ani pojmenovat neumí. Venca Rýžojed je přece zpitý jak zákon káže a dozajista ji přijde milovat s tou věcí.

Sotva koňadry utichnou a drozdi spustí o nádheře žití, neboť svět je nádhera poskládaná z nádhery každého dne zvlášť, Michal se vrací k dubu a na provaze táhne tmu. Chtěl nejdřív na půdu výměnku, avšak tam už se vměstnali poříčští výrostci i ženáč nejeden. Dnes dávají v kině Michalovu svatební noc, dnes je to na účet ženicha.

Dub rozumí drozdům i lidem. Podal Michalovi ruce a pomohl mu nahoru.

Na červený kovral dopadl věchýtek bělostné podprsenky a erosenčina čokoládová ňadra k sobě neodbytně přisála Sulanův pohled.

Sulan se složil do křesla u stolku, kolena pod bradou. "Udělej kotrmelec," řekl.

Frojlajn Masakr mlčky vyhověla.

"Ještě. Ještě jeden."

Frojlajn Masakr bez hnutí obličeje a také bez zdráhání koulela své pružné tělo po červeném kovralu. Bezkondomovič jí zaplatil, a o to jde! A kdyby jenom to. Tušit Bezkondomovič co

ona ví tak jistě, jako že je právě noc a za dvacet dalších nocí se *to* stane, prosil by ji tu na kolenou, bulil jako Natinka a hory doly nasliboval. Jenže ona už na všechno kašle, šla by s Bezkondomovičem na pokoj i zadarmo - jenom pro ten pocit..., pocit k nezaplacení: Jeho osud určila ona! Má Bezkondomoviče v hrsti jako mouchu! Ovládla jeho budoucnost. Nalajnovala mu strašný zítřek. Jeho pýše zbývá posledních dvacet nocí.

Dnes poprvé zatoužila prožít rozkoš se zákazníkem. Dosud se jí to poštěstilo jen náhodou, dvakrát všehovšudy, ovšem dneska ji chce prožít stůj co stůj a bude šťastná. "Pojď, hajni si na postýlku," podá Sulanovi ruku a tak hebce ho za ni drží, tak trpělivě, až ji poslechne. "Lehni si na zádíčka, trochu se povozím..."

"Ty to potřebuješ?" odpovědělo jí domýšlivé blahorodí, slušný člověk, který si myslí, že bude podnikatel, a vůbec, vůbec netuší, že ona neodpustila: ani Sulanovi že jí pohrdá a nestal se jejím manželem na půl roku, ani Vojtové že ji podvedla a pro šedesát tisíc, které si nechala pro sebe, ji uvrhla na dožití Larovi a jeho lidem do otroctví. Touha po pomstě donutila Natašu Kuzmičovou přát si svatební dar od Lara a Lar, též navztekaný, jí ho rád slíbil. Za dvacet nocí.

"Která by odolala," vysmála se Nataša Sulanovi, ale ten nepochopil, "která by odolala? Takový tělo! Takový mužský!"

"Tak se povoz," svolilo blahorodí.

Sulan se nedotkne erosenčiných prsou. Dívá se na ně, opuštěné, pozoruje, jak Natašina přivřená víčka tak nevylhaně telegrafují si s libidem, a jeho oční důlky jsou kalíšky spokojenosti: Mám tě o svatební noci, Natašo! Na celé dvě hodiny! Sto šedesát marek jsem vysázel na prkno, abych viděl tvé nahé neštěstí. I já byl nešťastný a dlouho..., tak nemilosrdně dlouho...! Jenže s neštěstím je konec! Od prvního června, už za dvacet dní, spustím pekárnu, a lidi mi budou nadbíhat, jen abych jim dal práci.

Ty jedna! Ty marková šmajchlířko! Chtělas mě do své padlosti zatáhnout, což? Jenže já mám všech pět pohromadě. Takové návrhy mi dávat! Takhle mě ponížit! Já - a vzít si prostitutku? Když na tebe budu mít chuť, koupím si tě.

"Jen se povoz," řekl Sulan s blahosklonností nadřazeného. Sama jsi upadla do svého bahna a už se nezmotoříš, už se nepostavíš na nohy. Nevíš, co je práce a co je sebeúcta. Roztahovat nohy - to je tvoje živnost. Spodek máš šikovnější nežli ruce. Tak se tedy živ. Našminkuj si tvářičku, kup si kožich třeba norkovej, bahna se nezbavíš, pořád z tebe bude cítit. Takoví, jako jsi ty, podvedli život, a svět zchátral. Budu mít co dělat, abych ten binec trochu uklidil. Dám lidem práci. Dám jim chleba. Lidi na Poříčínsku jsou už takoví. Potřebují... ten... osobní příklad.

"Ano... Ánooo," šplouchl vzdech v ženiných ústech a po něm zakňučení:

"Udělej koníčka. Ukaž, jak dělá koníček..."

Sulan zavřel oči. Aby nevyprskl smíchy? Aby ho neprozradily, když se převtěluje? "Iňahaha!" zaržál a nadzvedl zadek. "Iňahaháá!"

Vyčerpané Nataše se leskla hruď a propocená hříva vlasů jí stekla na rozechvělá ňadra. Ve slastné lehkosti duše sklonila Nataša trup a bradavkami počmárala řídký kožíšek na Sulanově hrudi. "Bylo to náádherný," pípla tence, dolehla do kožíšku. Slast ji prostoupila celou a Nataše bylo dvojnásob šťastlivo: jen dostala úřední "ano" na právo žít si na Poříčínsku svou Smrt, už ji poprvé zabila blaženost. Krásné, omamující: vždyť i tento muž si bude žít svou Smrt, ale teď o tom ještě neví. Má jen pouhých dvacet dní.

Natašin horký dech Sulana rozpaloval. "A teď já!" zavelel.

Nataša se skulila z muže a prohnula se v kříži. Sulan zaklekl do trojúhelníku mezi stehny - masité obliny hýždí svedly jeho ruce a Sulan hladil Natašu a nebylo to rukama, bylo to lačným srdcem. Zrovna tak pohladil poříčské vrcholy, když po dvanácti letech opět přijel do této země. Napadlo ho, že země je ženou jeho srdce. Nemůže ji nemilovat. Těch dvanáct let mu to odpřísáhlo.

Teď ho mezi oblinami vrcholů přemohla vášeň prudší prvé. Sevřel ženu v pase, v očích oheň očí Larových.

IV.

Plameny skáčou po střeše domu, shlukují se do tanečního reje a který se utrhne, prchá po rozpadlé římse do děr po oknech.

Sulan slyší bolestný ryk z přízemí. Pomoz! Nenechávej nás tu! Pomoz - jsme tvoje existence!

Už udělal krok, už se rozeběhl, ale poříčští hasiči po něm stříknou vodou, a takovou silou, až mu podrazí nohy.

Rohlíkáč, dvě pece na rohlíky, tři pece na chleba, dvanáct let prožitých ve Waldkürchenu - a dvoumilionový úvěr k tomu -, všechno hoří plamenem. Sulan se znovu zvedne a už mátožnější vrávorá dovnitř. Nový direkt vody ho pošle k zemi.

Jsme všechny tvé noci ve Waldkürchenu! přidají se dělička s houskovačem a robot na míchání těsta. Všechno tvé ponížení! Všechny tvé útrapy!

Tentokrát Sulan ani nevstane: jen pohne tělem, hasiči ho popadnou za všechny čtyři a jako by byl žok a ne zoufalec, odnesou ho až k cestě ze Samot.

"Doprkýnka, koni!" zahartusí nejvyšší z požárníků. "Už mě neštvi! Máme jinou práci než tě hlídat! Došlo ti, že chytí les, jestli barák neuhasíme? Tak se tu nemotej..."

Menší měl něco pravdy navíc:

"Sanitka ho měla odvézt se Schrödrovou. Stejně z toho bude na hlavu... Pojďte. Zase fouká vítr!" - -

... "No. No. Radečku. To přejde. Něco ošklivého se ti zdálo. Už je to pryč. Ničeho se neboj, jsem u tebe, Radečku..."

Sulan procitl docela. Posadil se a prsty zaťaté do pelesti postele, mlčky ze sebe vydechoval děs. (Bůhsuď, kde se v ucaprtané Lence pořád bere tolik neúnavnosti pečovatelky. Div ne mámou by mohla Sulanovi být a stará se o něho jako o mazánka.)

Střiž měsíčního svitu ukázala Sulanovi cestu k trojnohému stojanu s plechovým umývadlem. Sulan se loudavě, jakoby s námahou opláchl.

"Už si nelehneš? Máme ještě dvě hodiny," řekla Lenka, zase už přikryta peřinou až po bradu. Nepodsklepený sváteční pokoj kamenné pohorské chalupy trápil i za dubnových nocí lezavým chladem.

"Jdu ven," broukl Radek. "Do pěti jsem zpátky."

Lenka Radka nepřemlouvá; její pleť je seschlá, rzivá jakoby, a kde chybí půvab těla, musí, a čert ví, že musí zaskočit lísavost. Ta nikdy nic nezkazí, když zavrní v pravý čas a zapřede na správném místě.

Sulan vyťapal bosky až do předsíně, to aby stařenku Schulzovou neprobudil. Vklouzl do předpotopních gumáků nad kotníky halabala ustřižených a v takových podomácku vyrobených galoších odkradl se k nátoni. Zimavo doráželo víc, než si zprvu připouštěl, a protože se nechtěl vracet, vzal za vděk velurovým sakem visícím hned vedle potrhaného, zrovna se rozpadajícího petrlíku. Panečku, s tím chodíval na pstruhy Mistr Schulz! Sulan se cítil být dědicem těch pradávných bukolických časů a bylo mu to příjemné. Utrůnil se na špalku a vpil se pohledem do cyklámové příze nad horizontem. Proboha, už i nebe maluje kýče! napadlo ho. Co je vlastně pravé v tomto světě?

Zbytky nenaštípaných polínek povalujících se po plesnivé borce čpěly Sulanovi ztuchlinou a houbou jako život. Celé dva roky Radkův život páchne právě tak. Za pár týdnů bude mít druhé narozeniny nový Radkův duch: Samoty lehly popelem i s pekárnou v přízemí. Všechny úspory, které do firmy investoval, a k tomu dvoumilionový úvěr, všechno přišlo vniveč - a je žebrákem.

Probleskující úsvit teď přistrčil na východní obzor nadýchané kopice růženínů a melancholicky rozměklá nálada doprovodila slunce. Jeho kýl drtil masiv noci. S tmou uplouvaly i přízraky, jichž nikdy nebylo, a úsvit uvolnil cestu přízrakům skutečným.

Zacinkala rosa a zašplouchaly šťávy a silice.

Velké Poříčí procitalo.

Sotva se z ubytovny vyrojili bantamoví mužíčci a jejich tintili vantili umrtvilo novorozeně jitro, Sulan měl nad čím žasnout, třeba znechuceně. Vídává ráno co ráno pořád totéž: tintítka s potutelným šklebem skládají do aut krabice cigaret, láhve kořalky, přepravky s pivem, jiný boty a textilie, jiný sádrové trpaslíky a nakonec mundžak, a jediný z nich, nezvykle vysoký, Tong Xuan Hoang mu říkají, má pod ramenem pouzdro a v pouzdře kanón, co uneseš v ruce. Té utlachané vlezlosti! Nemá ji rád, Sulan, nemá... Tři roky se rozpakoval vrátit se na Poříčínsko, a když se přece vrátil, chuďasem se stal v jediné noci, za ťuňťu ho tady mají i tihle smaví trhovci... Portmonky nadité, a nikdy nebudou mít dost.

Sulan nemohl vydržet. Raději se pustil schodištěm ve srázu a přeběhnuv u pošty silnici, šel naproti příběhu vody, v mapách pokřtěné na Snivou.

Řeka měla v těch místech povahu dravější, nesmlouvavou, neboť k tomu ji přiměly hory, pod jejichž vahou vyběhl plkající pramínek. Cestou z pod Nových Samot zdála se být Snivá nitkou vytrženou z plátna oblohy a ledabyle pohozenou do lesů. V půli cesty k Velkému Poříčí skončil se však její batolecí věk: odřela své sny o obelisky skal, ostrouhala iluze na mozolech břehů a za to všechno vyzískala dělnost. Nic jiného nepotřebuje pro dlouhý tok svého života a pro nedozírnost své smrti - té smrti, která nadobyčej kypí životem a kterou člověk pojmenoval oceánem. Život i smrt Snivé trvají zároveň a jedno splývá s druhým.

Sulan, nohavice urousané, se plouhal proti loňským travám schouleným do zmokvavé hnědi jako do obnošeného mantlu a proti kovově zvonícímu vanu vzdutého větru, buchcujícímu dlouhými šlehy rozbujelá vrbišťata. Šel tam. Tam nahoru. Nahoru ke spáleništi.

Po hladině Snivé před ním prchly březňačky i čírky, jen lenivé lysky zakotvily pod nejbližším převisem drnu. V pažitu řas na dně se lísali k vodnímu víru tečkovaní pstroužci přeživší svou první zimu. Na balvanech vyčnívajících nad hladinu tu a tam zaúpěl modlič skorec. Ve zpráchnivělém pahýlu zbylém po babylonské vrbě si našel škvíru střízlík.

Vzdechy sibérie života v travinách na březích Snivé uslyší jen neštěstí. Nic nikdy neslyšelo líp. Neštěstí Sulana teprve.

Hráz rybníka Smrt, ze severní strany zpevněná duby, svedla Sulanovy kroky k maringotce. Karinino místo v sibérii života v travinách při březích vody je tak nějak samo sebou. Sulan touží mít ho taky. Dva roky už! Ale jak, jak, když právě rozum mu zbyl...

Jak to, že dnes Karina Rozumíš nerybaří?

Zaspala snad?

Ona?

Sulan se došoural až k maringotce zrovna v okamžiku, když její dveře rozrazil čahoun dopínající si příklopec. Pohrdlivě se na Sulana podíval, přímo jako by ho svlékal. "Teď ty?" řekl s ukrajinským přízvukem.

Byl už dávno pryč, a Sulan stále trčel pod schodištěm jako vrostlý do drnů. Co se mu honí hlavou? Co ho tak rozesmutňuje? Karinin osud? Jeho osud?

Konečně se vhroutil dovnitř.

"Dobrý den, Karino."

"- - - !"

"Mě jsi tady nečekala, že?"

"- - - !"

"Oblékni se. Já se nedívám."

Nahé, kostnaté, podvyživené tělo choromyslné bezdomovkyně se ani nepohnulo. Sulan na ženu pohlédl zpytavým pohledem. Co je jí? Neslyší ho? Nebo se vůbec nestydí? "Aspoň se přikrej," řekl a sám přehodil přes ženino tělo na roky nepranou, páchnoucí flanelovou deku. "Kolik jich sem za tebou chodí?"

"- - - !"

"Myješ se někdy? Neboj. Já nejsem z takových... Přišel jsem ti pomoct...To mi vůbec nic neřekneš?"

"- - - !"

"Jak ti to mám říct? Karino - žijeme jen jednou, je škoda odbýt svůj život jako zvířátko. Člověk má svou důstojnost. Člověk má svoji hodnotu. I ty ji máš. No nedívej se tak na mě. Mluvím s tebou jako člověk s člověkem. Hniješ tady, protože tvůj osud je ostatním lhostejný. Ale já dobře vím, co je to žít v ponížení ... dobře to vím, to mi věř, Karino."

Všiml si, že nehybná, jakoby strnulá Karina mu hledí do tváře. Poslouchá ho tedy. Ale vnímá také? Rozumí tomu, co jí říká? Chápe, co jí říká? V jejím obličeji se nepohne jediný sval. Její špinavě žlutá kůže budí podezření na spoustu nemocí, ba i na smrt, a z jejích nehybných očí nevyčteš nic. Dýchá bezzubými ústy tak nějak úzkostně, jako by se bála, aby její dech nebylo slyšet. Jak má promluvit na tuto trosku, aby pochopila? A má to smysl? Svým zjevem Karina do tohoto pelechu patří. Skříňka s rozzívnutým příborníkem bez dvířek, pobryndaný stůl bez ubrusu, pod stolem krabice téměř plná plechovek od paštik, u dveří na místě rohožky potrhaný jutový pytel na nevymetané podlaze... Kde jsou myši?

"Karino, podívej se kolem sebe. Takhle přece nemůžeš žít. Uznáváš to?"

"Ano, tati," řekla konečně. "Rozumím."

"Ale já to tak nenechám," vyhrkl povzbuzen jejími slovy. Plete si ho s tátou, ale co na tom, hlavně že chápe, co jí říká. Ona chápe!" je Sulan přesvědčen a není k zastavení: "Já tě odsud dostanu, Karino. Půjdu na policii a ohlásím to. Řeknu jim, co ti dělají... Že tě znásilňují... Že se k tobě chovají jako zvířata... Že tě znásilňují... To je trestné. Policajti to začnou vyšetřovat a tebe odvezou někam do ústavu... do léčebny... do psychiatrické... Ale co je na tom? Budeš v teple. Budeš se mýt. Budeš mít teplé jídlo... a léky, Karino... tady umřeš, rozumíš mi?!..."

"Ano, tati. Rozumím."

"A neříkej mi pořád tati. Já jsem Radek. Radek Sulan."

"Ano, tati."

"Nemysli si, vím o životě svoje. Celý život si připadám jako... jako... Ještě jsem chodil do školy, když mi strom zabil mámu... Brzy potom jsem ztratil kamarády - nemohli na školu, kterou chtěli studovat, a můj táta byl z těch, kteří o tom rozhodovali." Pohlédl na Karinu, jak na ni jeho přiznání působí. Povadlá žena nijak nereagovala, jen tělo měla našponované a oči jakoby číhavé, jakoby připravené snášet bolest. Sulan pokračoval: "Přestal jsem mít tátu rád...

přestal jsem mít rád celou tu socialistickou společnost a utek jsem do Německa. Ale to jsem si nepolepšil. V pekárně mě měli za veš, hrozně mě to uráželo. Za celých dvanáct let mě nepřijali mezi sebe... Vycházel jsem jen se starým pánem Schulzem, ale ten neměl všech pět pohromadě... Věříš, že jsem se bál po tátově smrti vrátit do Čech? Mezi námi byl problém a my jsme ho nestihli vyřešit, uzavřít... Nemysli si, když se tak zamyslím... Od té doby, co umřela máma, od té doby jsem už nebyl šťastný. Ani teď nejsem. Chodím k psychiatrovi. Beru xanax - třikrát denně - mám depresi... Nemám sílu žít... Ten oheň na Nových Samotách, to byl poslední díl mýho psího života. Nemysli si, že nevím, jak to je. Ten oheň nebyl náhoda."

"Ano, tati."

"To neumíš nic jiného. Ano tati, ano, tati. Potřebuješ mezi lidi. Potřebuješ do ústavu. Změnit svůj život potřebuješ. Já to zařídím, Karino, postarám se o tebe. Tohle je strašlivá lhostejnost lidí, že tě tu takhle nechají pomalu hnít a umírat."

Tu se stalo něco neočekávaného. Karina odkryla zažloutlé, nemyté, páchnoucí tělo a tak jak byla, neoblečená, bosa, vyšla z maringotky. Mlžný opar ji jen nepatrně zahalil. Také Sulan se vyšoural z vetchého příbytku, zůstal však stát pod schodištěm a šokovaně hleděl na pomatenou ženu. Karina šla k rybníku. Nahá, s pocuchanými, neudržovanými vlasy vypadala jako přízrak, který se jen zdá. Ale co následovalo, způsobilo Sulanovo ochrnutí.

Karina už je na břehu, ale nezastavuje. Vkročila do vody a pomalou, loudavou chůzí, jako by zkoušela pevnost písčitého dna. Jde dál. Už je ve vodě po kolena. Jde dál.

Vyděšený Sulan se probral z ochrnutí těla i mysli. Dal se do běhu. S tímhle nechce nic mít. Tohle přece nechtěl. Karina je ve vodě už po pás a jde dál. Sulan běží pryč od maringotky, pryč od rybníka Smrt. Míří k silnici. Kariny je stále míň a míň. Zmizela docela.

Sulanovi se zvedl žaludek, vydal skřek pomatence a prchal, jak jen dokázal nejrychleji. Skákal po drnech, drny se pod jeho vahou propadaly do čpavé, mastné želatiny zetlelého loňského léta, a pokaždé, když se vyděšený Sulan ohlédl, zakopl a želatina mu stříkla pršku hustých kapek do obličeje a do úst. Sulan prskal a plival a na asfaltovou cestu se vydrápal už docela promáčený. Prostoupen hrůzou, ztěžka lapal po dechu. Obraz mizející Kariny ne a ne opustit jeho mysl a úděsnost viděného Sulana zcela opanovala. Teď přijdu o rozum, napadalo ho bez ustání, teď se pominu; a hrůzu v něm to násobilo. Po chvíli zkusil zklidnit se rychlou chůzí napříč silnice sem a tam. Opravdu to pomohlo. Prožitek jím lomcoval méně, přece, ale méně. Sulan zhluboka vydechoval paniku a myslel na to, proč musel prožít zrovna takový hororový příběh. Proč to všechno je? Proč vyhořelé Samoty, proč dobrovolná smrt pomatené Kariny? Nedokázal si odpovědět.

Zamířil na spáleniště.

Podobně mu bylo tenkrát, tenkrát, když mu šlapky a pasáci zdemolovali auto a on bosý bloudil lesem. I tehdy dorazil sem, ale tehdy tu byla vynášející vývařovna. Při pomyšlení na ni si Sulan uvědomil, čím je: ztroskotancem. Čím to je? Proč to musí být? Když se konečně odhodlal vrátit do rodné země, jako by byl prokletý. Nedaří se mu nic, jenom ztrácí. Teď už ani před sebou neskryje, že vůbec není vyrovnaný, jak se snažil zapůsobit na prostitutku v hotelu Hubert. Právě naopak je zkrátka jen zakomplexovaný nedospělec. K čemu se postaví, to se určitě nezdaří. Dokázal ve Velkém Poříčí jediné: navršit hromadu kamení.

Poslední zbytky sebedůvěry a poslední zbytky sebevědomí, které měl jen díky xanaxu, protože bez léku by si zcela jistě vzal život, Sulanovi zabránily tak pohrdlivě smýšlet o kamenné mohyle na místě, kde vyhasl život jeho matky a kde se začala odvíjet nit jeho neuspořádaného, nepovedeného živoření. A potom - možná má jeho nešťastné bloudění žitím vyšší smysl. Možná mystické chvíle v ateliéru stařičkého krajináře Schulze předznamenávaly jeho úděl a poslání zde ve Velkém Poříčí. Možná je Bůh a ten Sulana povolal uskutečnit jeho vůli vloženou do úst malíře. Každý lidský osud je velký. Každý si zaslouží velkou, vysokou mohylu.

Možná to byla právě vůle Boha, která je za sebevraždou nebohé Kariny. Sulan ji chtěl vyvést z nebetyčně bezútěšné existence, ale Bůh vnukl Karině myšlenku na smrt. Karina se neměla vrátit do společenství lidí? (Ale i on je mimo ně. Jedině on to je, kdo rozumí životu neúspěšných. Životu, který má ještě jinou dimenzi, než svět. civilizace, kultura lidí je schopna připustit.

Sulan se rozhodl. Mohyla, která má původ v těžko pochopitelném duševním světě malíře Schulze a která ještě není dost velká, aby znázornila výši hoře lidí na Poříčínsku doživších zmatené bytí, je nedokončena. Sulana čeká ještě mnoho, mnoho práce. Sulan šel.

Les, který znal z dětství, kdy sem chodil s otcem porážet soušky i nemocné stromy hajným vyznačené, dospěl. Chladil stínem i větrem prohánějícím se v korunách a živil Sulanovy myšlenky. Živil je romantickou vznešeností a vznešenost nahrávala churavé duši deprimovaného.

Sulanova chůze byla pomalá. Lék způsobil, že muž zcela nekontroloval své pohyby a on musel jít pomalu, opatrně, obezřetně.

Ale najednou je slyšet cosi, co sem nepatří, co ruší lesní idylu. Jako když přetěžkým kladivem bušíš do plechu či do železa, do hrany vyzvánějící umíráček Karině. Když Sulan zrychlil, upadl.

Vleže pátral očima v prostoru před sebou, mohyla už musí být na dohled. Ale nevidí ji. Tam vpředu popocházejí dva muži v montérkách, poznává je, vídává je na nádvoří sklárny, házejí na valník traktoru balvany, mezi které tu a tam padne i slovo.

Sulan přece vstal a přece došel až na lesní cestu, pod kterou stávala *jeho* mohyla a kterou dvojice dělníků zcela rozebrala a kamení naházela na valník.

"Proč jste to udělali!" křikl Sulan. "Vám to tady překáželo?"

"Co jako?" štěkl mladší z dělníků.

"Tu mohylu!"

"Ona to byla mohyla?" podivil se starší dělník. "Z kterého století?"

"Z dvacátýho!" opět vykřikl Sulan.

"Hromada kamení to byla. Nejspíš měli myslivci brigádu a posbírali kamení v okolí."

"Nesmysl!" okřikl ho Sulan, ale už nepřiznal, že to on... právě on... Oni by se mu vysmáli... Oni otrlí, neznající malíře Schulze. "Proč jste to udělali?" znovu se optal.

"Co jako?" znovu nechápal mladší dělník.

"Co budete s tím kamením dělat?" zeptal se Sulan jinak.

"Jo táák. Nu co. Šéf nás poslal pro nějaký šutry. Ve sklárně se bude zpevňovat dvůr pod rampou u skladu. To víš, nový majitel má plány. Budeme importovat pivní sklo. Taky do Řecka nebo kam."

Sulan nečekal, až chlapi odjedou. Šel napřed. Šel do chalupy stařenky Schulzové. Vezme si xanax a lehne si na podlahu jako psisko. Lehne si v pozici skrčence a zavře oči, aby se nerozplakal.

"Kde máš Koně, Leno? Snad si nemyslíš, že mu budu jeho absence tolerovat. Nepřišel už podruhé. Ještě jednou a propustím ho." Alex byl jaksepatří navztekaný.

"Je nemocný...," Lence dělalo potíže narovnat záda a od dřevěné formy vzhlédla ke strýci jen nerada, v propadlých lících stín ohně, sálajícího z otvoru v peci.

Vojtovi se Lenky na okamžik zželelo:

"Proč ho nenecháš?" řekl bodře. "Je na hlavu... To už mu zůstane... Co z něho máš? To ho budeš pořád zaopatřovat? Nemysli si, že vám slevím. Jednou nezaplatíte nájem a stěhujete se. Se mnou se taky nikdo nemazlí. Dlužím dvacet milionů a úroky."

"Zaplatili jsme vždycky..."

"Ty - zatím. A když přijde Kůň o práci? Myslíš, že nevím, jak to u vás chodí? Máš ho na hraní, nepovídej."

Lenka hrábla po Vojtovi pořád černým obočím. Od tebe to sedí, pomyslila si. Ty jsi ten pravý na takové řeči. Ty, a tvůj Hubert...

Jako by uhádl její myšlenky, strčil ruce do kapes. "Sklárny nejsou zaopatřovací ústav," a odešel.

Poctivě vzato - kde by tohle Radkovi trpěli? Všude jinde by ho dávno vylili, dávno. Je to s Radkem kříž, na vyhořelých Samotách se schovává častěji a častěji, ze soboty na neděli se nevrátil ani na noc... Kdyby nebyl v té depresi, snad by s ním byla řeč, ale takhle... takhle.

Dneska už podruhé nepřišel Radek na šichtu a Lenku strčili do haly místo něj. I minule to tak udělali. Snad je to tak spravedlivé... Do malírny se vrátila ráda... tenkrát... když vyplatila bývalému manželovi a Toničce jejich díl a dům byl konečně a doopravdy její... tenkrát, když kdosi podpálil její klidné dožití, určitě někteří z těch gaunerů, kterým vařila... tenkrát, když si Radka odvedla deprese kamsi do daleka a vězní ho tam už dobré dva roky...

Tenkrát, tenkrát, když Lar vrátil skleněnou soupravu, protože okvětní lístky nebyly dost jako živé, měla Lenka namále. Jenže lístky byly nejživější, jaké se jí kdy povedly: hranaté, ostrouhlé, ozubené... Tenkrát na ni Lar namířil pohled, ale strýc Alex se jí zastal:

"Ještě je v šoku. Má to z toho ohně."

Zahoukali k obědu.

Lenka nechodí na obědy. Má velkou svačinu: dřevorubecké krajíce se škvarky a v termosce bílou kávu. Nebojí se o linii: kůže vypolstrovaná tukem se jí líbí zrovna jako nejživější kvítí, jaké se jí kdy povedlo.

Když do Vojtovy sklárny nastoupila, koupila si menážky na celý měsíc. Na obědě byla jen prvního - kuchařky na ni čučely jako tenkrát... už hodně tenkrát... když hlasovala pro, aby si její manžel sbalil ve sklárně saky paky. Nic s tím nenaděláš: čím větší idioti, tím lepšího pamatováka mají.

NEJSME JAKO ONI, zbylo mezi sloupy jídelny z těch časů, ovšem Lenka zahodila zbylé menážky. Ani prodat je nezkusila - to raději oželela čtyři stovky.

"Dobré - dobré?"

Lar! Kde ten se tu bere? To mě tedy podrž! Lenka uctivě vstala, ruku se svačinou schovanou za zády. Nikdy nenašla v Larovi nic dobrého, ani tenkrát ne, když si u ní na Nových Samotách pronajímal pokoje pro svou holotu. Ovšem od toho dne, kdy na ni namířil pohled za zkaženou malůvku na soupravě, chová se k němu uctivěji, ani za to nemůže.

"Mně stačí obyč. Nemusím mít maso," podařil se jí úsměv.

Jeho očím narostly ruce a ty ruce ji osahaly od kotníků až po krk. Otřásla se.

"Já mám maso rád," zasmál se on a ten smích jí řekl, že z jejího masa se zvedá Larovi žaludek. Larův smích se podobal štěkotu minometu, Lar střílel jen tak do vzduchu, a než vystřílel zásobník, povyrostl do velikosti svět lámajícího obra. Jak měl ústa otevřená dokořán, třpyt zlatých korunek na perleťových zubech se mihotal do rytmu střelby a Lena by v tu chvíli odpřísáhla, že zrcadélek není dvaatřicet, ale dvakrát, třikrát, dvacetkrát tolik. A zazdálo se jí, že to nejsou zrcadla, ale plameny, a vzpomněla na hořící Samoty a vzpomněla na Radka, jak tam teď nejspíš posedává na ohořelých krokvích a civí pánubohu do oken.

Z nádvoří k nim doskákala ozvěna bodrého zahlaholení, a když pohlédla Schrödrová tím směrem, z chumlu šesti sedmi gorilích postav se odpojila jediná negorilí, zato břichatá. No bodejť! Alex! Zase má s tím mafiánem nějaké machle. To je mu podobné...

Slunce nastříkalo do haly něco nafialovělého svitu a než prošel Vojta tou louží, s rozpaženýma rukama vypadal jako orel přilétnuvší na skalní hnízdo. Lar mu spěchal v ústrety.

Schrödrová dál ukusovala z krajíce a Vojta s Larem se přátelsky, po bratrsku objali.

V.

Minulý týden převedli Lenku do malírny a od té doby nemá pacient psychiatra a absentér ve sklárně zastání. Je tam holkou pro všechno. V pondělí podával mistrovi na štilek a na dynko, v úterý ho vyhnali do deště vytlouci sklovinu z vychladlých van a dneska si okusil žáru pekla, když vyhraboval sklo z nístěje. Práce pro politické vězně! Ztahaný je jako kotě a neví, jak dlouho vydrží takové zacházení. Ví jen, že to nemůže Lence udělat, aby s tím ve sklárně praštil. Lenka ho opatruje jako to dítě, pere mu a vaří, a odevzdat jí jednou za měsíc těch pár tisícovek, to zkrátka musí, jinak by se jí nedokázal podívat do očí. Lenka je jediný člověk, na kterém mu ještě záleží.

A taky mu záleží na zemřelých.

Proto je na spáleništi znovu.

Sedí na očazeném nosníku spadlém na zem, obklopen ohořelými krokvemi a diviznami, jejichž drobné žluté kvítky jiskří jako drahokamy v ranním slunci. Nebo jako rozjitřené city. Sedí už pokolikáté, co sem přišel, protože dneska dostal u pece do těla a jen odnosí pár valounů, musí si odpočinout. Ale taky je to tím, že léky proti depresi ho ztlumily tak, že popochází spáleništěm jako stařeček, a ne jako mužský v největší síle.

Sedí. Přemítá. Ve svém životě viděl dva lidi jdoucí si pro smrt: maminku a Karinu Rozumíš. Proč? Proč zrovna to a proč zrovna on?

Snaží se přijít na kloub té záhadě a když opět marně, dál sbírá kameny z rozpadlých zdí Lenčina vyhořelého domu a vrší je do mohyly. Tato mohyla bude velká, tuze velká. Kdyby malíř Schulz žil a uviděl ji, určitě by byl spokojen a namaloval by ji. Konečně mohyla na Poříčínsku! Konečně mohyla z konce dvacátého století!

Sulan není na spáleništi sám. Po zdích se míhají ještěrky a předlouhé svíce divizen zdobí motýli.

Také u maringotky na břehu rybníka Smrt je živo. To je Sulanovi nepochopitelné. Co ti chlapi v maringotce dělají, když Karina Rozumíš...? Co je tam táhne? Za jediné odpoledne a podvečer tam byli tři. Přijdou - odejdou - a ticho. Až bude Sulan docela vyčerpaný, že neunese jediný kámen, cestou domů, cestou k Lence se do maringotky podívá...

Ale teď nosí. Nosí balvany křemene a žuly a skládá je do širokého, tuze širokého půlkruhu, protože tahle mohyla bude mamčina, tátova, Karinina, Schulzova, jeho... Ano - i jeho. Protože on... On existuje na rozhraní mezi životem a smrtí. Deprese a léky způsobily, že jeho zmátožená mysl vleče myšlenky *na konec všeho* jako břímě, které nést znamená získat nadhled nad sebou: je prost ctižádosti, nemá ambice, nad vším se jako příkrov táhne nicota, zplozenec vesmíru do vesmíru se vrací, aby přeměněn v jinou látku účastnil se tvoření Boha.

Ze spáleniště vyčnívá včerejší Sulanova pýcha: výrobní linka... dělička... dvě pece... rohlíkáč... Zmarněné pinožení!

Přibývalo myšlenek, přibylo kamenů. Přišouralo se šero. Zhoustlo rychle a pomalu otevřelo noční dramata. Základy mohyly obešel ježek a na kraji lesa zavětřila liška. Sova předpověděla událost. V okně maringotky je světlo!

Sulan už nečeká. Ta záhada ho táhne ke Smrti jako vábnička. Co se to tam děje?

Než došel aspoň k silnici, dvakrát zakopl a upadl, tak hustá tma už byla. Ale na silnici chvíli přecházel sem a tam a nespouštěl oka z maringotky, do krajnosti zmaten. Vždyť Karina přece... Že by ukrajinští dělníci ze sklárny?... Že by nějaký tulák?... Bezdomovec snad...?

Třicet čtyřicet metrů mezi silnicí a maringotkou šel nezvykle dlouho. Přece jenom... i přes naprosté omámení ztlumujícími medikamenty... bál se... trochu se, pravda, bál... Travnaté trsy nacucané vodou se mu houpaly pod nohama a ani to mu nepřidalo na jistotě. Šel velmi pomalu... velmi opatrně. Co chvíli se zastavil a zaposlouchal se: nic, ticho, jenom to podezřelé ticho... Nedělá chybu? Nemá se vrátit?

Nevrátil se. Došel až ke třem schůdkům, a když ani odtud nebylo ničeho slyšet, udělal to nejsměšnější, co mohl: zaklepal na dveře.

"Pojď dál, broučku."

Cože? Strnul. To patřilo jemu? Ten hlas byl ženský...

Zaklepal ještě jednou.

"Tak už pojď. Přece by ses nestyděl."

Ten hlas je mu povědomý! Pomalu otvírá dveře. To je přece Frojlajn Masakr! "Co ty tady?" vykulí oči.

Ona též. "Aha. To jsi jenom ty?... Čemu se divíš? To je teď můj bejvák. Od tý doby, co se ta bláznivá utopila..."

Sulan civěl na erosenku z hotelu Hubert jako na přízrak. "Bejvák? Tahle plechová krabice? Děláš si šoufky?"

"Co ty víš o životě?" mávla rukou Frojlajn Masakr. "Tobě je hej - jsi na hlavu. Ale já, já se musím ohánět, broučku."

"- - - !"

"Nečum. Musím se ohánět. Mám dluhy."

"- - - ?"

"Měla jsem v Hubertu málo kšeftů. Co šlo, to schlamstla Antracit."

"- - - ?"

"Ale jsem chytrá, viď? Zařídila jsem se pro sebe. Teď chodí zákazníci sem a jen a jen za mnou. Dobrý, né?" Když Sulan ani tentokrát neodpověděl, žena začala počítat:

"V Hubertu jsem dávala z každýho kšeftu polovinu Rýžojedovi. Tady mi těch sto marek zůstane. Stačí mi dva zákazníci denně a mám tolik, jako Antracit za čtyři zákazníky. A nikdo mě nebije. Není to bájo?"

"A ty se tady nebojíš? Tak sama..."

"Já a bát se? Co tě nemá... Holenku, já jsem tak hlídaná, že... že... Kdyby mi někdo zkřivil jediný vlas na hlavě, nedožil by rána. To si piš!"

"- - - ?"

"Nečum. Mý tělo je kapitál, holenku. Říkám kapitál!"

"Jsi otrokyně...," hlesl Sulan.

Snad se urazila, snad čekala zákazníka, uprskla:

"A jdi už! Dveře zavřít neumíš - nalítají mi sem komáři."

Kde může Radek být?

Už potřetí vyšla Lenka před chalupu. Byla vlahá noc pozdního léta a ticho rušil jen praskot ohně u památníku spisovatele Flosmana, kolem něhož se sesedli vietnamští stánkaři. Vzduch voněl pryskyřicí.

Ideální podmínky k procházce zamilovaných. Ale Lenka snad ani není zamilovaná. Je a celý život byla plná soucitu. Pečovat o muže, kteří trpí... kteří jsou postiženi... kteří jsou zraněni - to je úděl jejího života. Nemůže za to. Prostě je taková. Přeplněná soucítěním.

Stejně si myslí, že je vinna za Radkovu depresi. Jeho firma... její dům vyhořel a byla to msta mafie. Lenka je o tom přesvědčena. Žalovala Nataša a sirkou škrtli **oni**. Spáleniště je odplatou za zbytečně zaplaceného ženicha. Za vším tuší... za vším tuší Lara. Ale nedokáže nikomu nic.

Zase! Zase je to odtamtud slyšet. V pokoji stařenky Schulzové se něco děje! Někdo tam musí být! Tak kde jen ten tulák Radek vězí?

Lenka slyší skrze okenní tabulky bolestné steny. To je paní Schulzová.

Slyší nějakého drmolu, jak tlumeně bručí. To je ten, kdo stařence způsobuje bolest.

Lenka se bojí vrátit do chalupy.

Zahoukal puštík. Jeho hlas se nesl nad údolím jako proroctví. Brr. Lenka se zachvěla. Zná snad všechny pověsti, které sestupují z poříčínských vrchů do příbytků, kde budí úžas, úzkost i nevoli. Dnes snad přibude nová? Kde jenom je, kde se zdržel? Bojí se o Radka a bojí se toho, kdo je v chalupě.

No konečně! Už jsou slyšet kroky - černá skvrna se blíží nočním příkrovem pomalu, loudavě, lhostejně jakoby.

"Radku? Jsi to ty?

"Co tady děláš? Proč nespíš?"

"Kde jsi tak dlouho, Radku?... Hrozně se bojím... Uvnitř je někdo cizí. Něco se tam děje. Babička sténá, ale jak... jak!..." Objala Radka. "Ach... já se tak bojím..."

"Půjdu se tam podívat... Pusť."

"Počkej - slyšíš to?"

Radek se zaposlouchal. Takhle sténá jen člověk, který má ukrutnou bolest!Aby se Schulzové něco stalo! Vytrhl se z Lenčina obětí. "Pusť. Jdu tam!" zamířil k venkovním dveřím.

V chodbě na okamžik zaváhal a znovu se zaposlouchal. Steny neustávaly.

Radek se přikradl až k samým dveřím do stařenčina pokoje. Přiložil ucho ke klíčové dírce. Ano... Ano, slyší i mužský hlas - přidušený, zlobný, nenávistný.

Radek zprudka otevřel dveře stařenčina pokoje a popaměti nahmatal vypínač. Rozsvítil.

Byl to šokující pohled. Tong Xuan Hoang klečel na pelesti postele nad tělem nebohé Schulzové. Stařenka měla roubík v ústech, vyhrnutou noční košili a zakrvácená třísla. S pocitem zhnusení se vrhl Radek na Vietnamce, ale ten byl hbitý jako kočka. Seskočil z pelestě, aby se opřel o zeď v koutě. "Ani krok!" křikl. "Nebo ho odjistím..."

Teprve teď si Radek všiml předmětu ve Vietnamcově ruce. Znehybněl. Ta věc... ten předmět... To je přece granát!

Vyjeveně se zadíval do cizincových očí. Na rameni ucítil Lenčinu ruku. "Opatrně... Opatrně, je to blázen..."

"Amíci to dělali mojí mámě," zasyčel Vietnamec. "V sedmdesátým... Slyšíš!... Já se musel dívat!... Slyšíš!"

"- - - !!"

"Nakonec ho odjistili!... Nakonec to bouchlo!..."

Víc už se Radek neovládl. "Ty zvíře!" zaryčel. "Ty hnusná zrůdo!" Dvěma skoky byl Vietnamci tváří v tvář. Pověsil se mu na krk a snažil se ho povalit na zem. Nepovedlo se. To, o co Radek zkoušel, byl jen chabý pokus o zápas - léky v těle působily a Vietnamci nedělalo pražádnou potíž odrazit rozlíceného útočníka.

Přiskočila Lenka. S jedinou myšlenkou - vzít tomu tyranovi *tu věc* - sápala se po Vietnamcově paži, ale Tong Xuan Hoang uhýbal rukou, jak jen mohl. Radek pochopil, o co se Lenka snaží a také on se drápal po *té věci.*

Chomáč těl, samá ruka samá noha, se sunul z místa na místo, od postele ke zdi, ode zdi k posteli. Ti tři funěli, láteřili, řičeli...

Pak se ozval výbuch - a hlásku neslyšet, ztichlo všechno.

Tmy valem přibývalo.

Byla absolutní tma.